

Univerzita Karlova
Přírodovědecká fakulta

Katedra Sociální geografie a regionálního rozvoje
Globální migrační a rozvojová studia

Bc. Marie Konrádová

Česká migrace a integrace do Irska

Migrace českých občanů do Irska a jejich integrace do majoritní společnosti

Czech migration and integration in Ireland

Migration of Czechs to Ireland and their integration into majority society

Diplomová práce

Prof. RNDr. Dušan Drbohlav, CSc.

Praha, 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracoval/a samostatně a že jsem uvedl/a všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, 29. 6. 2018

Bc. Marie Konrádová

podpis studenta

Anotace

Práce se zabývá povahou a příčinami české migrace do Irska. Ukazuje se, že globalizace, dostupné informační a komunikační technologie a obecně jednodušší způsob dopravy po světě umožňuje milionům lidem uskutečnění jejich migračních plánů. Pro Čechy není migrace z historického pohledu neznámá. Práce si klade za cíl prozkoumat typ a formu české migrace do Irska a pochopit příčiny a důvody této migrace, popřípadě zjistit, zda jsou Češi transmigranti. Dále se práce zabývá tím, jak jsou Češi integrováni na irském trhu práce a v ostatních oblastech života irské společnosti. K tomu jsou využity jak kvantitativní metoda, tak metoda kvalitativní. Práce chce především přinést celistvý obraz migrace a integrace na vybraném vzorku českých emigrantů do Irska. V práci jsou tak zjišťovány jednotlivé podmiňující faktory integrace a migrace.

Klíčová slova:

Pracovní migrace, migrační motivace Čechů, integrace, uplatnění na trhu práce, sociální integrace, remitence, míra integrace

Annotation

The thesis deals with the nature and the causes of the Czech migration into Ireland. Globalization, the available information and communication technologies and in general more accessible forms of transportation allow millions of people to effectuate their migration plans. From the historical point of view, migration is not unknown to Czech people. The goal of the thesis is to investigate the form and type of Czech migration into Ireland and to understand the causes and reasons of this migration and, if possible, determine whether the Czechs are transmigrants. Furthermore, the thesis deals with the integration of Czech people into the Irish job market and other areas of the life of Irish society. To achieve this, both quantitative and qualitative methods are used. The thesis aims to bring a compact portrayal of migration and integration of the chosen sample of the Czech immigrants into Ireland. Additionally, the thesis elicits particular underlying factors of integration and migration.

Key words:

Work migration, migration motivation of Czechs, integration, job market assertion, social integration, remittance, integration rate

Obsah:

Obsah:.....	5
Úvod	10
1. Teorie	12
1.1 Teoretické pozadí migrace.....	12
1.1.1 Ekonomické migrační teorie.....	13
1.2 Teoretické pozadí integrace imigrantů do majoritní společnosti.....	16
1.3 Adaptace	16
1.3.1 Proces akulturace.....	16
1.3.2 Proces integrace.....	17
1.4 Koncepty integrace	18
1.4.1 Integrační modely	19
1.4.2 Koncept integrace podle Bosswicka a Heckmanna.....	20
1.5 Oblasti integrace a jejich měření	21
2. Pochopení kontextu migrace Čechů do Irska.....	23
2.1 Důvody migrace.....	23
2.1.1 Faktory vedoucí k migraci do Irska.....	23
2.1.2 Toky migrace mezi Irskem a Českem	26
2.1.3 Imigrační politika Irska	29
2.1.4 Irsko jako multikulturní společnost.....	30
3. Empirická část vlastního výzkumu	33
3.1 Cíle výzkumu	33
3.2 Metodologie	35
3.2.2 Technika sběru dat.....	35
3.2.3 Identifikace klíčových okruhů	39
4. Výsledky výzkumu.....	41
4.1 Identifikace respondentů a informátorů	41
4.1.1 Rozložení respondentů a informátorů dle pohlaví.....	42
4.1.2 Věk respondentů a informátorů	42
4.1.3 Doba pobytu v Irsku	42
4.1.4 Vzdělání:.....	43
4.1.5 Rodinný stav	45
4.1.6 Identifikace informátorů	46

4.2	Důvody migrace.....	47
4.3	Adaptační strategie	50
4.3.1	Přijetí společností a její hodnocení	50
4.4	Akulturační strategie.....	52
4.4.1	Kulturní rozdíly	52
4.4.2	Adaptační strategie	54
4.5	Integrace.....	56
4.5.1	Jazyková integrace.....	56
4.5.2	Frekvence užívání angličtiny v běžném životě.....	59
4.6	Strukturální dimenze integrace	59
4.6.1	Přístup na pracovní trh.....	60
4.6.2	Motivace migrace	71
4.6.3	Přístup ke vzdělání	76
4.6.4	Přístup k bydlení	81
4.6.5	Veřejné instituce a zdroje informací.....	87
4.7	Kulturní dimenze integrace.....	89
4.7.1	Jazyk	89
4.7.2	Přístup k sociokulturnímu životu v Irsku	91
4.7.3	Volný čas	93
4.7.4	Slavení svátků a zvyků v Irsku	94
4.8	Interaktivní dimenze integrace.....	98
4.8.1	Navazování sociálních kontaktů.....	98
4.8.2	Vztah s irskou majoritou	99
4.8.3	Přátelství v Irsku.....	100
4.8.4	Kontakty s krajany/vztah s českou komunitou	101
4.9	Identifikační dimenze integrace	103
4.9.1	Domov	103
4.9.2	Občanství	106
4.9.3	Identita	107
4.10	Kontakt se zemí původu	108
4.10.1	Sociální vazby v Česku	108
4.10.2	Plány do budoucnosti	109
4.11	Transmigrace	111

5.	Míra integrace Čechů v Irsku	113
5.1	Vliv transmigrace na míru integrace	122
6.	Shrnutí	123
7.	Závěr	128
8.	Literatura:	132
9.	Přílohy	Chyba! Záložka není definována.

Seznam tabulek:

Tab. 1:	Podíl cizinců na populaci Irsku v procentech (2002-2016)	31
Tab. 2:	Výzkumné otázky a oblasti výzkumu	33
Tab. 3:	Škála hodnocení míry integrace Čechů do irské společnosti:	41
Tab. 4:	Počet Čechů žijících v Irsku podle pohlaví (respondenti i informátoři)	42
Tab. 5:	Srovnání průměrného věku respondentů zkoumaného souboru	42
Tab. 6:	Délka pobytu respondentů podle pohlaví	43
Tab. 7:	Úroveň dosaženého vzdělání respondentů a informátorů	44
Tab. 8:	Rodinný stav respondentů	46
Tab. 9:	Složení domácnosti podle občanství	46
Tab. 10:	Seznam informátorů (N=26) a jejich vybrané charakteristiky	46
Tab. 11:	Subjektivní pocit zvládnutí začlenění v jednotlivých oblastech života u respondentů (N=114)	55
Tab. 12:	Úroveň jazyka hostitelské společnosti / angličtiny u respondentů (N=114)	56
Tab. 13:	Strategie osvojování si angličtiny u respondentů (N=114)	57
Tab. 14:	Škála frekvence používání angličtiny/češtiny u respondentů (N=114)	59
Tab. 15:	Strategie hledání zaměstnání u respondentů (N=114)	61
Tab. 16:	Ekonomická charakteristika respondentů v Irsku	64
Tab. 17:	Profesní skupina respondentů (N=114)	64
Tab. 18:	Vztah mezi začleněním na primárním trhu práce a ostatními veličinami u respondentů:	66
Tab. 19:	Platové ohodnocení respondentů (N=114)	69
Tab. 20:	Jak často respondenti posílají finanční remittance domů do Česka?	75
Tab. 21:	Způsob hledání bydlení respondentů (N=114)	82
Tab. 22:	Rozdělení respondentů podle velikosti města	83
Tab. 23:	Typ bydlení u respondentů a informátorů	84
Tab. 24:	Vztah mezi typem bydlení a vybranými charakteristikami	84

Tab. 25: Spokojenost respondentů s bydlením podle velikosti obce.....	85
Tab. 26: Korelační tabulka ukazující závislost mezi frekvencí užívání angličtiny a mírou integrace (N=114)	90
Tab. 27: Dodržování českých a irských svátků v Irsku u respondentů (N=114)	95
Tab. 28: Rozdělení informátorů podle vnímání domova.....	104
Tab. 29: Frekvence návštěv ČR a frekvence kontaktu s ČR přes ICT u respondentů (N=114)	108
Tab. 30: Závislost proměnných na návštěvnosti země původu respondentů	108
Tab. 31: Plány do budoucnosti ohledně dalšího pohybu u respondentů (N=114).....	109
Tab. 32: Důvody respondentů ovlivňující plánovanou délku pobytu v Irsku (N=114)	110
Tab. 33: Míra kontaktu s Českem jako indikátor transmigrace (N=114).....	111
Tab. 34: Míra integrace (N=114).....	113
Tab. 35: Reliabilita škály míry integrace.....	114
Tab. 36.: Míra vhodnosti položek (anti-image korelační matice)	115
Tab. 37: Interkorelační matice.....	115
Tab. 38: Extrakce faktorů z naměřených proměnných.....	115
Tab. 39: Matice komponent před odebráním položky.....	116
Tab. 40: Míra vhodnosti položek (anti-image korelační matice) po odebrání položky	117
Tab. 41: Extrakce faktorů po odebrání položky	117
Tab. 42: Matice komponent (faktorových zátěží)	118
Tab. 43: Index integrace rozdělen do kategorií podle míry integrace	118
Tab. 44: Ukazuje závislost mezi mírou integrací a dalšími ukazateli	120
Tab. 45: Test věrohodnosti	Chyba! Záložka není definována.
Tab. 46: Použitelnost modelu	Chyba! Záložka není definována.
Tab. 47: Hosmer-Lemeshow test predikčnosti modelu	Chyba! Záložka není definována.
Tab. 48: Klasifikační tabulka.....	Chyba! Záložka není definována.
Tab. 49: Závislost nezávisle proměnných na proměnné integrace.....	Chyba! Záložka není definována.
Tab. 50: Test predikce modelu	Chyba! Záložka není definována.
Tab. 51: Klasifikační tabulka po snížení nezávislých proměnných.....	Chyba! Záložka není definována.
Tab. 52: Závislost nezávisle proměnných na integraci	Chyba! Záložka není definována.

Seznam příloh:

Příloha 1: Návod rozhovoru	Chyba! Záložka není definována.
Příloha 2: Dotazník pro respondenty	Chyba! Záložka není definována.
Příloha 3: Výpočty logistické regrese.....	Chyba! Záložka není definována.

Úvod

Migrace je každodenní součástí života na celém světě. Je to velmi rozsáhlý pojem, který nabývá mnoha forem. Podle aktuální politické, socioekonomické či environmentální situace se migrace stále mění. Nelze tedy s přesností určit její vývoj, směr či povahu. Obecně lze migraci charakterizovat jako pohyb z jednoho místa na druhé. Definice IOM uvádí, že se jedná o pohyb osob, či skupin osob buď to přes hranice, nebo v rámci jednoho státu, bez ohledu na délku či příčinu pohybu (IOM, 2011). Pokud se člověk rozhodne překročit mezinárodně uznávané hranice a zůstává v jiné zemi déle než rok, stává se migrantem (UN DESA, 2017). Podle délky pobytu pak dělíme migraci na dočasnou, dlouhodobou nebo trvalou. Podle toho, zda pohyb směřuje ven ze země či dovnitř, rozeznáváme emigraci (vystěhovalectví) a imigraci (přistěhovalectví). V této práci se autorka bude zabývat imigrací Čechů do Irska a jejich integrací do tamní majoritní společnosti.

Obecně lze říci, že vznikem Evropské unie a začleňováním čím dál více států se podoba migrace v Evropě zcela změnila. Volný pohyb přes hranice, velké ekonomické rozdíly mezi jednotlivými členskými státy (HDP, mzdy), globalizace a nadnárodní korporace vytvářející pracovní místa dávají do pohybu čím dál více lidí. Z velké části se v Evropě jedná o ekonomickou migraci, přičemž nejčastějším trendem pracovní migrace v Evropě je tzv. cirkulační migrace, kdy migrant pracuje v zemi cílové, ale udržuje blízké vztahy v domovské zemi (Popovová, 2009; Drbohlav, 2011). Cirkulační povaha migrace se může změnit v dočasnou migraci a poté v trvalé usazení, zatímco trend transnacionalismus nemusí mít povahu pracovní migrace, jedná se především o koncept, v němž se migrant pohybuje v rámci transnacionálního prostoru, kvůli čemuž si migrant buduje multi-identičnost a není tak vázán na jednu zemi pobytu (Drbohlav, 2001).

Na druhou stranu pro země mimo Evropskou unii (EU) je stále těžší se do Evropy dostat. Členské státy jsou svými imigračními politikami stále více restriktivní a ne nadarmo se začal používat výraz „Pevnost Evropa“ (Bell a kol., 2010). Přesto aktuální čísla Eurostatu ukazují, že během posledních tří let se migrace jak v EU-28, tak mimo ni stále zvyšuje (EUROSTAT, 2016).

Pokud se zvyšuje migrace v Evropě, zvyšuje se i potřeba integrace imigrantů do hostitelských společností. Ačkoliv EU určuje velmi obecný rámec integrace ve členských zemích, každá členská země si řídí svoji integrační politiku sama. Přičemž integrační

politika a otevřenost země k přijímání migrantů je velmi důležitým faktorem pro úspěšnou integraci jedinců. Integrace je především oboustranný proces, který bez zúčastnění obou stran nemůže fungovat.

Diplomová práce se tedy stěžejně zabývá procesem integrace. Integrace je zde definována, jako proces začlenění jednotlivce nebo skupiny do většinové společnosti bez ztráty vlastní identity. Práce si dává za cíl, zjistit integrační strategie Čechů v Irsku, a jak jim tyto strategie pomohly dosáhnout určité míry integrace. Popřípadě v jakých oblastech integrace neuspěli a jaké faktory, bariéry k tomu vedly. Protože integraci minority do majority ovlivňuje mnoho faktorů, autorka ve stručnosti podá přehled těchto faktorů a zasadí je do kontextu.

V samotném výzkumu se bude autorka dále zabývat zjišťováním míry integrace Čechů do irské společnosti a faktory, které úspěšnost integrace ovlivňují. Kvantitativním a kvalitativním výzkumem, bude v diplomové práci zjišťována míra integrace v jednotlivých dimenzích sociální integrace podle koceptu Bosswicka a Heckmanna (2006), a to strukturální, kulturní, interaktivní a identifikační. Dále bude zjišťováno, zda jsou Češi transmigranti, přičemž teorie transnacionální migrace hovoří o migraci jako dočasnosti pobytu migranta v dané zemi. Szaló (2007) v této souvislosti uvádí, že jedinec neopouští svůj domov se záměrem budovat nový domov v jiné zemi, ale jak nový, tak původní domov jsou poznamenány svou potencionální dočasností. Transnacionální migrace tak hovoří o možnosti existence dvou domovů a dvojí identity. Pokud bude zjištěn trend transnacionální migrace u Čechů v Irsku, bude se práce zabývat dále tím, zda tato skutečnost má vliv na úspěšnost jejich integrace do irské společnosti.

Zásadní význam práce bude dále v zjištění migračních trendů mezi Českem a Irskem a ve zjištění míry integrace Čechů v Irsku a faktorů, které na integraci měly nejsilnější vliv. Budou zjišťovány také plány do budoucnosti a faktory, které ovlivňují rozhodování ohledně migrace. V práci tedy bude zkoumáno, jak plánovaná délka pobytu a původní důvody migrace ovlivňují, zda se imigrant bude začleňovat do společnosti či ne.

1. Teorie

1.1 Teoretické pozadí migrace

Migrace je velmi rozsáhlý studijní obor, který zahrnuje mnoho vědních disciplín. I z toho důvodu je skoro nemožné vytvořit všeobecnou teorii migrace. Nejčastější migrační teorie jsou založeny na ekonomických ukazatelích, avšak nezahrnují širší sociopolitický kontext. Teorie migrace jsou tedy spíše dílčí koncepty či modely, které vysvětlují pouze určitý typ, druh nebo formu migračního chování lidstva. Tyto koncepty či teorie se z ekonomického hlediska dělí na dvě úrovně, mikroekonomickou a makroekonomickou. Mikroúroveň se snaží vysvětlit, proč lidé migrují. Pozornost je soustředěna na jedince či jeho rodinu a individuální motivaci k migraci. Migrace je tedy způsobena jedincovými vizemi a jeho vlastními schopnostmi a následným chováním. Naopak makroúroveň se zabývá především makroekonomickými ukazateli. Zajímá se o kontextuální prostředí jedince-migranta a pohyb odkud migrant přichází a kam směřuje. Realizace pohybu závisí na ekonomických, politických a sociálních okolnostech v různých zemích (Massey, 1993, Etzo, 2008; Drbohlav-Uherek, 2007). Migrační teorie jsou nejčastěji spojovány s ekonomickými podmínkami a tudíž přímo či nepřímo souvisí s pracovní migrací, čímž se rozumí ekonomicky motivovaný pohyb pracovní síly. Massey (1988) spojuje migraci s rozvojem, který v mnohém usnadňuje pohyb migrantů kvůli sociálním a ekonomickým změnám, které nevyhnutelně doprovází tento ekonomický rozvoj. Také zmiňuje důležitost ekonomické integrace, která rozvíjením obchodních vztahů dvou zemí dává do pohybu i pracovní sílu mezi nimi, obzvláště z méně vyspělé země do vyspělejší (Massey, 1988). Nicméně pracovní migrace se stále vyvíjí a s ní i její typy a formy. Například rozvoj informačních technologií umožnil transnacionální migraci, globalizace a volný pracovní trh zase vytváří tekutou migraci. Koncepty/teorie nám obecně umožňují vidět komplexní pozadí jednotlivých migračních trendů.

1.1.1 Ekonomické migrační teorie

Pokud mluvíme o teoriích, měly by nám umět odpovědět na otázky: Kdo migruje a proč migruje, jak tito lidé migrují, jak se chovají v cílové zemi, za jakých podmínek migrace probíhá a co způsobuje (Drbohlav a Uherek, 2007). V současnosti nenajdeme ucelenou teorii mezinárodní pracovní migrace, pouze fragmentované koncepty, které se vyvíjely nezávisle na sobě (Massey, 1993). Tyto koncepty/teorie se zaměřují především na pracovní migraci, protože je zde dobrá datová základna. Také se zaměřují na imigrační země. Obecně je důležitější sledovat imigraci více, než emigraci, protože imigrace může narušit systém cílové země.

1.1.1.1 Tradiční neoklasický model

Neoklasická teorie je založena na rozhodnutí člověka migrovat dle rozumové kalkulace nákladů a výnosů (jak finančních tak z hlediska lidského kapitálu). Dle Masseye (1993) jde především o porovnání rozdílu výdělku mezi výchozí a cílovou zemí. Migrant porovnává tak velikost příjmů v daných destinacích, zároveň bere v úvahu pravděpodobnost nalezení pracovního místa (Massey, 1993). Tento přístup tedy vychází z push-pull modelu a modelu lidského kapitálu (Drbohlav a Uherek, 2007). Potenciální migrant kalkuluje výnosy na straně lidského kapitálu v cílové destinaci, pod kterými chápeme „faktory sociálního komfortu, které migrantovi ulehčují pobyt v cílové zemi“ (Drbohlav a Uherek, 2007), pravděpodobnost nalezení zaměstnání a naopak náklady na cestu v podobě materiálních, sociálních a psychických ztrát (Holičová, 2008). Pokud je očekáván zisk, rozhodnutím bude pravděpodobně migrace (Portes, 1995). Toto je pojetí z mikroekonomického hlediska. Z makroekonomického hlediska dochází k proudu, který jde z nízko platových destinací do destinací s vyšší mzdou a ze zemí, kde je přebytek pracovních sil do zemí, kde je nedostatek pracovních sil. Migrace ustává v momentu, kdy se vyrovnají mzdy a trh práce z hlediska pracovníků (Baršová a Barša, 2005). Tento model má ovšem také mnoho nedostatků jako například potřebu mnoha předpokladů, zobecňují agregátní data na individuální úroveň nebo nevysvětlují další záležitosti jako například stěhování mezi vyspělými zeměmi a jiné.

1.1.1.2 Teorie dvojího trhu

Podle této teorie je migrace determinována poptávkou po migrantech v cílové zemi a hlavní příčina migrace vychází ze strukturálních potřeb přijímací ekonomiky, která řeší

nedostatek pracovní síly ve vybraných sektorech (Berger a Piore, 1980). Zásadní je polarita sektorů pracovního trhu. První sektor je vázaný na finance a vysoce kvalifikovanou práci, kde je relativní stabilita postů a možnost kariérního růstu. Ve vyspělých společnostech kvalifikovaná a dobře placená práce dává pracovníkovi určitý sociální status. Proto je zaplňován především majoritní populací (Massey a kol., 1993). Sekundární sektor je pak vázaný na manuální nekvalifikovanou práci a je určován nabídkou a poptávkou. Protože jsou zde velmi nestálé podmínky, neláká domácí ekonomicky aktivní populaci. Tento sekundární pracovní trh je tak zaplňován především nekvalifikovanými pracovníky z řad přistěhovalců, protože jim tolik nezáleží na sociálním statusu v přijímající zemi (Massey a kol., 1993).

1.1.1.3 Teorie migračních sítí

Tato teorie si zakládá na důležitosti mezilidských vazeb. Tyto osobní vazby mezi současnými a bývalými migranty a zároveň vazby s ostatními obyvateli z vysílající země vytváří tzv. sítě migrantů. „Sítě migrantů vytvářejí vhodné prostředí pro další migranty, protože jim usnadňují migrační proces ve třech rovinách. Za prvé lze zmínit ekonomická podpora při přistěhování v podobě například ubytování nebo pomoc při sehnání práce. Za druhé sociální a psychologická podpora v podobě možnosti mluvení v rodném jazyku a za třetí je to ochrana proti xenofobii, kdy migranti zakládají určité komunity“ (Dušan Drbohlav, přednáška 26. 10. 2015). Sítě migrantů snižují náklady novým migrantům a rizika spojená s migrací, tím je podporován jejich příchod, což znamená, že migrantů přibývá (Massey a kol., 1993). „Migrační sítě ovlivňují nejen destinaci migrujících, ale též jejich počet“ (Drbohlav a Uherek, 2007). Právě velký počet migrantů pak může značně ovlivnit cílovou destinaci např. zvýšením nezaměstnanosti nebo vznikem určitých sociálních problémů, na druhé straně mohou také zvýšit prosperitu regionu (Drbohlav a Uherek, 2007). „V poslední době jsou aspekty sociálních sítí migrantů transformovány a zobecňovány do konceptu transnacionalizace, čímž se pro studium mezinárodní migrace vytváří jakási analytická mezo úroveň“ (Drbohlav a Uherek, 2007). Transnacionální síť uvažuje o tom, že migrant žije aktivně jak v zemi původu, tak zemi cílové (Szaló, 2007). Tato teorie představuje migranty, jako osoby udržující aktivně sociální sítě v rámci více geografických prostorů. Vertovec (2010) pak tyto jedince popisuje, jako jedince žijící „mezi“, jedince mající život „tam“ i „tady“, nebo jedince hovořících o „dvou domovech“. Domov tak již není jediné místo. Specifikem je obvykle i pocit příslušnosti k původnímu domovu (Szaló, 2007).

1.1.1.4 Transnacionalismus

„Základem teorie je důraz na různorodé, migrací propojené přeshraniční vztahy mezi jednotlivci a skupinami, kdy se díky aktivitám migrantů, především v oblasti ekonomické, politické i sociokulturní budují pevné a funkční svazky mezi zemí zdrojovou a cílovou“ (Drbohlav a Uherek, 2007). „Transnacionalismus obecně odkazuje k multiplicitním vazbám a interakcím, které spojují lidi nebo instituce napříč hranicemi národních států“ (Vertovec 1999). Znamená to, že migrant se neusazuje natrvalo v cílové zemi, ale naopak udržuje socioekonomické i politické vazby se svými původními domovy bez ohledu na geografickou vzdálenost (Mountz a Wright, 1996). Zároveň je schopen participovat na sociálním i kulturním životě obou (i více) zemí (Szaló, 2007). Migranti se tak nemusí vzdávat své identity, naopak jsou schopni mít více identit. Podle Mountza a Wrighta (1996) například dvojjazyčnost umožňuje transnacionálnímu migrantovi snadnější pohyb mezi dvěma kulturními prostředími. Migranti nikdy předtím neměli takové možnosti udržovat vazby se svými domovy jako dnes. Komunikace mezi jednotlivými destinacemi je mnohem rychlejší a jednodušší díky rozvoji informačních a dopravních technologií (Mountz a Wright, 1996).

Klasickým ekonomickým rysem transnacionálního chování je pravidelné zasílání peněz do zdrojové země (remittance). Remittance dokazují udržované vazby transnacionálního migranta/ky s jeho rodinou, příbuznými, přáteli a podobně (Vertovec 2009). Dle mnoha studií remittance zlepšují ekonomickou situaci v zemích, kam jsou posílány i přes negativa, které se s remitencemi pojí (brain drain, závislost na remitencích aj.), studium dopadů remitencí na rozvoj ukazuje na jejich převládající ekonomické přínosy (Stojanov a kol., 2011).

Zatímco se dříve předpokládalo, že integrací (začleňováním) migranta do společnosti přijímacího státu se oslabí vazby se zemí původu, transnacionální migrace ukazuje opak (De Haas, 2010; 247). Někteří transmigranti udržují vazby se zemí původu po celé generace, aniž by se do ní vraceli. To vyvrací myšlenku, že integrací přistěhovalců v zemi cílové se postupně přeruší kontakty a vazby na zemi původu (De Haas, 2010; 249). Do úplně nového světla se tak staví celý integrační proces, kdy transmigranti mají několik identit. Nicméně tento fenomén je jenom odpovědí na globalizaci.

1.2 Teoretické pozadí integrace imigrantů do majoritní společnosti

Příchod cizince do nové společnosti přináší výzvy jak pro jedince, tak pro společnost. Aby z migrace profitovaly obě strany, je potřeba úspěšné začlenění cizince do hostitelské společnosti. Tomuto procesu říkáme integrace. Klíčovými oblastmi integrace cizinců jsou participace na trhu práce, vzdělání a výuka jazyka, bydlení, přístup ke zdravotní sociální péči a začlenění do sociokulturního prostředí společnosti (Rákozcyová a Trbola 2008, s. 9). Tyto oblasti se také často opakují v různých interpretacích pojmu integrace. Různí autoři však k integraci přistupují odlišně. Jedním z možných přístupů je vnímání integrace jako jedné z možností procesu adaptace (Berry, 2001).

1.3 Adaptace

Podle Palána (2002) je pojem adaptace definován jako přizpůsobení se prostředí. Jedinec se v takovém případě pomocí sociální interakce s prostředím vyrovnává se změnami jeho okolí a přizpůsobuje se mu. Jedinec tedy uzpůsobuje své chování tak, aby harmonicky zvládal podmínky daného prostředí, v němž žije. Jánská (2002) adaptaci definuje jako proces, při němž dochází ke kontaktu mezi cizincem a majoritní společností a podle toho, jak u cizince proces probíhá, se asimiluje, integruje či separuje. Dále podle Jánské (2002) je prvním krokem adaptačního procesu akulturace, což je kulturní změna imigrantů, způsobena interakcí mezi odlišnými kulturními skupinami (Jánská, 2002). V této práci bude též zkoumána akulturace a způsoby adaptace Čechů na irské prostředí.

1.3.1 Proces akulturace

Jak už bylo řečeno výše, akulturace je proces změn na straně minority i majority, kterým se jedinci přizpůsobují novému prostředí. Berry (2002) rozlišuje akulturaci kulturní a psychologickou. Jako kulturní neboli kolektivní označuje proces, k němuž dochází, když jsou jedinci z různých kultur vystaveni vzájemnému kontaktu. Psychologická či individuální akulturace se týká změn jedince v případě kontaktu s jinou kulturou. Dochází ke změně hodnot, identity a postojů. Je možné rozlišit dva hlavní druhy změn, a to přijímání nových vzorců chování a zbavování se původních (Berry 2002). Lze tedy rozdělit akulturaci na mikro úroveň a to z pohledu imigranta, a pak na makro úroveň a to z pohledu majoritní společnosti. V procesu akulturace také hraje zásadní význam kulturní identita, kterou Berry (2002) definuje jako „systém postojů a přesvědčení, které mají příslušníci určité kulturní skupiny sami o sobě.“ Tyto postoje a přesvědčení se pak objevují při styku

s příslušníky jiné kultury. Kulturu pak lze definovat jako společenský vzorec (pravidla chování) společně nabytých znalostí a vědomostí (Lawless, 1996). Jednotlivé kultury se v tomto společenském vzorci nemusejí shodovat. V tomto případě může dojít k nedorozumění, které může vyústit v konflikt. Přitom tyto konfliktní situace potrhává často negativní vnímání příslušníků jiné kultury v podobě egocentrismu či stereotypy. Právě v tuto chvíli velmi záleží na tom, zda je společnost multikulturní či naopak homofilní. Integrace imigrantů do majoritní společnosti je možná pouze tehdy, pokud se tato společnost vymezuje jako multikulturní (Berry, 2001, s. 619). Podle těchto strategií je často nastaven integrační model země.

1.3.2 Proces integrace

Integrace znamená začlenění jednotlivce nebo skupiny do většinové společnosti bez ztráty vlastní identity. Integraci lze chápat dle definice Ellis a Almgren (2009), a to jako „proces, při němž se imigranti a jejich potomci přizpůsobují svému okolí, a to v několika sférách – **kulturní, sociální, ekonomické a politické**, a zároveň se při něm většinová společnost přizpůsobuje či mění v reakci na imigraci“ (Ellis, Almgren 2009: 1064). Carrera a Atger (2011) dodávají, že „všem jsou dána stejná práva ve všech společenských vrstvách, aniž se očekává, že se nově příchozí zbaví svých specifíků. Jednotlivec má tedy možnost účastnit se hospodářského, sociálního, kulturního a občanského života v hostitelské společnosti, na oplátku je migrant povinován respektovat základní normy a hodnoty hostitelské společnosti a aktivně se podílet na integračním procesu, aniž by se musel vzdát vlastní identity“ (Bossuick, Heckmann. 2006; Carrera, Atger. 2011).

Integraci samotnou lze rozdělit na dvě základní úrovně – strukturální neboli systémovou a sociální. Přičemž podle Bossuicka a Heckmanna (2006) sociální integrace „odkazuje na začlenění jednotlivců do sociálního systému, vytváření vztahů mezi jednotlivci a jejich postoji vůči společnosti.“ Boswick a Heckmann (2006) dodávají, že pro imigranty to znamená „učení se nové kultuře, nabývání práv a povinností, získávání přístupu k různým pozicím a sociálnímu statusu, budování osobních vztahů s příslušníky majority, vytváření pocitu sounáležitosti a identifikace s novou společností“ (Bossuick, Hackmann, 2006). Pro hostitelskou společnost integrace znamená vytváření institucí a zajišťování rovných šancí pro imigranty. Koncept integrace tedy předpokládá, že postupně dochází ke sblížení majority s minoritou. Tento proces sblížování postupuje v různých sférách/dimenzích. Většina autorů tyto dimenze shrnuje do tří velkých skupin, a to

sociokulturní, socioekonomické a politické (Penninx, 2005, s. 5). Boswick a Hackmann (2006) vnímají dimenze integrace jako provázané, a které se mohou doplňovat (Boswick, Hackmann, 2006, s. 9). Rozlišují přitom čtyři základní dimenze sociální integrace: strukturální (přístup ke klíčovým institucím), kulturní (získání klíčových znalostí a kompetencí hostitelské společnosti), interaktivní (přijetí a začlenění cizinců do primárních vztahů a sociálních sítí hostitelské společnosti) a identifikační (pocit sounáležitosti a identifikace s hostitelskou společností). Podobně vnímá dimenze integrace např. Esser (2001, s. 1). Více se konceptu integrace dle Boswicka a Hackmanna bude autorka práce věnovat v další podkapitole Koncepty a teorie integrace.

1.4 Koncepty integrace

Výzkumy ohledně integrace začaly především ve 20. letech 20. století v USA, a to takzvanou Chicagskou školou. Zde se často setkáváme s výzkumy zaměřenými na asimilaci, která však v americkém prostředí znamená totéž, co integrace v evropském prostředí. „Klasická asimilační teorie formulovaná příslušníky chicagské školy se zabývala především asimilací jako nevyhnutelným procesem, kterým procházejí všechny skupiny přistěhovalců, k úplnému přizpůsobení a splynutí s většinovou společností ovšem dochází až v několikáté generaci“ (Bernard, Mikešová, 2014).

Velmi zásadní teorii ohledně asimilace pak přinesl Gordon (1964), který integraci chápal jako multidimenzionální proces, jehož jednotlivé dimenze jsou navzájem funkčně provázány. Gordonova koncepce je hierarchická, předpokládá, že jednotlivých asimilačních dimenzí dosahují komunity imigrantů postupně. Klíčovou roli pak v jeho konceptu hraje strukturální asimilace, tedy navázání neformálních sociálních kontaktů mezi přistěhovalci a většinovou společností na úrovni primárních skupin a která otevírá cestu k dalším dimenzím asimilace.“ (Bernard, Mikešová, 2014).

Evropa si v té době musela na podobný koncept integrace nějaký čas počkat. V evropských městech v té době docházelo především k pracovní migraci a mělo se jednat pouze o dočasné pracovní pobyty. Nebylo tedy potřeba se zabývat integrací těchto krátkodobých pracovníků do hostitelské společnosti. Nicméně pracovní migranti se v hostitelských zemích začali usazovat a od 80. let 20. století se v Evropě začíná prosazovat výzkum integrace po vzoru amerických koncepcí (Drbohlav, 2001). Jednotlivé evropské státy se ovšem značně liší svým přístupem k imigrantům, pojetím imigrační a integrační politiky.

1.4.1 Integrační modely

Oproti předchozímu Berryho modelu akulturačních strategií, který hodnotí procesy na mikroúrovni, se modely imigrační politiky zaměřují na makroúroveň. Všeobecně se modely imigrační politiky rozdělují na **diskriminační, asimilační a multikulturní** (Castles a Miller 1993; Drbohlav 2001; Baršová a Barša 2005). V současnosti se však objevuje i „čtvrtý nový model“ **občanské integrace** (Baršová a Barša 2005).

Diskriminační model „hostujících dělníků“ či diferenčního vyčlenění je typický pro Německo a je založen na dočasném a návratném pobytu cizinců. Imigranti jsou tak začleněni do určité společenské sféry, především se jedná o podmíněné potřeby, které jsou vyvolány trhem práce. Imigrantům jsou tak zajištěna základní lidská práva, ale zároveň je jim znemožněn přístup do ostatních oblastí společenského a politického života. To vede k jejich znevýhodnění vůči majoritní společnosti (Drbohlav, 2001). Jak podotýká Barša a Baršová (2005), model vylučuje možnost usazení se v zemi a je jim přisouzen věčný status cizinců. Společnost tak nemusí usilovat o zlepšení jejich postavení. Naopak je usilováno o zlepšení vztahů s jejich původní zemí.

Asimilační model je historicky nejstarším modelem, za jehož hlavní prototyp je označována Francie. V tomto modelu jsou imigranti přijati do společnosti jako stálí a rovnoprávní členové (Baršová a Barša 2005). „Očekává se, že za rychlé umožnění získání občanství, práv a povinností majoritní populace imigrant zaplatí ztrátou svého mateřského jazyka, svých specifických kulturních a sociálních rysů, což má vést k rychlé asimilaci do majoritní společnosti“ (Drbohlav, 2001). „Kulturně-skupinová odlišnost je tolerována jako soukromá záležitost, nikoliv však jako součást veřejné kultury“ (Barša 1999, s. 219). Tento typ je zaměřen výhradně na jednotlivce a nemůže tak být řeč o zaměření se na menšinové skupiny.

Multikulturní model (pluralistický) je v rámci svého působení opakem předchozího modelu. „Podporuje odlišnost minority od majoritní populace. Obě se liší jazykem, kulturou, sociálními vztahy i spolkovým životem po několik generací. Imigrantům jsou dána stejná práva ve všech společenských sférách, aniž by se očekávalo, že se vzdají svých specifíků. Naopak na specifikace minorit se staví a stát všemožně intervenuje ve směru podpory jejich rozvoje“ (Drbohlav, 2001). Oproti asimilačnímu pojetí je „přistěhovalec primárně chápán jako člen skupiny, a má být proto zapojován do širšího občanského celku především prostřednictvím této skupiny“ (Baršová a Barša 2005, s. 41).

Typickou zemí pro tento model bylo označováno Švédsko, ale také například Velká Británie.

Modely se však často překrývají či doplňují a vyvíjí. To dalo vzniknout **modelu občanská integrace**. Jedná se o určitý nový model integrace. Obdobně jako předchozí model, který reagoval na nedostatky asimilačního konceptu, i tento model reaguje na nedostatky multikulturalismu a vychází z teze, že „podmínkou plné integrace přistěhovalců do evropských společností je, aby přijali jejich liberálně-demokratickou politickou kulturu“ (Baršová a Barša, 2005: 182). Model je založen na občanské jednotě. Mezi podmínky pro úspěšnou integraci tak klade důraz alespoň na částečné zvládnutí jazyka, osvojení si hodnot a pravidel hostitelské země. Rovněž je kladen důraz jak na ochotu imigrantů se adaptovat, tak i na ochotu hostitelské země je přijmout, což vede k zajištění politických práv, přístupu na trh práce, bydlení a zamezení diskriminace.

Proces integrace v podobě integračních politik patří do kompetencí jednotlivých členských států, Evropská unie se pouze snaží o hledání společných přístupů a podporuje výměnu zkušeností mezi státy (Brázová, Trbola 2011, s. 160). Jedním z východisek migrační politiky EU je, zajistit na úrovni jednotlivých států takovou míru integrace, která zamezí bezpečnostním rizikům a negativním společenským jevům na území EU (OAMP MV 2015, s. 10).

1.4.2 Koncept integrace podle Bosswicka a Heckmanna

V této práci je využit koncept integrace dle Bosswicka a Heckmanna (2006), kteří vnímají proces integrace jako multidimenzionální. Podle tohoto konceptu se imigranti v hostitelské společnosti musí vyrovnat se strukturální, kulturní, interaktivní a identifikační dimenzí integrace. Přičemž **strukturální integrace** je o „získání práv a přístupu ke klíčovým institucím v hostitelské společnosti“ (Bosswick, Heckmann, 2006, s. 9). V této dimenzi integrace je pro migranty důležitý přístup na pracovní trh, přístup ke vzdělávacímu systému, k bydlení, k využívání sociálních institucí státu (zdravotní péče) a přístup k získání občanství. „Podílení se na těchto institucích výrazně ovlivňuje socioekonomický status migranta“ (Bosswick, Heckmann, 2006, s. 9).

Interaktivní dimenzí integrace je míněno „přijetí a inkluze imigrantů do primárních vztahů a sociálních sítí hostitelské společnosti“ (Bosswick, Heckmann, 2006, s. 10). Jde o vytváření si sociálních sítí, hledání si partnera/ky, uzavírání sňatků nebo členství v organizacích či klubech. K interakcím s majoritou dochází podle Bosswicka a Heckmanna (2006, s. 10) ze začátku méně a tak migranti vyhledávají sociální kontakt u

svých krajanů. Vztahy s krajany však nesmí zabráňovat kontaktu s majoritní společností a v nabývání kulturního a sociálního kapitálu, které jsou potřebné pro přístup ke klíčovým institucím (Bosswick, Heckmann, 2006, s. 10).

Identifikační dimenze integrace ukazuje příslušnost k majoritě v subjektivní rovině, především jde o pocity sounáležitosti a vnímání sebe jako součást společnosti (Bosswick, Heckmann, 2006, s. 11). Tento pocit lze vytvářet postupně, a to například tím, že se migrant zapojuje do struktur společnosti a tak je postupně přijat (Bosswick, Heckmann, 2006, s. 11). Eriksen (2007) zmiňuje, že „jedinec se ztotožňuje s určitými skupinami na základě identifikací, které vytvářejí příslušnost k této skupině (Eriksen, 2007, s. 65-66). Dodává ještě, že se „lidé identifikují na základě společných znaků a pak je dávají do kontrastu s jinými“ (Barša, 2005; Eriksen, 2007, s. 145).

Integrace kulturní vyžaduje změnu postojů a kognitivních dovedností, migranti se však nemusí vzdávat své původní kultury. Nicméně pokud chtějí nabývat práv a upevňovat pozice v nové společnosti, musí nabýt klíčových kompetencí většinové kultury a společnosti (Bosswick, Heckmann, 2006, s. 10). Přičemž jednou z klíčových kompetencí je zvládnutí jazyka majoritní společnosti. „Jazykové znalosti otevírají brány trhu práce, rozšiřují sociální kontakty a podporují identifikaci migranta s hostující společností“ (Pořízková, 2009, s. 71).

1.5 Oblasti integrace a jejich měření

Mnoho autorů nahlíží na integraci ve dvou rovinách, a to makroúrovni a individuální úrovni. Makro úroveň se převážně zaměřuje na společenskou soudržnost státu. V individuální úrovni se naopak výzkumy soustředí na začlenění jedince do společnosti.

Hodnocení úrovně integrace jedince vychází z pojetí integrace a asimilace jako přizpůsobování se migrantů majoritní společnosti. To může být v kvantitativních výzkumech zkoumáno dvěma způsoby. „Prvním způsobem je zkoumána dynamika rozdílů mezi komunitami imigrantů a většinovou populací z hlediska různých dimenzí. Tento způsob usuzuje podobu integrace z velikosti těchto rozdílů a z jejich změn. Za známku úspěšné integrace považuje snižující se rozdíly mezi domácí populací a komunitou imigrantů“ (Bernard, Mikešová, 2014: 531).

Dimenze integrace ukazují, v jaké šíři/rozsahu se imigrant integruje do společnosti v jednotlivých oblastech života v hostitelské společnosti. V předchozí kapitole byly popsány jednotlivé dimenze integrace dle Bosswicka a Heckmanna (2006). Pro lepší

orientaci a snadnější hodnocení se strukturální dimenze rozděluje na socio-ekonomickou sféru a právně-politickou sféru. Přičemž socioekonomická sféra integrace je stěžejní a řadíme do ní oblasti integrace jako zaměstnání, bydlení, vzdělání a sociální podporu, například přístup ke zdravotní péči (Ager, Strang, 2008, s. 169-73). Právně politická sféra integrace se pak zabývá především oblastí občanství, konkrétně pak podmínkami nabývání občanství. Interaktivní dimenze nejlépe vystihuje vzájemný kontakt jedince s majoritou, konkrétně oblast sociálních vazeb migrantů v hostitelské společnosti. Jazykové dovednosti či kulturní znalosti pak řadíme do kulturní oblasti integrace. Identifikační dimenze se zaměřuje především na pocit sounáležitosti cizince s majoritou (Bosswick, Heckmann, 2006, s. 7-10; Ager, Strang, 2008, s. 169-73). V každé této oblasti integrace jsou pak zvoleny relevantní indikátory, kterými se měří úspěch začlenění migranta.

Druhým způsobem měření integrace je použití substantivních indikátorů, které mají výpovědní hodnotu samy o sobě, i bez porovnání s většinovou společností. K takovým ukazatelům patří například indikátor sociálních vztahů migrantů a propojení jejich sociálních sítí s většinovou společností, jejich jazykové znalosti, zájem o většinovou kulturu či o události v hostitelské zemi (Bernard, Mikešová, 2014: 531).

Úspěch integrace je také měřen v rámci politiky. V tomto případě indikátory měří, zda integrační politiky či programy přináší očekávaný výsledek ohledně úspěšné integrace cizinců. Stěžejním dílem v tomto ohledu byla studie nizozemských odborníků pro Evropskou komisi (Entzinger, Biezevald, 2003), která se zabývala indikátory migrace využitelnými pro srovnání míry integrace a efektivity integračních politik v rámci EU. Autoři se zabývali čtyřmi dimenzemi integrace a pro každou oblast pak navrhli několik typů indikátorů. Konkrétní soubor integračních indikátorů byl však zpracován až v roce 2010 Evropskou unií v takzvané Deklaraci ze Zaragozy. Odsouhlasené indikátory se týkaly celkem čtyř oblastí integrace: zaměstnanosti, vzdělávání, sociální inkluze a aktivního občanství. V roce 2013 byly tyto indikátory ještě přepracovány a doplněny experty Evropské komise o jednu sledovanou oblast integrace - tzv. vstřícnou společnost, kam patří například indikátory jako důvěra ve veřejné instituce, volební účast nebo pocit sounáležitosti.

Monitoring integrace a hodnocení integrační politiky také přináší MIPEX (Migrant Integration Policy Index). Je založen na sledování legislativního rámce integrace. K výpočtu indexu integrační politiky konkrétního státu bylo použito více než 100 monitorovacích indikátorů v šesti sledovaných oblastech. Tato diplomová práce nicméně nemá ambici hodnotit úspěšnost integrační politiky Irska v komparaci s jinými evropskými

státy. Cílem práce je hodnotit míru integrace jedinců české národnosti do irské společnosti. V této práci se tedy budu zabývat individuální úrovní integrace.

2. Pochopení kontextu migrace Čechů do Irska

2.1 Důvody migrace

Dle Drbohlava (1994) jsou hlavními determinanty mezinárodní migrace sociální a ekonomické nerovnoměrnosti mezi jednotlivými zeměmi, které vedou ke značným rozdílům v kvalitě života. Rozhodnutí o emigraci není pouze záležitostí součtu kladů a mínusů původní a zdrojové země, nýbrž je závislé na mnoha dalších faktorech, které člověka ze své země buďto vytlačují, nebo jej přitahují do jiné země, tzv. push a pull faktory (Lee, 1966). Obecně lze říci, že v chudých státech převažují push faktory a v rozvinutých zemích pull faktory (Drbohlav, 1994). Záleží však na dalších skutečnostech, jako například, zda potenciální migrant má ve zdrojové zemi příbuzné či sociální síť a celková kalkulace všech výhod a nevýhod (Rabušic a Burjanek, 2003). Faktorů migrace je mnoho, nicméně podle Drbohlava (1994) jsou nejčastějšími determinanty socioekonomické a politické motivy. Zlepšení ekonomické situace, tedy zvýšení reálného příjmu, a tím i zvýšení životní úrovně, je jednou z nejčastějších motivací přesunu (Baštýř, 2005). Takto podmíněnou migraci shrnujeme pod pojmem ekonomická/pracovní migrace. Ve vyspělých (bohatých) státech pak ekonomické motivy ustupují do pozadí v rámci jiných faktorů jako např. přírodní, kulturní nebo sociální kvality prostředí (Drbohlav, 1994). Kvalita života v určité lokalitě, tzv. atraktivita území, je přitom v západních zemích Evropy jedním ze zásadních faktorů pohybu (Bottlíková a kol., 2016). Drbohlav (1994) dále podotýká další faktory, které ovlivňují migrantovo rozhodování, a to především: migrační politika zdrojové země, aktivita pracovních agentur nebo historické a současné vazby mezi imigrační a emigrační zemí. Tyto faktory ovlivňují možné migrační vazby, vzájemné poznání skrze sociální síť, neformální styky společenských skupin či organizací, vzájemná podobnost kultur, kompatibilita hodnotových systémů nebo nastavení hostitelské společnosti v rámci jejího vztahu k cizincům.

2.1.1 Faktory vedoucí k migraci do Irska

Hlavní roli v rozhodování o migraci do Irska hrají socioekonomické faktory. V 90. letech Irsko zažilo hospodářský boom při restrukturalizaci ekonomiky. Snížení závislosti

na Velké Británii a naopak zvýšení spolupráce s EU mělo za následek příliv zahraničních investic a tím růst irského HDP. Příliv zahraničních firem jako Google, Apple či Microsoft způsobil poptávku na pracovním trhu. V tuto chvíli se mění Irsko z emigrační země na imigrační a začíná se o něm mluvit jako o „keltském tygrovi“ z hlediska rychlého ekonomického růstu (Šlosarčík, 2015). Od roku 1998 do roku 2007 růst HDP v Irsku činil v průměru 5,7% ročně a poté mezi lety 2008 a 2012 klesl v průměru o 2,4%. Rokem 2014 počínaje se irská ekonomika opět začala konzistentně rozšiřovat a ve čtvrtém kvartálu roku 2016 dosáhl skutečný růst HDP meziroční hodnoty 10,1% (Greenwood, 2017). Od roku 2014 se též zvyšovalo imigrační saldo. V roce 2017 imigrační saldo dosáhlo nejvyšší úrovně od roku 2008 (CSO, 2017). „Ekonomický rozkvět Irska byl tedy logicky pull faktorem, který přitahoval mnoho aktérů“ (Matuščíková, 2016). Růst migrace byl dán i jinými faktory, jako například zapojení Irska do mezinárodních organizací nebo růst vlivu na mezinárodní politické scéně (Holičová, 2008).

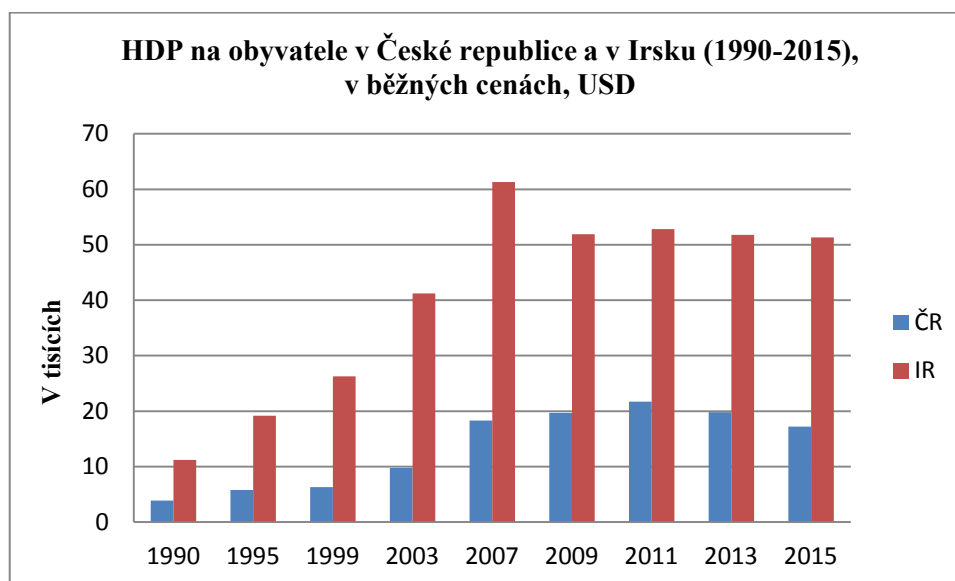
Podle tradiční ekonomické teorie migrace musí být čistý výnos z migrace kladný, aby se jedinec dal do pohybu (Borjas, 2017). Baštyř (2005) pak dodává, že příjmový rozdíl mezi původní a cílovou zemí by měl být minimálně dvojnásobný. Vzhledem k tomu, že reálný čistý příjem je v Irsku oproti Česku trojnásobný¹, autorka práce předpokládá, že migrace je pro Čechy výhodná a že právě vyšší mzda je jedním z pull faktorů migrace Čechů do Irska. Z hlediska průměrné roční mzdy, dosáhlo Česko v roce 2005 za 12 měsíců na 10 484 eur, zatímco v Irsku to bylo 39 772 eur (OECD, 2009). Vzhledem k faktu, že v roce 2005 byla průměrná hrubá měsíční mzda v Česku 18 992 Kč, zatímco v Irsku 71 963 Kč², bylo Irsko pro české pracovníky velice lákavé (OECD, 2009). Lákavá byla pro imigranty i výše minimální mzdy -Irsko v tomto ukazateli patří do první platové skupiny s 248 Kč na hodinu, avšak Česko ještě v roce 2015 patřilo do nejnižší, čtvrté platové skupiny s 58,7 Kč na hodinu (Gola, 2016).

Od roku 2005 do roku 2009 nejvíce vzrostla nominální průměrná roční mzda v Irsku, a to o více než 30 % (OECD, 2009). Není divu, že od vstupu do EU až do ekonomické krize v roce 2009 byl tok Čechů do Irska za celou historii migračních vztahů největší. Migrantově volbě také napomáhá **ekonomická prosperita cílové země**.

¹ V roce 2015 byla průměrná měsíční mzda v Irsku víc než 83 000 Kč (CSO, 2016) - dle aktuálního kurzu 1 euro za 27,283 Kč podle kurzy.cz (<http://www.kurzy.cz/kurzy-men/historie/EUR-euro/2015/>), v Česku to bylo 26 467 Kč (ČSÚ, 2016). Průměrná hrubá měsíční mzda je tedy v Irsku více jak třikrát vyšší. V případě minimální mzdy pak čtyřikrát vyšší.

² V roce 2005 byla průměrná hrubá mzda v Irsku 28 994 eura (OECD, 2009) za období 12 měsíců. Podle kurzy.cz byl průměrný kurz EUR/CZK v roce 2005 1EURO za 29,784 Kč. Dostupné na: <http://www.kurzy.cz/kurzy-men/historie/EUR-euro/2005/>

Obr. 1: Vývoj Hrubého domácího produktu na obyvatele za roky 1990-2015 v Česku a Irsku

Zdroj: World Bank, 2016: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>

Pro migraci často bývá stěžejní znalost jazyka, přičemž mnoho Čechů do Irska vycestuje jen z důvodu zlepšení si angličtiny.

Jedním z dalších zásadních faktorů bylo i to, že Irsko **přizpůsobilo svoji imigrační politiku potřebám pracovního trhu**. Zatímco v minulosti bylo žádaným pracovníkům z ciziny vydáváno vízum, v roce 2006 bylo pracovní vízum nahrazeno systémem zelených karet pro vysoce kvalifikované pracovníky. Klíčovými sektory, s nedostatkem pracovní síly byly a jsou především technicky a technologicky orientované sektory informačních a výpočetních technologií a chemický a farmaceutický průmysl (DBEI, 2018). Irsko tak reagovalo na dlouhodobý nedostatek kvalifikované pracovní síly (Bruff, 2007).

Mnoho autorů se shoduje v tom, že irský pracovní trh potřebuje vyplnit mezeru na obou koncích spektra. Poptávka je tedy po vysoce kvalifikovaných odbornících a specialistech na vývoj na jedné straně a na straně druhé také po nekvalifikované levné pracovní síle, která se uplatňuje především ve službách (Barret a kol., 2005; Einrí, 2007; Bruff, 2007). Zájem je obzvláště o pracovníky z členských zemí EU (Vavřečková, 2006b). Mezi nedostatkové profese tak patří i ty ve zdravotnictví, gastronomii a cestovním ruchu

To vše dohromady dalo do pohybu jak vysoce kvalifikovanou pracovní sílu, tak nekvalifikovanou pracovní sílu. V zahraničí se objevoval značný zájem o naše IT odborníky, mediky, zdravotní sestry, ale například i řemeslníky. Podle Matušíkové (2016) se na přelomu tisíciletí objevila na trhu agentura, zprostředkovávající českým občanům

práci v Irsku a zaměřující se převážně na české řezníky. Zároveň se Česku otevřely hranice členských států EU (Horáková, 2007). Na to reagovaly i mnohé západoevropské země, mezi nimi i Irsko, které těmto novým členským zemím zpřístupnily svůj pracovní trh. V Irsku to znamenalo markantní nárůst počtu žadatelů o pracovní povolení ze členských států EU (Holičová, 2008). O' Donoghuen však poznamenává, že rozšíření EU samo o sobě nemá rozhodující roli při stěhování z nových členských zemí. Kromě ekonomických faktorů a imigračních politik je také důležitý **migrační potenciál země, odkud migranti pocházejí**. Obzvláště pak nárůst emigrace z Česka se nepředpokládá z důvodu malého migračního potenciálu (O'Donoghuen a kol., 2005). To potvrzuje i studie prováděná VÚPSV v roce 2000, 2003 a 2005, která ukazuje, že potenciál pracovní migrace naopak po vstupu do EU klesl i přes nové pracovní možnosti v EU (Vavřečková a kol., 2007). Migrační potenciál se objevuje zásadně u mladé a vzdělané generace (Vavřečková a kol., 2007). Podle výzkumu dále naprostá většina respondentů/ek mladších 30 let preferuje pouze dočasnou migraci (95,7 %) trvající maximálně dva roky (Vavřečková 2006:14).

Dalšími důvody, proč Češi směřují do Irska, jsou **existence migračních sítí, kulturní podobnost těchto dvou národů**, zlepšení dopravního spojení či atraktivita Irska v podobě vysoké kvality života. Právě atraktivita území podle Botlíkové (2016) hraje zásadní roli v rozhodování o pohybu. V migračním rozhodování migrant porovnává důležité socioekonomické faktory zahrnující **bezpečí, seberealizaci a stabilitu**. Z tohoto pohledu Čechy na Irsku láká kvalita podnikatelského prostředí³ a stabilita zaměstnanosti⁴. Dále jsou pozitivem vysoké ekologické jistoty, kdy například kvalita ovzduší je nejvyšší mezi zeměmi OECD (OECD, 2015). Report OECD „How's life in Ireland“ (2015) také ukazuje, že Irové mají vůbec nejvyšší index „sociálních vazeb“ z čehož 96,3% Irů má přátele, s kterými mohou počítat i ve zlých časech. I to je často důvodem, proč v migračním rozhodování nakonec zvítězí Irsko. Irové jsou světoznámí svým přátelským přijetím, pohostinstvím a dobrosrdečností.

³ Podle časopisu Forbes (2013) se Irsko stalo nejlepší zemí pro podnikání. Dostupné na: https://www.connectireland.com/packs/ci/why_ireland_fdi_ebook.pdf

⁴ Podíl nezaměstnaných v době ekonomické krize markantně stoupl. Vrcholu dosáhla nezaměstnanost v roce 2012 s 14,7 %. Od té doby rychlým tempem klesá. Dostupné na: <http://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS?locations=IE>

2.1.2 Toky migrace mezi Irskem a Českem

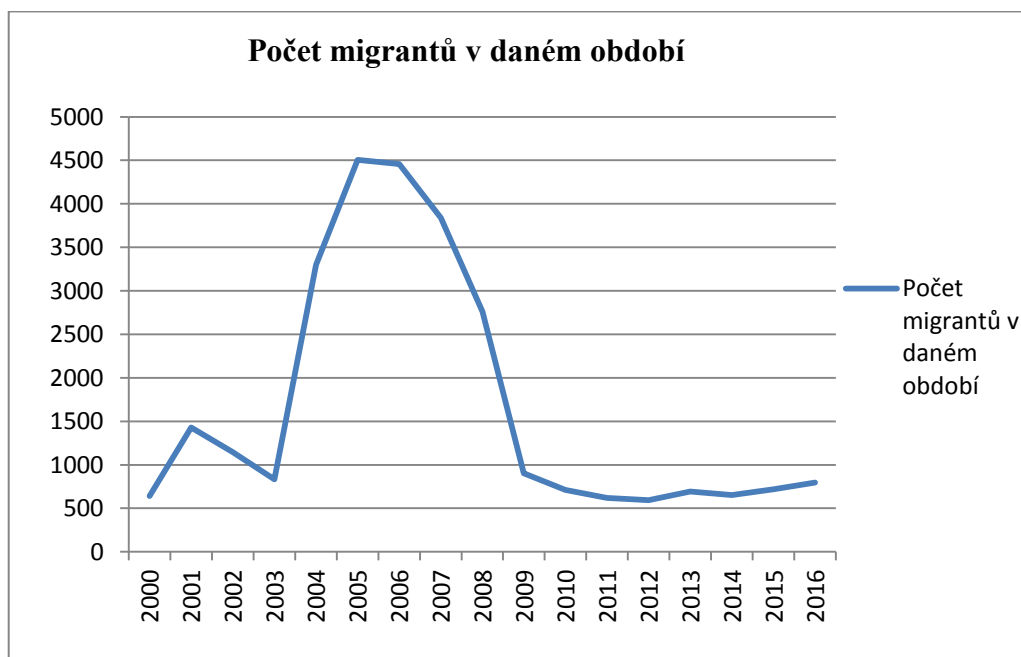
Podle Daniela Samka (2012) sahá počátek české emigrace ještě před válečná léta⁵, kdy Češi do Irska přicházeli především z důvodu podnikání v oblasti cukrovarnictví. Za zmínku také stojí přinesení umění sklářství do Irska Miroslavem Havlem, který obnovil sklárnu Crystal ve Waterfordu (Samek, 2012). Po válce zde pak našlo útočiště mnoho českých Němců, kteří byli vyhnáni z Československa. Značné množství Čechů odešlo do Irska v roce 1948 z důvodu komunistické vlády v Československu. Mezi roky pak 1950 a 1960 přicházelo stále více českých uprchlíků z Československa. Další vlna pak přišla v roce 1968, kdy nastalo uvolnění komunistického režimu, a nějaký čas byly otevřeny hranice Československa. Nicméně po Pražském jaru a následné okupaci nastala dlouhá éra, kdy emigrace z Československa byla téměř nemožná. A tak obnovení vzájemných vztahů mezi Irskem a Českem nastalo až po pádu železné opony (Samek, 2012). Například Charta 77 započala zájem Irů o Československo. Nejvíce imigrantů pak začalo z Česka, ale zároveň i Irska, proudit po vstupu Česka do EU v roce 2004. Náhlý zájem o Irsko přitom nezpůsobily jen ekonomické faktory, ale například obnovení zájmu o irskou kulturu v Česku, založením Centra pro irská studia v roce 2002 (Kalivoda, 2007).

Podle evidence CSO (2017) bylo přijato 754 PPS čísel (Personal Public Service Number/Osobní sociální číslo) českými občany v roce 2017. Ve srovnání s rokem 2008, kdy PPS čísel pro imigranty českého původu bylo vydáno 2764, je to pokles více jak o dvě třetiny. Lze tedy říct, že ekonomická situace Irska během let globální ekonomické krize - 2008-2013 - značně ovlivnila rozhodování českých potenciálních migrantů.

⁵

Před I. a II. světovou válkou.

Obr. 2: Příchod českých imigrantů do Irska za období 2000-2016 podle PPS

Zdroj: Department of Social Protection; PPS No.: <http://www.welfare.ie/en/Pages/Personal-Public-Service-Number-Statistics-on-Numbers-Issued.aspx>

Dle PPS (2016) do Irska přišlo od roku 2000 přes 28 500 Čechů za účelem práce. Dle grafu největší nárůst byl během a po roce 2004, kdy se Česku otevřel irský pracovní trh, naopak imigrační útlum začal rokem 2009 a pokračuje až doteď. To lze vysvětlit ekonomickou krizí v Irsku. V období 2007-2010 kleslo HDP o 13% a míra nezaměstnanosti vzrostla ze 4,8 na 13,9 procenta. Denny a kol. (2009) dále zmiňují, že ekonomický pokles měl i negativní dopad na postoje k migraci u domácího obyvatelstva. Dle Rushe (2009) v roce 2008 přicházeli především studenti z členských zemí EU a i když se zvýšila nezaměstnanost, zahrnovala spíše cizince. Právě kvůli stále rostoucí míře nezaměstnanosti bylo Irsko nuceno přistoupit k migračním opatřením, která jsou zmíněna již výše (vydávání zelených karet apod.). Od roku 2009 mělo Irsko záporné migrační saldo (CSO Ireland, 2016). Ekonomická situace se však zlepšila v roce 2013, a to se také projevilo i v čisté míře migrace.

Vzhledem k faktu, že v roce 2011 bylo v Censu registrováno 5451 lidí s českým etnickým původem, a v roce 2016 to bylo jen 4928, lze odvodit, že lidé z Česka do Irska přicházejí a zase odcházejí (Census, 2016). Dle Ženíškové (2014) v české imigraci do Irska pomáhají „migrační sítě“, kdy Češi žijící v Irsku pomáhají novým přistěhovalcům nejenom v hledání bydlení, ale i získání pracovní pozice či poskytnutí opory během kulturního šoku.

To vytváří komunitu, ve které panuje nepsané pravidlo sounáležitosti české společnosti (Ženíšková, 2014).

Češi i Slováci dnes žijí v oblastech rozestých po celém Irsku, ale většina přece jen zůstala ve velkých městech. „Největší komunita Čechů se nachází v Dublinu, což bude dáno i zdejším sídlem Velvyslanectví České republiky v Dublinu“ (Strýčková, 2007). Další města s významnějšími českými komunitami jsou Cork, Galway, Naas a Limerick.

2.1.3 Imigrační politika Irska

Irsko a Velká Británie jako jedny z mála zemí nepatří do Schengenského prostoru. „Zároveň dle Protokolu k Amsterdamské smlouvě (1999) mají obě země možnost neaplikovat evropskou legislativu týkající se migrace. Z relevantní migrační legislativy EU Irsko implementovalo Kvalifikační směrnici, Směrnici o dočasné ochraně, Dublinské nařízení, Procedurální směrnici a EURODAC“ (Valentová, Faltová, 2010). Evropská legislativa, která byla implementována do právního řádu Irska, se týká hlavně nelegální migrace a hraniční kontroly. Irsko je také pozorovatelem evropské agentury Frontex (Valentová, Faltová, 2010).

Hlavním zprostředkovatelem výkonu cizinecké správy v Irsku je **Ministerstvo spravedlnosti, rovnosti a právní reformy** (dále jen Ministerstvo spravedlnosti), které má na starosti celou oblast migrační politiky, tedy i legislativu a záležitosti týkající se azylu, imigrace a občanství (spravování žádostí o azyl, vydávání víz apod.). V jejich gesci je také ostraha hranic a boj s trestnou činností spojenou s migrací a dále také agenda, týkající se integrace cizinců a uznaných uprchlíků. Nicméně migrační problematika je tématem meziresortním, některé aspekty tedy řeší i další orgány státní správy, např. **Ministerstvo průmyslu, obchodu a zaměstnání** či **Ministerstvo zahraničních věcí**.

V roce 2005 vznikla v rámci ministerstva spravedlnosti **Irská naturalizační a imigrační služba** (Irish Naturalization and Immigration Service, dále jen „INIS“). Jedná se o správní orgán, který poskytuje služby týkající se azylu, imigrace, občanství a víz. INIS je založen na koncepci one-stop-shop, což znamená, že každý cizinec by měl najít veškeré potřebné informace a služby v rámci jednoho úřadu. INIS je (od roku 2005) také agenturou, která je zodpovědná za přijímání žádostí o vízum a povolení k pobytu. (Valentová, Faltová, 2010).

Každý přistěhovalec do Irska je povinován získat povolení k pobytu. Stejně jako v Česku i v Irsku jsou pro občany mimo EU/ EHP a Švýcarska povinná víza. Pro setrvání

v Irsku déle než 90 dnů je nutné se v Irsku zaregistrovat a požádat o dlouhodobý pobyt. Pro získání zaměstnání je potřeba platné pracovní povolení nebo platná zelená karta. Občané EU o povolení k zaměstnání žádat nemusí, nicméně je potřeba si vyřídit PPS registrační číslo, které umožňuje například i využívat sociálního systému Irska (INIS, 2018).

2.1.4 Irsko jako multikulturní společnost

Jak už zde bylo několikrát zmiňováno, ekonomický boom a poptávka po zahraničních pracovnících udělalo z Irska imigrační zemi s proimigrační politikou. Imigrace do Irska byla také po roce 2004 podpořena možností okamžitého vstupu na trh práce Irska pro pracovníky z nových 10 členských států EU. To dokazuje i tabulka níže, kdy mezi roky 2002 a 2006 narostl podíl cizinců na populaci Irska téměř o polovinu. Od roku 2004 do roku 2006 se odhaduje, že do Irska přišlo na 200 000 přistěhovalců ze střední Evropy (BBC, 2009). Do roku 2007 mělo Irsko třetí nejvyšší míru migrace ve všech 27 členských státech EU, což bylo 14,5 migrantů na 1000 obyvatel, které překonaly pouze Španělsko a Kypr (Eurostat, 2016). Velký počet přistěhovalců vedl k tomu, že vláda zavedla několik nových politik, které v důsledku ztěžují získání občanství cizinci. Jednou z těchto politik bylo také omezení přístupu na irský trh práce pro státní příslušníky Bulharska a Rumunska, které vstoupily v platnost od 1. ledna 2009. Avšak nutné dodat, že o tři roky později toto opatření bylo přehodnoceno a nyní pro Bulhary a Rumuny žádné omezení neplatí (Hennessy, 2012).

Tab. 1: Podíl cizinců na populaci Irsku v procentech (2002-2016)⁶

	2002⁷	2006⁸	2016⁹
Podíl cizinců	5,8	10,1	11,6

Zdroj: Census Irsko 2002, Census Irsko 2006, Census Irsko 2016.

Podle Censu 2016 žilo v ten rok v Irsku 535 475 obyvatel jiného občanství než irského. V Irsku dle Censu 2016 žije navíc na 200 různých národností. V reakci nato irská vláda přijala proaktivní přístup k integraci a rozmanitosti ve státě. V květnu roku 2008 zveřejnila kancelář ministra pro integraci zprávu o integrační strategii pro Irsko. Irsko umožňuje například migrantům volit v komunálních volbách. Poprvé v roce 2006 sčítání lidu zahrnovalo otázku na etnický a kulturní původ, což pomáhá sledovat měnící se etnickou a kulturní rozmanitost v Irsku. Tyto iniciativy jistě pomohly přistěhovalcům se integrovat do svých místních komunit. Vláda ve snaze podpořit multikulturní společnost rovněž zavedla politiku na podporu a ochranu ne-irských občanů. Patří k nim iniciativy zaměřené na informovanost veřejnosti, jako je např. podpora mezikulturního dialogu. Do praxe byla také zavedena mezikulturní strategie na pracovišti. Vláda rovněž přezkoumala a upravila trestní zákony při řešení trestných činů z nenávisti. Také do policejního sboru začaly náborů imigrantů, aby policie byla multietnická (Essays, 2013). Multikulturalitu Irska lze také vidět ve školách. Na základních školách v Irsku studuje 10 % dětí z přistěhovaleckých rodin (Byrne a kol., 2010). V Irsku mohou děti cizinců využívat vzdělávací systém. Národní škola „Griffen Valley Educate Together“ v Lucanu je toho možná nejlepším příkladem, kdy děti 43 občanství navštěvovaly školu a absolvovaly výuku ve dvanácti jazycích v roce 2007 (Mahoney, 2007).

⁶ Census. (2016): Press Statement Census 2016 Results Profile 7 - Migration and Diversity. Chapter 5, s. 46. Dostupné na: http://www.cso.ie/en/media/csoie/releasespublications/documents/population/2017/Chapter_5_Diversity.pdf

⁷ Census (2002): 2002 Volume 4- Usual Residence, Migration, Birthplaces and Nationalities. Dostupné na: https://www.cso.ie/en/media/csoie/census/documents/vol4_entire.pdf

⁸ Census (2006): Census 2006 – Non-Irish Nationals Living in Ireland. Dostupné na: https://www.cso.ie/en/media/csoie/census/documents/NON_IRISH_NATIONALS_LIVING_IN_Ireland.pdf

⁹ Census (2016): Press Statement Census 2016 Results Profile 7 - Migration and Diversity. Dostupné na: <https://www.cso.ie/en/csolatestnews/pressreleases/2017pressreleases/pressstatementcensus2016resultprofile7-migrationanddiversity/>.

Irsko na imigraci reagovalo zavedením integrační politiky a snažilo se vyvarovat chyb ostatních evropských zemí. Irská vláda se tak snaží, aby ne-irští občané byli v Irsku vítáni, mohli se aktivně účastnit socio-kulturního, socio-ekonomického i politického života. Navíc Irsko podporuje imigrační komunity a vzdělání dětí cizinců. Z těchto důvodů lze usoudit, že Irsko je otevřenou multikulturní společností (Essays, 2013).

3. Empirická část vlastního výzkumu

3.1 Cíle výzkumu

Práce zkoumá migraci Čechů do Irska a následnou adaptaci a integraci Čechů do irské společnosti. Práce má za cíl podat ucelený pohled na Českou imigraci do Irska. Primárním cílem studie je porozumět sociální integraci českých imigrantů v irské společnosti. Práce zkoumá proces integrace z pohledu migrantů samotných. Ve výzkumu budou zkoumány bariéry, které se s integračním procesem pojí a strategie, které imigranti volí při jejich překonávání. Výzkum se tak zabývá sociální integrací ve všech dimenzích. Zvýšený důraz je však kladen na integraci na pracovním trhu. Koncept integrace je ve výzkumu postaven podle sociální integrace Bosswicka a Heckmanna (2006).

Hlavní výzkumné otázky:

- 1) *Proč Češi migrují do Irska a o jaký typ migrace se jedná?*
- 2) *Jak jsou čeští imigranti integrováni na trhu práce a v ostatních oblastech života irské společnosti?*

Odpovědi na výzkumné otázky byly hledány prostřednictvím dílčích výzkumných otázek. Pozornost byla zaměřena na oblasti, které jsou považovány za důležité v procesu migrace a integrace.

Tab. 2: Výzkumné otázky a oblasti výzkumu¹⁰

Migrace	Dílčí výzkumná otázka	Zkoumané oblasti	Hypotézy
Migrace	Jaké jsou motivy migrace Čechů do Irska?	- Důvody imigrace a emigrace - Plány do budoucna - Faktory určující délku pobytu	Hyp1: Motivы jsou ekonomické. Po nabytí ekonomického kapitálu se migranti vrací zpět do ČR.
Transmigrace	Vykazují Češi známky transmigrace? Ovlivňuje transmigrace proces integrace?	- Kontakt s Českem - Identita - Remittance	Hyp2: Míra kontaktu migranta s ČR neovlivňuje míru integrace.
Dimenze sociální integrace	Dílčí výzkumná otázka	Zkoumané oblasti	Hypotézy
Strukturální	Jak se čeští imigranti	- Trh práce - Vzdělání a kvalifikace	Hyp3: S nabytím sociálního,

¹⁰ Výzkumné otázky a oblasti byly inspirovány Rákozyovou M. (2009).

	začleňují do klíčových společenských procesů a institucí v Irsku?	- -	Bydlení Služby	kulturního kapitálu se zvyšuje šance imigrantů na začlenění do společenských procesů a institucí v Irsku.
Kulturní	Jakým způsobem Češi nabývají kompetence pro začlenění do irské společnosti?	- - - -	Jazyk Volný čas Informovanost Svátky a zvyky	Hyp4: Sociální sítě jsou klíčové pro nabývání kompetencí potřebných k integraci.
Interaktivní	Jaké jsou kontakty s irskou majoritou?	- - -	Společenské vztahy Kontakt s institucemi	Hyp5: Intenzita kontaktu s irskou majoritou závisí na přijetí migranta majoritou.
Identifikační	Cítí se Češi být součástí irské společnosti?	- -	Vnímání Irska jako domova Vnímání své identity	Hyp6: Délka pobytu zvyšuje subjektivní ztotožnění se s irskou společností.

Další dílčí výzkumná otázka diplomové práce zkoumá: ***Jaká je úroveň integrace Čechů v jednotlivých oblastech a jaké faktory mají na úroveň integrace vliv?*** Autorka předpokládá, že při dosažení vysoké úrovně integrace ve všech dimenzích sociální integrace migrant ztrácí motivaci reemigrace a v hostující zemi se usazuje. To nicméně nemusí omezit kontakt a vztahy s jeho původní zemí.

Protože integrace je dlouhodobý proces, jehož úspěšnost záleží na mnoha faktorech, které ovlivňují migrantovo rozhodování v jednotlivých krocích tohoto procesu, je důležité tyto faktory zmapovat v dotazníkovém šetření. Data z dotazníkového šetření budou dále analyzována statistickými metodami a bude zkoumán vliv těchto faktorů na míru integrace.

Informace získané z výzkumu nebude možné generalizovat. Získané výsledky bude možné interpretovat pouze ve vztahu ke zkoumanému vzorku. Přesto získané poznatky mohou posloužit dalším potenciálním migrantům či jednotlivým vládám EU při vytváření integračních politik a strategií. Tato diplomová práce může také napovědět Čechům o jejich identitě a může poukázat na podobnost či rozdílnost s jinými kulturami.

Empirická část vlastního výzkumu

3.2 Metodologie

Výzkum probíhal jak kvantitativní metodou (polo-strukturované dotazníky), tak kvalitativní metodou (polo-strukturované rozhovory). Pro kvantitativní výzkum byly využity substantivní indikátory integrace, získané pomocí dotazníkového šetření českých imigrantů v Irsku. Výzkum probíhal v měsících únor-březen v roce 2017. Celková velikost vzorku činí 114 českých respondentů starších 18 let. Kvalitativní výzkum probíhal formou polo-strukturovaných rozhovorů během února 2017. Celková velikost vzorku činí 26 informátorů. Respondenti a informátoři byli vybíráni přes sociální sítě a posléze metodou „snowball“. Do vzorku byli zahrnuti respondenti žijící v Irsku déle než 1 rok. Do vzorku byli zahrnuti jen respondenti, kteří do Irska přišli po roce 1989.

3.2.1.1 Kvantitativní metoda sběru dat

Sběr dat se uskutečnil dvěma formami. První forma probíhala prezenčně, za přítomnosti výzkumníka v Irsku, od 4. 2. do 28. 2. 2017. Druhá forma probíhala online zasláním dotazníku přes email a sběr dat trval od 4. 2. do 30. 3. 2017. Data byla sbírána především v šesti velkých městech Irska – Dublinu, Galway, Limericku, Corku, Waterfordu a Kilkenny a v jednom menším městě – Dingle. Jádrem tvořili respondenti oslovení přes facebookové stránky Čechů v jednotlivých městech. Další respondenti pak byli získáváni metodou „snowball“. Dotazníky byly vyplňovány za přítomnosti autorky výzkumu, což umožnilo výzkumnici se dále doptávat na témata, která dotazník nezahrnoval. Tato témata však dále sloužila pouze k dokreslení výpovědí respondentů a nejsou dále zahrnuta ve výzkumu. Dotazníky, které byly zaslány přes email, byly též domluveny s respondenty předem. Avšak z důvodu složitosti vyplnění dotazníku (stáhnout, vytisknout, vyplnit, naskenovat, poslat) byla návratnost dotazníku menší, než se původně předpokládalo. Rozesláno bylo na 100 dotazníků, z nichž se vrátilo 44.

3.2.2 Technika sběru dat

Technika sběru byla zvolena dle charakteristiky výzkumu, který je zaměřen na respondentovo subjektivní vnímání skutečnosti. Do dotazníku byly zahrnuty většinou polouzavřené otázky. Při této technice je zapotřebí správně kódovat odpovědi respondenta a vyhodnocení předpokládá kvalitativní i kvantitativní analýzu. Výsledkem dotazníkových

šetření často bývají čísla a statistiky. Je tedy důležité předem stanovit měřící ukazatele, podle kterých dotazník vyhodnocujeme. Autorka tedy vytvořila tabulkovou matici, do které byly zapisovány jednotlivé odpovědi respondentů. Stejně jako u kvalitativní analýzy dat, i zde budou dále kódovány odpovědi a vytvářeny z nich trsy, které budou dále sjednocovány dle podobnosti. Polo-strukturované dotazníky byly poskládány dle jednotlivých tematických okruhů, které jsou děleny takto:

- a) Osobní charakteristika českého emigranta do Irska.
- b) Důvody a motivace migrace.
- c) Směr migrace a geografické rozprostření českých imigrantů v Irsku.
- d) Adaptace na prostředí.
- e) Proces integrace.
- f) Míra integrace (škála).
- g) Integrace na pracovní trh.
- h) Remittance.
- i) Kontakt s Českem.
- j) Plány do budoucnosti.

Pro výzkum bylo potřeba zjistit také nejvyšší dosažené vzdělání a v jakém oboru toto vzdělání bylo dosaženo. Práce se také zajímala o to, v jaké oblasti respondenti nacházeli uplatnění na trhu práce, zda mají v Irsku partnera a je-li tento partner Ir. Jaké měli předešlé zkušenosti a zda v Irsku měli kontakty ještě před migrací. Všechny tyto faktory utvářejí míru začlenění imigranta v oblasti sociokulturní a socioekonomické podle Hasse (2011).

3.2.2.1 Kvalitativní metoda sběru dat:

Úkolem kvalitativního výzkumného šetření je objasnit, jak se lidé v daném prostředí a situaci chovají, proč jednají určitým způsobem a jak organizují vlastní aktivity a interakce (Hendl, 2005). Síla kvalitativního výzkumu nespočívá v množství sledovaných lidí, ale v osvětlení života několika dobře vybraných lidí (Hendl, 2005). Pro výzkum jsem zvolila i kvalitativní metodu, která napomůže prostudovat málo probádanou oblast sociální integrace českých imigrantů v Irsku. Protože na proces začleňování migranta do hostitelské společnosti má vliv mnoho faktorů, budu se zabývat i celkovým kontextem integrace.

Formou polo - strukturovaných rozhovorů budou zjišťovány stejné oblasti, jako u polo-strukturovaných dotazníků. Náhled rozhovoru je v **příloze č. 1**.

Použitím metody kvantitativní i kvalitativní bude dosaženo co největšího množství dat, které se navzájem budou doplňovat a konkretizovat.

Jednotka zjišťování

Pro účely výzkumu byli čeští přistěhovalci vymezeni jako osoby, které současně splňují tato kritéria:

- Narodily se mimo území Irska.¹¹
- Pobývají v Irsku nejméně jeden rok.¹²
- Jsou ve věku 18-65 let.¹³
- Emigrovali po roce 1989.

Tvorba výzkumného vzorku

Do případové studie byli zahrnuti čeští přistěhovalci, kteří žijí ve městech s českou komunitou. K volbě těchto lokalit autorku vedly především informace o možných českých komunitách v těchto lokalitách.

Snahou bylo informátory kontaktovat ještě před výzkumem v Irsku. Toho bylo dosaženo především přes facebookové stránky Čechů v jednotlivých městech, přes internetovou stránku <https://www.irsko-aktualne.cz/> a poté bylo postupováno podle metody „snowball“.

Předpokládaná velikost pro vzorek výzkumu byla vymezena na 5 rozhovorů pro každou lokalitu s výjimkou Dublinu, kde se předpokládalo rozhovorů 10. Byla předpokládána realizace 40 rozhovorů. Reálně bylo celkem provedeno 55 rozhovorů, nicméně z důvodu nezjištění odpovědí na otázky v klíčových oblastech, jako například

¹¹ Kritérium cizího původu je z toho důvodu, protože v této práci občanství představuje jeden z aspektů sociální integrace v hostitelské společnosti.

¹² Do vzorku byli zahrnuti jen informátoři, kteří pobývají v Irsku dlouhodobě a mají tak zkušenost se životem v Irsku. Hranice jednoho roku odpovídá také mezinárodní definici migranta dle OSN a IOM.

¹³ Zaměření na osoby v produktivním věku vyplývá zejména z důrazu na oblast integrace na pracovním trhu. Nevyloučili jsme však studenty, kteří při studiu taktéž pracují.

délka pobytu, otázky týkající se rodiny v Irsku, volného času, informovanosti a., bylo nakonec do analýzy zařazeno pouze 26 rozhovorů. Rozhovorů, které byly zařazeny do vzorku, se zúčastnilo tedy 26 lidí, z toho 13 mužů a 13 žen.¹⁴ Nejmladšímu informátorovi bylo v době rozhovorů 25 let, nejstaršímu pak 60 let. Nejčastěji se jednalo o osoby ve věku 30-40 let. Největší podíl tvořily osoby ekonomicky aktivní. 23,7 % ze všech informátorů se v době rozhovorů věnovala vlastnímu podnikání. Většina oslovených informátorů žije v Irsku déle než 10 let (61,5%) a někteří z nich v Irsku mají své rodiny (38,5 %).

Technika sběru dat

Sběr dat byl uskutečněn prostřednictvím série polo-strukturovaných kvalitativních rozhovorů, které byly provedeny v průběhu února 2017¹⁵. Řazení otázek ani přesná formulace nebyly dány předem a byly přizpůsobeny v průběhu rozhovorů. Rozhovory byly pro potřebu analýzy doslovně přepsány v jazyce rozhovoru, kterým byla čeština. Vedle toho byly ke každému rozhovoru písemně zaznamenávány poznámky, které se vztahují ke kontextu rozhovoru, tedy výzkumný deník (místo rozhovoru, nonverbální komunikace, pocity a rozpoložení informátora i tazatelky). Tazatelka u vedení rozhovorů používala návod k rozhovoru, který vedle základních témat a dotazů zahrnoval také příklady dílčích otázek rozvíjejících téma.

Analýza a interpretace dat

Samotná kvalitativní analýza probíhala od počátku sběru dat. Data byla pro potřebu analýzy nejprve anonymizována. Rozhovory byly analyzovány způsobem vytvoření trsů. Podle těchto trsů byly hledány společné rysy, které byly dále hlouběji analyzovány a byly dávány do kontextu s dalšími fakty, které poskytla rešerše dostupné literatury a irské databáze. Autorka práce si tedy nejdříve rozdělila tvrzení informátorů dle jednotlivých oblastí zkoumání. Poté byla vyhledávána jednotlivá tvrzení, která postupně byla přiřazována do kategorií vytvořených na základě společných rysů informátorů.

¹⁴ Podle Census Irsko 2016 je v Irsku 2 962 pracujících občanů ČR, z toho tvoří 1300 (43,9 %) žen českého původu a 1662 (56,1 %) mužů českého původu. Dostupné na: <https://www.cso.ie/en/csolatestnews/presspages/2017/census2016profile7-migrationanddiversity/>

¹⁵ Rozhovory zpravidla trvaly 45-75 minut.

3.2.3 Identifikace klíčových okruhů

Úroveň integrace byla zjišťována indikátory, které byly získány dotazníkovým šetřením a polo-strukturovanými rozhovory s českými imigranty v Irsku. Do analýzy byly vybrány vždy 3 indikátory dle jednotlivých dimenzí. Indikátory jsou měřeny hodnocením výroků pomocí škály, která měřila postoje respondentů v hodnotách 1-6, přičemž jednička znamená naprostý souhlas s výrokem a šestka naprostý nesouhlas.

Analýza využívá několik indikátorů dimenzí dle Bosswicka a Heckmanna (2006). Ti určují hlavní oblasti integrace v rámci čtyř dimenzí. Ve strukturální dimenzi jsou to *ekonomika a trh práce, vzdělání a vzdělávací systém, bydlení, sociální politika státu, zdravotní péče, ale například i politika občanství* (podmínky udělování občanství). Z těchto oblastí lze pak určit měřitelné indikátory strukturální integrace. Do analýzy byly zvoleny z této sféry tři indikátory, a to výroky, které měřily: zapojení na trhu práce dle kvalifikace, subjektivní hodnocení schopnosti orientace v irských institucích a spokojenost s bydlením.

V kulturní dimenzi integrace byly zvoleny indikátory akulturace a indikátory kulturní integrace. Akulturace je v analýze vyjádřena výroky o tom, zda se respondent zajímá o sociokulturní události v Irsku. Kulturní integraci Bosswick a Heckmann (2006) chápou jako *osvojení si klíčových kulturních dovedností*. Indikátory byly zvoleny v oblasti osvojení si kulturních zvyků a tradic a osvojení si jazyka. Indikátory jsou měřeny výroky, zda respondent přijal irské zvyky a tradice za své a zda se domluví anglicky na komunikativní úrovni.

V interaktivní dimenzi je zjišťován kontakt Čechů s Iry. Podle Boswicka a Heckmanna (2006, s. 10) „jde o *vytváření si sociálních sítí*, hledání si partnera/ky, uzavírání sňatků nebo členství v organizacích či klubech.“ Indikátory byly zvoleny každodenní kontakt s Iry, aktivní účast na společenském životě s Iry nebo partnerka či partner irské národnosti.

V identifikační dimenzi je podle Bosswicka a Heckmanna (2006, s. 11) zásadní *„příslušnost k majoritě v subjektivní rovině*, především jde o pocity sounáležitosti a vnímání sebe jako součást společnosti.“ Jako indikátory byly zvoleny výroky, zda se respondent učí irštinu, zda se cítí v Irsku jako doma a zda změnil své stravovací návyky. Dotaz na výuku irštiny zde byl použit z důvodu, že v mnoha krajích v Irsku se stále mluví převážně irsky, navíc je irština povinný jazyk ve škole. Pro Iry znamená irština národní

bohatství a velmi si na ní zakládají. Irština je i významný faktor pro přijetí do společnosti, převážně pak na vesnicích.

Hodnoticí škála určuje integraci podle míry souhlasu či nesouhlasu respondenta s výroky. Respondenti zaškrtovali čísla nabývající hodnoty od jedné do šesti. Do škály nebylo zařazeno liché prostřední číslo, aby se respondenti museli přiklonit více k jednomu či druhému výroku. Tím se autorka vyhne neutrálním odpovědím. Tudíž hodnotu čísla jedna až tři vyhodnocuje autorka jako integraci v jednotlivých oblastech (dimenzích integrace) a to za prvé v kulturní dimenzi, kam patří především jazyková integrace. Za druhé interaktivní dimenzi, kam autorka řadí aktivní společenský život. Za třetí strukturální dimenzi, kde autorka zvolila jako indikátor zájem o socioekonomické události v Irsku. Čtvrtou dimenzí je identifikace, kterou autorka hodnotí indikátorem subjektivního vnímání Irska jako domova. Z těchto 4 indikátorů byl dále vytvořen index integrace 2, který byl zjištěn faktorovou analýzou (viz kapitola 5).

Tab. 3: Škála hodnocení míry integrace Čechů do irské společnosti:

Dimenze integrace	Indikátory integrace (výrok)	Hodnocení (škála 1-6)
Strukturální dimenze	Orientace v irských institucích mi nedělá problém.	1-3 (ANO), 4-6 (NE)
	Má profese v Irsku odpovídá mé kvalifikaci.	1-3 (ANO), 4-6 (NE)
	Jsem spokojen/a se svým bydlením.	1-3 (ANO), 4-6 (NE)
Kulturní dimenze	Irské kulturní zvyky a tradice jsem vzal/a za své.	1-3 (ANO), 4-6 (NE)
	Mám zájem o sociokulturní události v Irsku.	1-3 (ANO), 4-6 (NE)
	Mám úroveň anglického jazyka alespoň B1.	A1-A2 (NE), B1-C2 (ANO)
Interaktivní dimenze	Jsem v každodenním kontaktu s Iry.	1-3 (ANO), 4-6 (NE)
	Aktivně se zapojuji do společenského života s Iry.	1-3 (ANO), 4-6 (NE)
	Mám za ženu/muže Irku/Ira.	ANO, NE
Identifikační dimenze	Učím se irštinu.	1-3 (ANO), 4-6 (NE)
	V Irsku se cítím jako doma.	1-3 (ANO), 4-6 (NE)
	Změnil jsem své stravovací návyky.	1-3 (ANO), 4-6 (NE)

Volba vhodných dat

Pro účely analýzy je potřeba zvolit k tvorbě indexu integrace taková data, která spolu vzájemně korelují. Korelace musí dosahovat minimální hodnoty 0,3. Dále data vyhodnocuje faktorová analýza a vytvoří se jednotný index integrace. Vypočítaný index bude dále použit pro další analýzy, které ukážou, jaké faktory mají vliv na integraci. Před vytvořením indexu je také nutno zkontrolovat vnitřní reliabilitu položek ze stanovených indikátorů, ze kterých bude složen. K tomuto účelu poslouží Cronbachovo alfa. Index integrace bude dále vypočítán faktorovou analýzou.

4. Výsledky výzkumu

Na začátku budou uvedeny data z kvantitativního šetření a ty posléze budou dokresleny daty z kvalitativního šetření. Kapitoly jsou rozděleny dle zkoumaných oblastí.

4.1 Identifikace respondentů a informátorů

V této podkapitole budou hodnocena data respondentů i informátorů dohromady, protože se jedná o hodnocení obecných kvantitativních indikátorů. Hodnocení dohromady také umožní případné srovnání. Jedinci, kteří se účastnili kvantitativního výzkumu, jsou zde označováni jako respondenti, účastníci kvalitativního výzkumu jsou označováni jako informátoři.

4.1.1 Rozložení respondentů a informátorů dle pohlaví

Výzkumu se zúčastnilo shodné zastoupení mužů a žen, kdy u kvantitativního výzkumu to bylo po 57 respondentech za každé pohlaví, u kvalitativního výzkumu po 13 informátorech za každé pohlaví. Irské občanství bylo zaznamenáno u jednoho informátora.

Tab. 4: Počet Čechů žijících v Irsku podle pohlaví (respondenti i informátoři)

pohlaví	Zkoumaný soubor			
	Respondenti		Informátoři	
	N	%	N	%
ženy	57	50	13	50
muži	57	50	13	50
celkem	114	100	26	100

4.1.2 Věk respondentů a informátorů

Průměrný věk respondentů je 33,4 let, přičemž věková hranice se pohybuje od 20 do 56 let. Nejvíce respondentů se nacházelo ve věkové kategorii od 26 do 35 let (48,2 %). Druhou nejpočetnější věkovou kategorií bylo rozmezí mezi 36-45 lety (35,1 %). Ukázalo se, že ženy jsou mladší než muži (průměrný věk muže 33,82 let, ženy 32,98 let). Nejmladší respondentem byla žena s věkem 20 let, nejstarším respondentem byla žena s 56 lety.

Tab. 5: Srovnání průměrného věku respondentů zkoumaného souboru

Skupina	Respondenti		Informátoři	
Pohlaví	Průměrný věk	N	Průměrný věk	N
muži	33,82	57	35,69	13
ženy	32,98	57	33,38	13
celkem	33,4	114	34,5	26

Průměrný věk je u informátorů vyšší než u respondentů, průměrný věk informátorů je 34,5 let. I zde se ukazuje, že ženy jsou mladší než muži. Nejmladší informátor byl muž 26 let starý a nejstarší informátor byl také muž 59 let starý.

4.1.3 Doba pobytu v Irsku

První respondent přišel do Irska v roce 2000. Nejmladší tam byl naopak pouze rok. Ukázalo se, že nejvíce respondentů přišlo do Irska ve dvou obdobích, před rokem 2007 a poté po roce 2014. Příchody respondentů do Irska souvisí s faktorem vstupu Česka do EU, a poté s faktorem ekonomického růstu a tudíž i poptávky po pracovní síle. Tento trend

vykazuje i délka pobytu respondentů v Irsku, kdy 42,1 % respondentů nežilo v Irsku déle než 3 roky. Naopak 30,7 % respondentů žilo v Irsku 10 a více let. Průměrná délka pobytu v Irsku je u respondentů 6,3 let.

Tab. 6: Délka pobytu respondentů podle pohlaví

	N	%	Muži	Ženy
Jeden až tři roky	48	42,1	26	22
Více než tři roky až 5 let	13	11,4	6	7
Více než 5 až 10 let	18	15,8	9	9
Více než 10 let	35	30,7	16	19
Celkem	114	100,0	57	57

Při srovnání věku respondentů s jejich délkou pobytu lze zjistit průměrný věk příchodu respondentů do Irska. Respondenti, kteří jsou v Irsku méně než 5 let, patří většinou do věkové kategorie do 30 let. Ti, kteří jsou v Irsku již 10 let a více patří už do věkové kategorie 31-45 let. A ti, kteří jsou v Irsku déle, než 15 let, patří do věkové kategorie 36-45. Z toho vyplývá, že respondenti přicházejí do Irska většinou v mladém věku kolem 27 let.¹⁶

Informátoři na tom byli trochu jinak. Průměrná délka pobytu v Irsku u informátorů je 9,5 let. Nejvíce informátorů (61,5 %) žilo v Irsku déle než 10 let. Naopak jen 23% informátorů žilo v Irsku kratší dobu než 5 let. Ukázalo se, že věk informátorů při příchodu do Irska byl mladší než u respondentů. A to kolem 25 let.

¹⁶ Vypočítán průměrný věk respondentů, 33,4 let a průměrná doba pobytu, 6,3 let. Odečtením průměrné doby pobytu od průměrného věku respondentů vyjde průměrný věk příchodu do Irska.

4.1.4 Vzdělání:

Pro vzdělání respondentů a informátorů platí, že se jedná především o osoby se střední až vyšší úrovní vzdělání. Základní úroveň vzdělání uvedlo 2,6 % respondentů, nižší střední vzdělání (učiliště bez maturity) uvedlo 4,4 %, vyšší střední s maturitou 59,7 % a 25,4 % vysokoškolské a vyšší odborné 3,5 % respondentů.

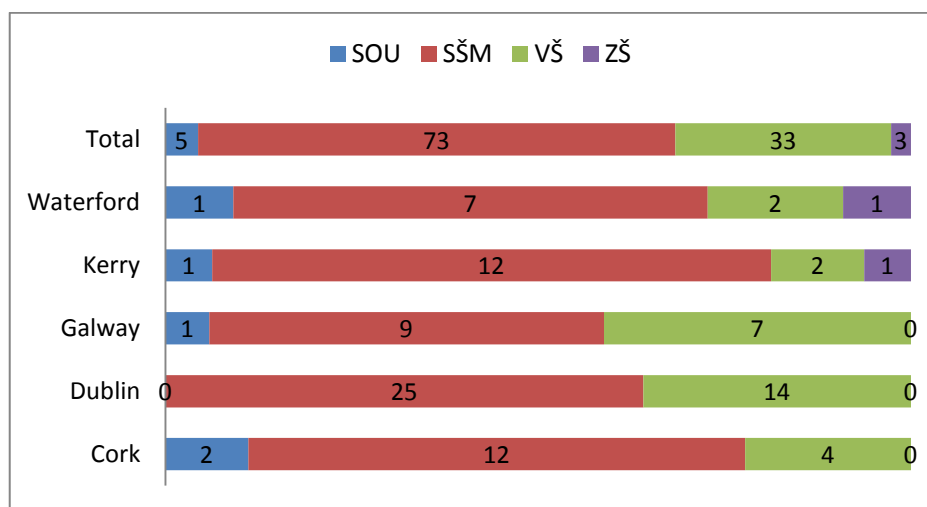
Tab. 7: Úroveň dosaženého vzdělání respondentů a informátorů

Úroveň vzdělání	N	%	Kumulativní %	N	%	Kumulativní %
			<i>Respondenti</i>			
ZŠ	3	2,6	100,0	0	0,0	
SOU	5	4,4	13,2	0	0,0	7,7
SOŠ	10	8,8	8,8	2	7,7	7,7
SŠ	63	55,3	68,4	12	46,2	53,8
VOŠ	4	3,5	71,9	0	0,0	53,8
VŠ	29	25,4	97,4	12	46,2	100,0
Celkem	114	100,0		26	100,0	

Poznámka: Stupeň dosaženého vzdělání podle českého vzdělávacího systému: ZŠ (základní škola), SOŠ (střední odborná škola), SOU (střední odborné učiliště), SŠ (střední škola s maturitou), VOŠ (vyšší odborná škola), VŠ (vysoká škola),

Přitom 14,1 % respondentů s vysokoškolským vzděláním (VŠ+VOŠ) patří do věkové kategorie 26-30 let. Zatímco 36 % respondentů se středoškolským vzděláním jsou ve věku 31-40 let. Průměrný věk pro základní vzdělání je 25 let, pro nižší střední vzdělání 37,4 let, pro vyšší střední vzdělání pak u SOŠ 33,7 let a u SŠ 33,3 let, pro vysokoškolské vzdělání pak 29 let u VOŠ a u VŠ je to 34,2 let. Nejvíce respondentů s vysokoškolským vzděláním se nachází v Dublinu (41,4%), Galway (24,1%) a v Corku (13,8%). Není tedy překvapením, že respondenti s vysokoškolským vzděláním žijí ve velkých městech, kde je vyšší pravděpodobnost získat práci odpovídající jejich vzdělání.

Obr. 3: Graf respondentů podle dosaženého vzdělání a místa pobytu

Informátoři vykazují vyšší úroveň vzdělání. Vysokoškolské vzdělání uvedlo 46,2 %, středoškolské s maturitou pak 53,8 %. Průměrný věk středoškoláků je vyšší než vysokoškoláků. Nejvíce informátorů s vysokoškolským titulem, stejně jako u respondentů, se nachází v Dublinu (58,3 %), v Galway (16,7 %) a Corku (16,7 %).

4.1.5 Rodinný stav

Rodinný stav respondentů (N=114) ukazuje na to, že největší skupinu tvoří imigranti, kteří jsou svobodní (51,8 %). Následují osoby, které žijí s partnerem (28,1 %), osoby vdané/ženatí (14 %) a rozvedení (6,1 %). Respondenti, kteří jsou v manželském svazku nebo žijí s partnerem (N=48), jsou ve vztahu především opět s Čechy (16,7 %) a s Iry (13,2 %), ostatní cizinci tvoří zbytek. 28,1% respondentů ze 114 má děti, přičemž platí, že osoby, které jsou v manželství či v partnerském vztahu s irským občanem, jsou v 80 % případech bezdětné (3 páry mají dítě). Zatímco osoby v manželství či páru s českým občanem, jsou pouze v 40 % případech bezdětné (12 párů má dítě). Z 32 párů, které mají dítě/děti, má 17 dětí české občanství, 6 irské a 9 obojí. Občanství lze v Irsku nabýt narozením, pokud se dítě narodilo po 1. lednu 2005 a pokud alespoň jeden z rodičů dítěte pobýval tři ze čtyř let na irském ostrově před narozením dítěte, včetně Severního Irska (INIS, 2018).

Ve výzkumném šetření dominovali respondenti žijící ve společné domácnosti se spolubydlíci českého původu, kteří však nebyli rodinní příslušníci.

Tab. 8: Rodinný stav respondentů

	N	%	Kumul.%
Partner	32	28,1	28,1
Rozveden	7	6,1	34,2
Svobodný	59	51,8	86,0
Ženatý/vdaná	16	14,0	100,0
Celkem	114	100,0	

U informátorů se ukázalo, že většina z nich (62 %) žije ve společné domácnosti s Iry (27 %) nebo jinými cizinci (35 %). S Čechy ve stejné domácnosti bydlí jen 23 %. Zbytek informátorů uvedl, že žije sám. Ukázalo se však, že vysoké procento Čechů žijících s cizincem je i z toho důvodu, že za cizince zde považujeme i Slováky. Mnoho informátorů totiž uvedlo, že žijí ve sdíleném podnájmu právě se Slováky.

Tab. 9: Složení domácnosti podle občanství

Složení domácnosti podle občanství.	<i>Respondenti</i>		<i>Informátoři</i>	
	%	počet	%	počet
Čech + Ir	17	19	27	7
Pouze Čech	48	55	23	6
Čech + cizinec	35	40	35	9
Celkem	100	114	85	26

4.1.6 Identifikace informátorů

Pro lepší orientaci je zde uveden i seznam informátorů. Takto vytvořený seznam zaručuje co nejvyšší anonymitu informátorům.

Tab. 10: Seznam informátorů (N=26) a jejich vybrané charakteristiky

	Délka pobytu (roky)	Pohlaví	Věk	Vzdělání	Místo pobytu v IR	Ekonomická aktivita
I1	11	M	31	VŠ	Limerick	změstnanec
I2	2	M	32	SŠ	Cork	zaměstnanec
I3	4	M	26	VŠ	Cork	student
I4	12	M	33	VŠ	Cork	podnikatel
I5	13	Ž	34	SŠ	Cork	zaměstnanec
I6	11	Ž	35	VŠ	Galway	zaměstnanec
I7	16	M	59	SŠ	Waterford	zaměstnanec
I8	5	Ž	28	VŠ	Dublin	zaměstnanec

I9	5	Ž	27	VŠ	Dublin	student
I10	1,5	Ž	27	SŠ	Dublin	zaměstnanec
I11	12,5	Ž	40	VŠ	Dublin	podnikatel
I12	16	Ž	37	VŠ	Dublin	podnikatel
I13	12	Ž	34	SŠ	Dublin	podnikatel
I14	2	Ž	27	VŠ	Dublin	zaměstnanec
I15	13	Ž	34	SŠ	Dublin	podnikatel
I16	13	M	33	SŠ	Dublin	zaměstnanec
I17	7	M	29	VŠ	Dublin	zaměstnanec
I18	14	M	42	VŠ	Dublin	zaměstnanec
I19	11	M	37	VŠ	Galway	zaměstnanec
I20	7	Ž	38	SOŠ	Galway	zaměstnanec
I21	3	M	37	SOŠ	Galway	zaměstnanec
I22	2	M	38	SŠ	Galway	zaměstnanec
I23	15	Ž	34	SŠ	Galway	podnikatel
I24	15	Ž	39	SŠ	Dingle	zaměstnanec
I25	13	M	33	SŠ	Dingle	zaměstnanec
I26	11	M	34	SŠ	Dublin	podnikatel

Poznámka: M = muž, Ž=žena.

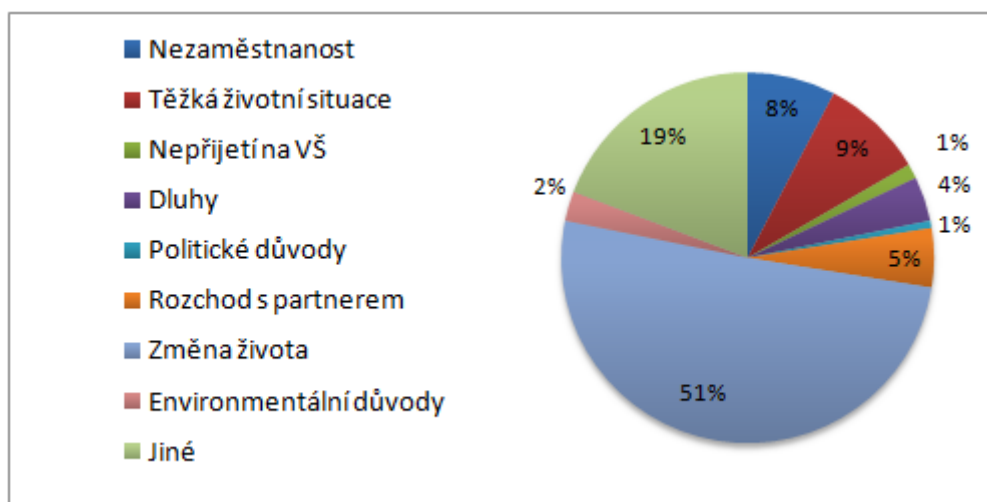
Nejvíce respondentů bylo z Dublinu (12), poté z Galway (6), Corku (4) a ostatních. Do vzorku byli zahrnuti i dva studenti, na výzkum to však nemá vliv, protože při studiu jsou zároveň zaměstnaní.

4.2 Důvody migrace

Kvantitativní přístup

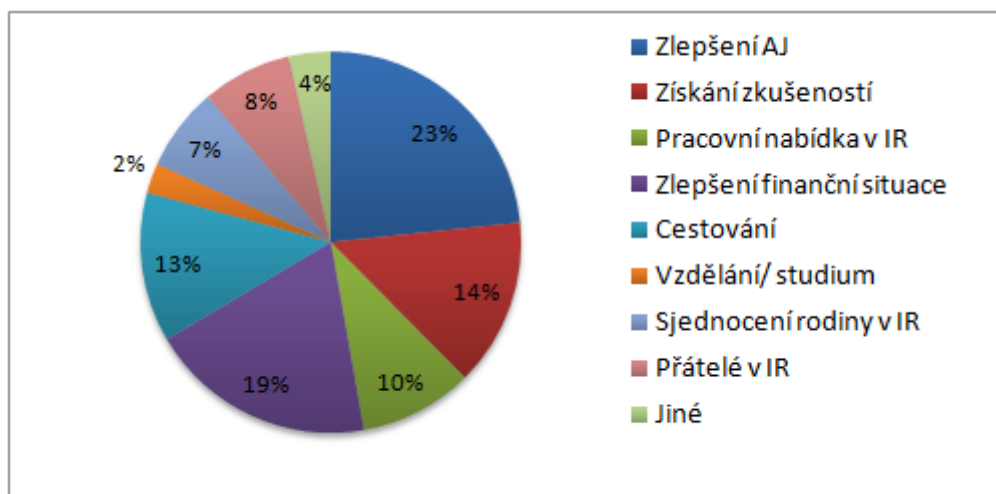
Tato část šetření byla zaměřena na identifikaci důvodů migrace do Česka a rovněž analyzovala zkušenosti respondentů s vnitřní a mezinárodní migrací. První otázka v tomto okruhu se zabývala důvody migrace – respondenti měli možnost určit dvě hlavní příčiny, které je vedly k rozhodnutí pro odchod z Česka. Celkový počet dotazovaných, kteří vyplnili tuto otázku, byl 114, přičemž 62,3 % uvedlo více než jeden důvod k jejich emigraci

Obr. 4: Důvody emigrace z Česka u respondentů¹⁷

Procenta jsou počítána z celku součtu obou odpovědí respondentů, tedy ze vzorku N=228. Ze vzorku 51 % respondentů uvedlo jako důvod k emigraci z ČR potřebu změny života. Dalším častým důvodem, který respondenty vedl k odchodu ze země, byla nezaměstnanost (8 %) nebo těžká životní situace (9 %). Ostatní důvody jsou zanedbatelné. Tyto důvody bychom mohli obecně nazvat „push“ faktory migrace.

Obr. 5: Důvody imigrace do Irska u respondentů¹⁸

Na důvody příchodu do Irska odpovědělo 99,1% respondentů. Z dotazovaných 23 % respondentů přišlo do Irska si zlepšit angličtinu, 14 % přišlo kvůli získání nových zkušeností, 19 % přišlo do Irska kvůli zlepšení finanční situace, 10 % respondentů šlo do

¹⁷ Procentuální rozdělení důvodu emigrace je vypočítáno podílem jednotlivých možností z celkového vzorku N=228. Každý respondent měl možnost výběru 2 odpovědí. Respondentů je 114.

¹⁸ Počítáno stejným způsobem jako předchozí graf (Obr. 4).

Irsko kvůli pracovní nabídce. Někteří přišli také kvůli poznávání Irsko a kultury (13 %) či za známými (8 %) a kvůli sjednocení rodiny (7%). Ostatní důvody jsou zanedbatelné.

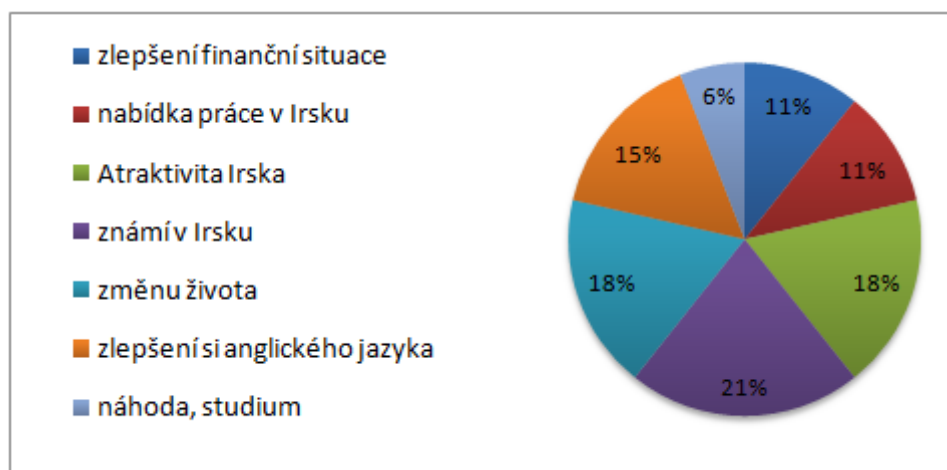
21,1 % uvedlo, že mělo dostatek informací o Irsku, před jejich příchodem. Většina respondentů (57,9 %) odpovědělo, že měli jen pár základních informací. 20 % nevědělo o Irsku vůbec nic. Více než polovina (68,4 %) neměla osobní zkušenosti s předchozí migrací.

Kvalitativní přístup¹⁹

Ukázalo se, že na rozhodnutí migrovat má vliv mnoho faktorů osobního i pracovního života. Ačkoliv impulsem k migraci často bývají především faktory ekonomické, o kterých hovoří neoklasická ekonomická teorie a teorie duálního trhu práce, které jsou popsány již v kapitole Teorie migračních konceptů. U informátorů se ukázalo, že ekonomický faktor migrace do Irsko je pouze vedlejší. Ačkoliv roli v rozhodování o migraci hrála vidina *zlepšení finanční situace* (9) nebo *přímo nabídka práce v Irsku* (9), nelze migraci Čechů do Irsko považovat za klasickou pracovní migraci. To hned z několika důvodů. Zaprvé, klasická teorie pracovní migrace se vyznačovala i tím, že migranti se ucházeli o zaměstnání především na sekundárním trhu práce, kde o pracovní místa soutěžili s jednotlivými skupinami domácích zaměstnanců. Nicméně informátoři se na irském pracovním trhu často ucházejí o místa na primárním pracovním trhu. Navíc migrace, která se zdála být dočasnou, se často mění v migraci trvalou. Další faktor, který poukazuje na to, že migrace z Česka do Irsko není pouze pracovní migrací, je ten, že většina informátorů uvedla, že jim nešlo o to přijet si „jen vydělat peníze“, ale že je především lákalo Irsko jako takové a chtěli poznat zdejší kulturu. *Atraktivita Irsko* (15) tak hrála velkou roli. Více než ekonomické faktory migrace se tak u informátorů objevovaly faktory sociální, především pak *známí v Irsku* (18) (kamarádi, přítel/přítelkyně). Mnoho informátorů také uvedlo, že zkrátka potřebovali *změnu života* (15). Hlavním důvodem migrace také bylo *zlepšení si anglického jazyka* (13), kdy informátoři si záměrně chtěli zvýšit svůj kulturní kapitál, který by si posléze mohli přenést zpět do Česka. Dalšími zmiňovanými důvody byla *náhoda*, *studium*, *možnost cestování*, nebo *podobnost Novému Zélandu*. U mnohých informátorů sehrály roli tři až čtyři faktory.

¹⁹ V rozhovorech se jednotlivé důvody emigrace a imigrace často opakovaly. Podle metody trsů byly tyto odpovědi pospojovány a kvantitativně vyhodnoceny. Odpovědi informátorů jsou zvýrazněny kurzívou a za nimi v závorce je číslo, udávající počet shodných odpovědí informátorů.

Obr. 6: Důvodů imigrace do Irska z Česka u informátorů

4.3 Adaptační strategie

Počáteční orientace v novém prostředí a adaptace na nové životní podmínky probíhala u jednotlivých migrantů různě. Podle kvantitativního i kvalitativního výzkumu se ukázalo, že dotazovaným v tomto období často pomáhaly sociální sítě krajanů. Mnozí z dotazovaných měli kontakty na krajany v Irsku již před příjezdem do Irska, což jim jednak usnadnilo počáteční adaptační období a mnohdy ovlivnilo samotné rozhodnutí do Irska přijet. Strategie adaptace byly za prvé sociokulturní, tedy počáteční poznávání prostředí, orientaci ve společnosti a vytvoření sociálních kontaktů, a za druhé zaměřeny na počáteční začlenění na trh práce. Během adaptačního procesu se ukázalo zásadní vnímání migranta společností a vlastní pocit potřeby, stát se právoplatným členem společnosti.

4.3.1 Přijetí společností a její hodnocení

Přijetí společností je pro jedince velmi důležité na cestě za integrací. Negativní vnímání společností může imigranta od motivace k integraci zrazovat.

Kvantitativní přístup

V této části dotazníkového šetření byly především zkoumány pocity imigrantů, které měli po příchodu do Irska a zároveň jejich hodnocení současného života v nové zemi. Důležité bylo také zkoumání vnímání přijetí do majoritní společnosti.

Velká většina respondentů (85 %) uvedla, že jejich přijetí do společnosti bylo dobré. Pouze dva respondenti vnímali přijetí irskou společností negativně.

I když většina respondentů uvedla, že začátky v Irsku byly těžké, momentálně je s životem v Irsku spokojeno 88,6 % respondentů a 72,8 % respondentů se cítí v Irsku jako doma. Od začátku se plánovalo začlenit do irské společnosti 67,5 % z nich.

Kvalitativní přístup

Velmi podobně hodnotili přijetí irskou společností i informátoři, až na dva informátory všichni zmínili, že je Irsko přijalo velmi dobře. Mnozí z informátorů předpokládají, že je to z důvodu, že *Irové milují Česko, Prahu, znají Československo, naše prezidenty T. G. Masaryka a Václava Havla*. Jeden z informátorů dokonce zmínil, že *Irové často podnikají v Česku*.

„Irové mají Čechy poměrně rádi, protože jezdí do Prahy, i za kulturou, někteří Irové mají v Česku byznys. Celkově si myslím, že nás mají radši než ostatní cizince, protože nevytváříme ghetta.“

(muž, 33 let, SŠ, zaměstnanec; 13 let v Irsku).

Mnozí z informátorů také zmiňovali, že je Irové nejenom dobře přijali, ale též jim hodně pomáhali s angličtinou, byli velmi milí a přátelští, takže bylo začlenění do irské společnosti velmi jednoduché. Obecně navazování vztahů a vytváření si okruhu známých bylo pro všechny informátory snadné. Co se týče však navazování přátelství, tam se většina informátorů shodne na tom, že Iry jako přátele nevnímají, protože se na ně nemohou spolehnout. Zároveň informátoři nepocítují, že by je Irové vnímali za přátele, podle výpovědí informátorů je velmi těžké se s Iry spřátelit, protože si k sobě málokoho pustí.

„Jako Irové jsou kamarádi, když s nimi půjdeš do hospody, ale když něco potřebuješ, tak si na tebe čas neudělají.“

(žena, 28 let, SŠ, zaměstnanec; 5 let v Irsku).

Téměř všichni informátoři uvedli, že jsou v Irsku spokojeni (96,2 %) a Irsko vnímá jako svůj domov 73 % z nich. 85 % informátorů se cítili být v době výzkumu v Irsku plně začlenění, i když začlenění do irské společnosti plánovalo jen něco přes polovinu z nich.

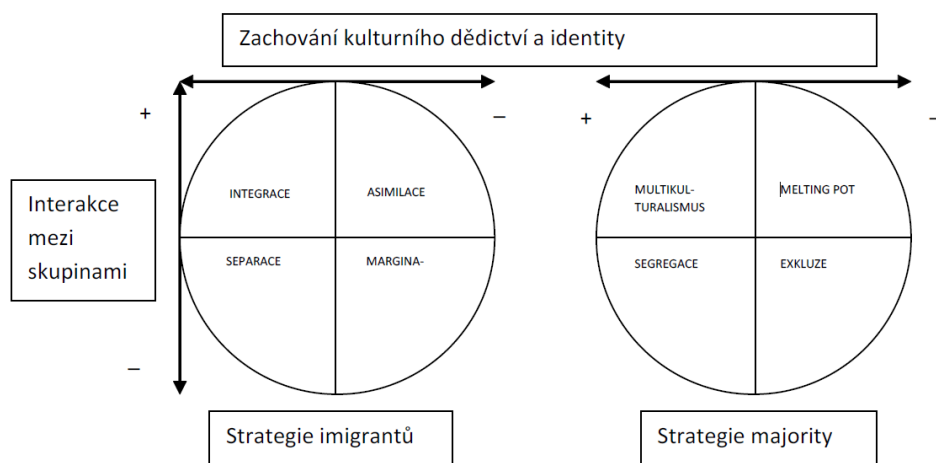
4.4 Akulturace

Podle Janské (2002) je prvním krokem adaptačního procesu akulturace, což je kulturní změna imigrantů, způsobena interakcí mezi odlišnými kulturními skupinami (Janská, 2002). Berry (2001) to doplňuje tím, že dochází ke změně hodnot, identity a postojů. Je možné rozlišit dva hlavní druhy změn, a **to přijímání nových vzorců chování a zbavování se původních** (Berry 2002). Tyto postoje a hodnoty pak určují migrantovu kulturní identitu. V této práci se autorka tedy zaměřila na kulturní rozdíly a vyrovnávání se migrantů s těmito kulturními rozdíly.

4.4.1 Kulturní rozdíly

Kulturní rozdíly migrant pozná po příchodu do nové společnosti. Tyto kulturní rozdíly mohou během adaptačního procesu u migranta vyvolat kulturní šok, se kterým se migrant musí vypořádávat (Berryho akulturační křivka). Podle toho, jak se migrant s kulturním šokem vyrovná (zvládne adaptaci), jsou rozlišovány čtyři adaptační strategie, které Berry (1997) definoval podle dvou dimenzí. První dimenze je vyjádřena mírou tendence k udržování vlastní kultury. Tedy do jaké míry je pro migranta důležitá jeho etnická identita a jak moc usiluje o její zachování. Druhá dimenze vyjadřuje míru kontaktu a participace na životě majoritní společnosti (Berry, 1997, s. 10). Obrázek 7 ukazuje strategie integrace, asimilace, separace a asimilace migranta, podle toho, k jaké dimenzi se migrant přiklání (Berry 1997), přičemž autorka vnímá jako žádoucí strategii integraci. Jak už bylo zmíněno několikrát v této diplomové práci, žádoucí proces integrace je takový, kdy migrant se aktivně zapojuje do společnosti, zároveň si však zachovává svoji identitu.

Obr. 7: Akulturační strategie migranta podle Berryho (2001: 618)

Kvantitativní přístup

V dotazníkovém šetření 57,9 % respondentů uvedlo, že se velmi dobře nebo dobře vyrovnali s komunikačními rozdíly. Téměř 10 % respondentů se naopak s komunikačními rozdíly vyrovnávalo špatně. Další rozdíly byly respondenty vnímány v rámci vztahů, kde 93 % respondentů tyto rozdíly vnímalo pozitivně. Rozdíly byly vnímány i ve společenském chování, kdy Češi zmiňovali, že jsou Irové velmi společenší. To za své přijalo 40,3 % respondentů. Pouze kulinářské rozdíly byly vnímány rozporuplně - 17 respondentů uvedlo, že se s novými stravovacími návyky vypořádali dobře, 17 respondentů naopak špatně. Na škále, která hodnotila pozitivní či negativní vyrovnání se s kulturními rozdíly lze vidět silný příklon k pozitivnímu vnímání zvládnutí kulturních rozdílů. Další zmiňované rozdíly byly například v počasí, v bydlení nebo v pracovních návycích.

Tab. 10: Kulturní rozdíly a adaptace na ně (pozitivní/negativní) u respondentů (N=114)

Kulturní rozdíly	Velmi dobře	Dobře	Špatně	Velmi špatně	Nevím	% Dobře
Komunikace	33	33	9	2	0	85,7
Vztahy	52	12	1	1	0	96,9
Práce	23	17	1	5	0	86,9
Instituce	8	7	3	1	0	78,9
Kuchyně	5	12	13	4	0	50
Společenské chování	24	22	8	3	0	80,7

Kvalitativní přístup

Informátoři v rámci kvalitativního výzkumu pak uváděli, že se museli vyrovnávat především s *angličtinou a přízvukem, na který nebyli zvyklí* (11). Komunikační rozdíly v rámci mimiky a neverbální komunikace nebyly nijak zásadní, avšak například *rozdílný humor* (9) byla jedna z komunikačních odlišností, které informátoři často zmiňovali.

Informátoři stejně jako respondenti uváděli vztahové rozdíly, kde jak už bylo zmíněno výše, jde především, podle informátorů, o *rozdílné chápání přátelství* (11). Většina informátorů uvedla, že jsou *Irové přátelštější než Češi* (23). Z toho bylo zmiňováno, že jsou též *otevřenější než Češi a přímější* (5). Několik informátorů ale zmínilo, že toto *přátelství je pokrytecké a není opravdové* (7).

Celkově přátelský, milý a nápomocný přístup Irů byl Čechy pozitivně hodnocen i v oblasti práce, v rámci nejenom vztahů s kolegy, ale i ve vztahu zaměstnanec a šéf. To samé bylo zmiňováno v oblasti institucí, kdy Češi zmiňovali asistenci v oblasti vyřizování různých dokumentů nebo jiných administrativních záležitostí.

Informátory pak bylo také často zmiňováno zvyknutí si na *rozdílné počasí* (8), přičemž 5 informátorů si na počasí v Irsku nezvykli. Dále informátoři uvedli, že je zde velký rozdíl v pracovních vztazích, kdy *Irové jsou v práci méně formální* (5) a vztahy jsou *na kamarádské bázi*. Informátoři-rodice pak často zmiňovali *rozdílný systém školství* (5) a *výchovy* (4).

4.4.2 Adaptační strategie

Jak už bylo zmíněno výše, adaptace je proces, při kterém se migrant vyrovnává s postoji, hodnotami a zvyky hostitelské společnosti. Nicméně tato adaptace probíhá v mnoha oblastech života zároveň. Migrant se tak musí za krátkou dobu začít orientovat ve společnosti, najít si bydlení, práci a zajistit všechny existenční potřeby

Kvantitativní přístup

V dotazníkovém měření se výzkum zabýval subjektivním pocitem migrantů zvládnutí procesu adaptace v jednotlivých oblastech života v Irsku. Tyto oblasti byly rozděleny podle dimenzí integrace dle konceptu Boswicka a Heckmanna (2006).

Tabulka 11 ukazuje subjektivní pocit zvládnutí začlenění respondentů v práci, vztazích, jazyce, kultuře a bydlení v období po příchodu do Irska. Přirozeně se ukazuje jako složitější oblast jazyk. Zvládnutí jazyka hostitelské společnosti je velmi důležité, v opačném případě může vést k izolaci jedince. V další části se proto práce zabývá jazykovou integrací a faktory, které ji ovlivňují.

Tab. 11: Subjektivní pocit zvládnutí začlenění v jednotlivých oblastech života u respondentů (N=114)

Oblasti života	Snadné	Těžké	Neví	N
Práce	79	15	20	114
Vztahy	89	11	14	114
Jazyk	44	32	38	114
Kultura	80	9	25	114
Bydlení	61	28	25	114
Celkem	70,6	19,0	24,4	114

Kvalitativní přístup

Informátoři často zmiňovali, že jim s adaptací do nové společnosti pomohly sociální kontakty. Velká část informátorů uvedla, že navázání kontaktů jak s krajany, tak s Iry, bylo pro ně v adaptačním procesu zásadní. Sociální kontakty pak využívali k sehnání práce či bydlení. Stejně tak klíčové bylo osvojení si jazyka – angličtiny a získání práce, ve které by byli spokojeni. Mnozí informátoři tak uvedli, že ze začátku nemysleli na to, zda se chtějí do společnosti integrovat či ne, ale šlo především o tzv. “přežití” v dané společnosti. Informátoři tak ze začátku hodně pracovali, aby si zde mohli vytvořit zázemí. Práce se i z toho důvodu pro ně stala klíčovou v procesu adaptace, ale i v rámci procesu integrace. První práci informátoři často získali na sekundárním pracovním trhu. V této první práci si informátoři osvojili anglický jazyk, zorientovali se v irském prostředí a získali sociální kontakty. To jim trvalo cca půl roku až rok. Po nabytí sociálního i kulturního kapitálu získávali buďto lepší pracovní pozici v rámci zaměstnání, které vykonávali, nebo přešli do jiné práce již na primárním pracovním trhu. Autorka z výpovědí informátorů usoudila, že

ve chvíli, kdy se migrant orientuje ve společnosti a již si osvojil postoje, hodnoty a zvyklosti irské společnosti, končí adaptační proces a pokračuje proces integrační.

4.5 Integrace

Je vhodné připomenout, že míra integrace českých migrantů v Irsku, kteří se zúčastnili výzkumu, je posuzována podle subjektivního vnímání a pocitů respondentů a informátorů. V této práci byl tedy měřen subjektivní pocit migrantů zvládnutí začlenění se do jednotlivých oblastí života v Irsku. Tyto oblasti byly rozděleny podle dimenzí integrace dle konceptu Boswicka a Heckmanna (2006).

4.5.1 Jazyková integrace

Jediná oblast, která se ukazuje pro české migranty jako složitější v rámci začlenění, je jazyk, tedy angličtina nebo irština. Na obtížnosti zvládnutí angličtiny, či irštiny, se shodli respondenti i informátoři. Polovina informátorů měla velký problém s irským přízvukem. Protože jazyková integrace propojuje všechny ostatní dimenze integrace, je jí věnována vlastní podkapitola, i když by dle rozdělení Boswicka a Heckmanna (2006) patřila do kulturní dimenze integrace.

Kvantitativní přístup

U respondentů nebyla zjišťována úroveň angličtiny, se kterou do Irska přišli. Jsou známa jen ta data ohledně úrovně angličtiny v době výzkumu. V rámci však zjišťování úrovně integrace do irské společnosti, není potřeba zjišťovat jazykový pokrok v jazyce hostitelské společnosti. Pro integraci je důležité dosažení komunikační úrovně v daném jazyce.

Pouze 9,6 % respondentů nezvládá komunikativní angličtinu. Pro dosažení komunikativní angličtiny je potřeba úroveň jazyka alespoň B1. Nejvíce respondentů (44,8 %) uvádělo právě angličtinu na úrovni B1 a B2, tedy na komunikativní úrovni. Plynulou angličtinu pak uvedlo 24,6 % respondentů a 21,0 % respondentů uvedlo angličtinu na úrovni rodilého mluvčího. Obecně lze říci, že angličtinou, která je dostačující pro začlenění se do irské společnosti (B2-C2), mluví 66,8 % respondentů. V rámci této práce autorka bude dále zjišťovat, zda úroveň angličtiny ovlivňuje integraci.

Tab. 12: Úroveň jazyka hostitelské společnosti / angličtiny u respondentů (N=114)

Úroveň AJ	RESPONDENTI (N=114)			INFORMÁTOŘI (N=26)		
	N	%	Kumul. %	N	%	Kumul. %
A1		1			,9	
A2	10	8,8	,9	0	0	0
B1	27	23,7	9,6	0	0	0
B2	24	21,1	33,3	1	3,8	3,8
C1	28	24,6	54,4	2	7,7	11,5
C2	24	21,1	78,9	8	30,8	42,3
Celkem	114	100,0	100,0	15	57,7	100,0

Kvalitativní přístup

96,2 % informátorů uvedlo, že má angličtinu v rozsahu B2-C2. Na rozdíl od respondentů, informátoři často popisovali svůj průběh a postup v rámci získávání jazykových kompetencí. Třináct informátorů uvedlo, že mělo ze začátku problém s angličtinou, konkrétně s irským přízvukem, který se ještě dle geografického rozmístění mění. Jedenáct informátorů mělo za to, že mají dobrou komunikativní angličtinu, ale v Irsku zjistili, že nerozumí a museli mít nějaký čas na rozmluvení. Tito informátoři měli často pouze takzvanou „školní angličtinu“. Dva informátoři uvedli, že jim nedostatečná angličtina neumožnila vykonávat práci dle jejich kvalifikace, ale protože pro ostatní práce byli překvalifikovaní, měli obtíže najít práci obecně. Někteří informátoři uvedli, že neměli angličtinu vůbec. Ti se učili postupně slovíčka v práci a například v obchodech nebo v hospodě. Někteří informátoři naopak angličtinu nebrali jako bariéru, protože již žili několik let v jiné zemi (Anglie, Austrálie, Nový Zéland, USA).

4.5.1.1 Strategie získání komunikativní angličtiny

Kvantitativní přístup

Nejvíce respondentů uvedlo, že angličtinu si osvojili primárně pomocí kontaktů s Iry. Respondenti také často uváděli, že jim pomohlo sledování irských médií nebo TV. Jen malé procento tvořili ti, kteří využili ke zlepšení angličtiny jazykové kurzy.

Tab. 13: Strategie osvojování si angličtiny u respondentů (N=114)

Kvalitativní přístup

Strategie zvládnutí AJ	%
Jiné	11,0
Média (noviny, rádio)	16,7
Kontakty s Iry	38,6
Jazykové kurzy	7,9
Sledování TV	14,5
Nesnažil jsem se	3,1
V hospodě	2,6
Zaměstnání	3,1
Škola (studium)	2,6
Celkem	100,0

Nejvíce informátorů uvedlo, že jim pomohlo se rozmluvit, pokud pracovali nebo se pohybovali v prostředí, kde nebyli Češi. Pouze tři informátoři zmínili, že v Irsku si zlepšili angličtinu jazykovým kurzem. Někteří se učili z učebnice angličtiny, čtením a posloucháním médií či sledováním televize. Většina se však naučila angličtinu komunikací s Iry či cizinci v práci nebo v hospodě. Někteří informátoři zmínili, že jim pomohlo multikulturní prostředí v práci, kdy se mohli bavit s ostatními cizinci, kteří nejsou rodilí mluvčí, z důvodu nejistoty v komunikačním jazyce. To, že strach mluvit, je důležitým faktorem, potvrzují i svědectví informátorů, že k rozmluvení jim pomohlo prostředí hospod, kdy jedinci po užití alkoholu ztratili zábrany mluvit v angličtině.

„Jako já jsem měl štěstí, že v tom hotelu ve Wicklow bylo dost cizinců, takže tam jsem se tak nějak nenásilně naučil...Pokud se chceš naučit angličtinu, tak musíš pracovat v kolektivu, kde nejsou Češi.“

(muž, 42 let, VŠ, zaměstnanec, Dublin, 14 let v Irsku).

4.5.2 Frekvence užívání angličtiny v běžném životě

Kvantitativní přístup

Pro úroveň začlenění do irské společnosti je mnohem zásadnější zjištění frekvence užívání angličtiny a češtiny v různém prostředí, kde se migrant pohybuje. Tabulka č. 14 ukazuje, že více jak polovina respondentů doma v Irsku používá češtinu. To jenom potvrzuje zjištění, že Češi často sdílí domácnost s dalšími krajany. V práci naopak 82,5 % respondentů používá převážně angličtinu. Ukázalo se také, že se Češi v Irsku zajímají o sociokulturní události v Irsku, 62,2 % respondentů sleduje irská média. Komunikace s přáteli podle tabulky potvrzuje trend dvojazyčnosti Čechů v Irsku. 43,9 % Čechů v Irsku komunikuje se svými přáteli jak česky, tak anglicky, 36,8 % respondentů pak převážně anglicky a 19,2 % respondentů komunikuje s přáteli v Irsku primárně česky. Z toho vyplývá, že většina Čechů v Irsku má sociální kontakty jak mezi krajany, tak mezi cizinci a Iry. To potvrzují i tvrzení informátorů. Více o sociálních kontaktech bude v práci popsáno v kapitole interaktivní dimenze integrace.

Tab. 14: Škála frekvence používání angličtiny/češtiny u respondentů (N=114)

	AJ	ČJ	50/50	% AJ
Frekvence užívání jazyka doma	42	58	14	36,8
Frekvence užívání jazyka v práci	94	3	17	82,5
Média sleduji v jazyce	71	20	23	61,4
S přáteli komunikuji v jazyce	42	22	50	36,8

4.6 Strukturální dimenze integrace

Jedním z klíčových mechanismů sociální integrace je trh práce. Participace na trhu práce pomáhá imigrantům se začleněním nejenom po ekonomické stránce, ale také po stránce sociální. Ve zkoumaném vzorku bylo zastoupení českých imigrantů jak na primárním pracovním trhu, tak také na sekundárním pracovním trhu. Někteří informátoři v Irsku začínali též v terciárním sektoru trhu práce, tedy podle Masseyho (2005), jako levná pracovní síla ze zahraničí na pozicích, které odmítá vykonávat domácí populace. Integrace na trhu práce je zásadní i pro sociální integraci právě z důvodu sociální funkce zaměstnání. Ta spočívá ve vytváření sociálních sítí, které pomáhají migrantovi se začlenit dále v interaktivní dimenzi integrace. V této kapitole bude pojednáno o postupech a strategiích začleňování Čechů na irský trh práce a do dalších klíčových společenských institucí v Irsku. K podrobněji zkoumaným oblastem patřily také vzdělání a kvalifikace,

spokojenost s životem v Irsku (životní úroveň), bydlení a interakce s veřejnými institucemi.

4.6.1 Přístup na pracovní trh

Ve výzkumu bylo zkoumáno začlenění Čechů na irský pracovní trh, protože participace na pracovním trhu v hostitelské zemi je podle mnoha autorů klíčovým ukazatelem míry integrace do hostitelské společnosti. Schulte (2005) poukazuje na to, že začlenění na pracovním trhu hostitelské společnosti imigrantovi přináší finanční příjem (zaopatřenost), využití lidského potenciálu a rozvoj sociálních vazeb. Proto se také autorka v práci bude zabývat i tím, jaký má vliv kulturní a sociální kapitál migranta na postup na trhu práce.

Vstup Čechů na irský trh práce je dán několika důvody. Buď předchozím zájmem o práci v Irsku, zájmem o konkrétní pracovní pozici, anebo změnami v osobním životě a známými v Irsku. Evropskou pracovní migraci lze rozdělit na dva základní typy dle migrantů: migrace vysoce kvalifikované pracovní síly a nekvalifikované nízké námezdní pracovní síly, přičemž oba typy se dnes vyznačují trendem dočasné migrace (Bell a kol., 2010). Čeští imigranti se pohybují jak na primárním trhu práce, tak na sekundárním trhu práce.²⁰ Rákoczyová a Trbola (2009) zmiňují, že po navýšení (akumulaci) sociálního a kulturního kapitálu, se též zvyšuje šance uplatnit se na primárním trhu práce. Kulturním kapitálem je zde myšleno především formální vzdělání (VŠ), aktivní znalost cizího jazyka, případně jazyků a prostorová flexibilita (Rákoczyová, Trbola, 2009).

Kvantitativní přístup

Podle dotazníkového šetření byla pracovní migrace u některých českých migrantů iniciována poptávkou po konkrétních pracovních pozicích na irském pracovním trhu. V tomto případě jde především o řemesla kadeřnice, kuchař, číšník, řezník a dále kvalifikované odborníky v oborech IT a zdravotní sestra.

²⁰ Viz Teorie dvojího trhu v kapitole Teorie migrace.

4.6.1.1 Hledání práce

Kvantitativní přístup

V tabulce č. 15 jsou zobrazeny různé strategie hledání práce v Irsku. Nejčastější strategií bylo hledání práce přes sociální sítě (krajané, známí v Irsku). Další neméně častou strategií bylo hledání práce přes internetové portály s nabídkami práce a poté také způsob rozdávání vytisknutých životopisů prezenčně v jednotlivých obchodech, restauracích aj. Více objasňuje kvalitativní výzkum, ve kterém informátoři často popisují celý pracovní proces.

Tab. 15: Strategie hledání zaměstnání u respondentů (N=114)

Strategie	%
Jiné	27,2
Kontakt v Irsku (přátelé)	23,3
Kontakt v Irsku (rodina)	5,3
Pracovní agentura	6,1
Dohoda mezi firmami	4,3
Internet (webové portály)	18,0
"Door to door"	15,8
Celkem	100,0

Kvalitativní přístup

Informátoři se shodují na výpovědích, že v roce 2004 bylo velmi snadné v Irsku získat práci. Nejčastější způsob byl takový, že si jedinec vytiskl životopis a chodil s ním tzv. „od dveří ke dveřím“. Pokud někde životopis oslovil, byla jedinci nabídnuta tzv. práce na zkoušku. V této zkušební době, která trvala cca 3-8 hodin a byla neplacená, jedinec zjistil, zda o danou práci má zájem, a také zaměstnavatel zjistil, zda se dotýčný na práci hodí.

„Před těmi dvanácti lety tady byl boom, takže práce se sháněla jednoduše. Obešla jsem jednu ulici a získala jsem práci v prádelně a tam jsem docela rychle povýšila a zůstala sem tam těch dalších 5 let.“

(žena, 34 let, SŠ, podnikatel, Dublin, 12 let v Irsku).

„Přijel jsem v září 2004. V první práci, kam jsem vešel, mi dali peníze, ať si koupím uniformu a ráno v devět jsem nastoupil.“

(muž, 33 let, SŠ, zaměstnanec, Dublin, 13 let v Irsku).

Jiní informátoři sehnali práci přes sociální sítě (přátelé, rodina, krajané) v Irsku. A to buďto před příjezdem, nebo po příjezdu do Irska. V počátečním období pobytu převažují sociální sítě krajanů, později jsou při hledání práce využívány i sítě vytvořené z členů majoritní populace. Tato strategie se ukázala úspěšnou především na malých městech, kde je velká česká komunita (Dingle, Galway). Příkladově je uvedena jedna výpověď informátora.

„No, chodil jsem po stavbách a rozdával „cívíčka“. Jednou mi šéf povídá, ať další den přijdu a uvidíme. Když jsem tady začal, tak jsem se dostal k takové jedné menší stavební firmě, která dělala hlavně dřevěné domky. A tam jsem začal úplně od nuly, zametal podlahy a tak, no a potom jsem v té firmě zůstal dva roky. No a po těch pomocných pracích jsem se pak dostal k jednomu frontmenovi a ten si mě vzal do parády...No a potom mě vyhodili...Tak jsem dělal různé práce, a tak jsem tak nějak skákal tři roky a pak jsem podal CV do firmy, kde pracuju doted'. Ale normálně takhle lidi nepřijímají. Mě vlastně dohodil spolupracovník. Ono, jako taky jsem byl asi jedinej člověk, co se dokázal domluvit. Sem mu řekl, že jsem tesař a on byl taky tesař. Tak sem dostal práci. Potom jednoho dne můj šéf odešel ze stavby, tak mi volali, jestli pro ně nechci dělat montéra. Tak jsem to vzal. Tam jsme byli jenom dva montéři ne celé firmě. Tak se člověk dostával k větší zodpovědnosti a víceméně po dvou letech jsem začal řídit vlastní stavbu. A teď děláme především zasazení plastových oken, fasády a osvětlení.“

(muž, 31 let, VŠ, zaměstnanec, Limerick, 11 let v Irsku).

Dalším častým způsobem získání práce byla přímo pracovní nabídka z Irska. Nejčastěji se tak jednalo o zaměstnání, po kterých je v Irsku poptávka (IT, kadeřnice, řezníci).

„Přijela jsem jako kadeřnice. Potkala jsem paní v Čechách, která mi tu práci tady nabídla, takže jsem začala dělat v oboru a to bylo pro mě celkem jednoduchý. Neuměla sem anglicky, ale asi kvůli té přátelskosti a asi i zručnosti – zlaté české ručičky – tak to ani moc nevadilo, že ta angličtina nebyla...V roce 2009 tady vlastně začala ta krize a ten pán, co vlastnil to kadeřnictví, kde sem dělala, tak zjistil, že se mu to nevyplácí a rozhodl se zavřít a vlastně mi to nabídl, protože sem mu tam tehdy dělala největší tržby ze všech těch

kadeřnic, tak mi to nabídl, že si myslí, že bych to dokázala vést... Tak jsem si to odkoupila a teď mám pod sebou tři kadeřnice a začaly jsme dělat i nehty a make-up.“

(žena, 34 let, SŠ, podnikatel, Galway, 15 let v Irsku).

Někteří informátoři měli kvalifikaci pro vstup na primární pracovní trh i nabídku práce v oboru, přesto vysoce kvalifikovanou práci nechtěli vykonávat z důvodu nedostatečné úrovně angličtiny. Ocitli se tak v začarovaném kruhu shánění práce, protože na sekundárním pracovním trhu byli překvalifikovaní a na primární pracovní trh nemohli kvůli jazykové bariéře.

„Na to, že jsem si myslel, že mám docela dobrou úroveň angličtiny, v psaní, čtení i mluvené formě, tak ta praxe pak byla úplně jiná tady. Když jsem třeba musel zvednout telefon a domluvit se – to nešlo. Takže když jsem pak začal shánět práci, i nekvalifikovanou, tak jsem měl problém, protože se mě pořád ptali, proč nechci inženýrskou práci, když jsem inženýr. Tak jsem říkal, jak mám dělat inženýra, když nejsem schopný zvednout telefon a zavolat vám, nebo někomu jinému a pobavit se s ním. Takže to byl jeden problém na začátku. A pak když jsem tedy sháněl jinou práci na nižší pozici, tak sem prošel všemi možnými testy a práci jsem stejně nedostal, protože jsem byl inženýr a byl jsem překvalifikovaný. Tak to byla další věc. Takže moje první práce byla přes české známé v jedné fabrice, to byla nekvalifikovaná práce a de facto mě ti známí zachránili, protože sem se tady neměl jak chytit.“

(muž, 33 let, VŠ, podnikatel, Cork, 12 let v Irsku).

Stejně jako zaměstnání, tak i podnikání je dáno určitými specifickými kompetencemi migrantů. Češi, kteří si založili v Irsku podnik, často začínali též na sekundárním trhu práce, nicméně na sekundárním trhu práce zůstávají pouze po dobu, než si zlepší angličtinu. Tato doba byla u migrantů s vysokoškolským vzděláním kolem půl roku, migranti se středoškolským vzděláním zůstávali na sekundárním pracovním trhu déle a často si ještě dodělávali vzdělání v Irsku. Čeští migranti často využívali své kvalifikace z Česka a začali tak podnikat ve svém oboru.

Další významnou proměnnou typickou pro české pracovníky v zahraničí je, jejich přidaná hodnota na trhu práce v oblasti řemesel, tedy konkrétní znalosti a zkušenosti, či kvalifikace migranta v daném odvětví. Specifická práce, po které je v západních zemích poptávka, dělá české pracovníky v Irsku velmi žádané. Nižší míra kulturního kapitálu tak nemusí znamenat horší základ pro uplatnění na irském pracovním trhu nebo těžký základ

pro skutečnou integraci. Navíc, jak už bylo zmiňováno výše, délka pobytu v Irsku nemusí být nutně závislá na uplatnění na trhu práce, protože uplatnění na trhu práce není pro české imigranty to nejzásadnější.

4.6.1.2 Klasifikace ekonomické aktivity

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že většina respondentů (89,5 %) v Irsku je ekonomicky aktivní. Pouze malá část (10,5 %) respondentů uvedlo, že nejsou ekonomicky aktivní a to z důvodů studia, ztráty zaměstnání, mateřské dovolené nebo invalidního důchodu.

Tab. 16: Ekonomická charakteristika respondentů v Irsku

Pracující	Hledající	Ztráta zaměstnání	Student	V domácnosti	V důchodu	Invalidní důchod	Jiné	N
96	0	4	6	1	0	1	6	114

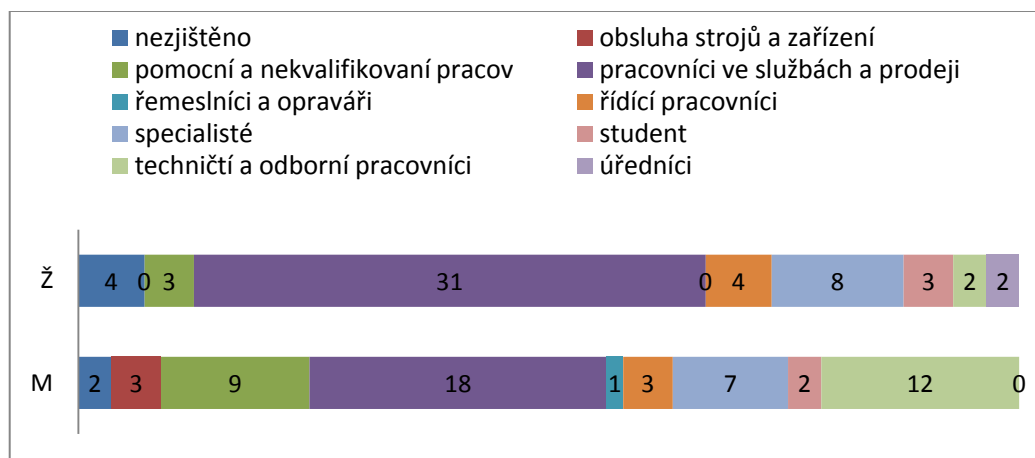
Profesní skupina respondentů je značně diverzifikovaná. Téměř polovina (49,1 %) respondentů pracuje ve vysoce kvalifikovaných pozicích na primárním trhu práce nebo jsou podnikateli, další velkou skupinu pak tvoří kvalifikovaní dělníci, kam byli zařazeni především jedinci pracující v hotelnictví a gastronomii. Skupina nekvalifikovaných dělníků tvoří též velkou skupinu, kam zařazujeme pracovní pozice, kde není potřeba kvalifikace.

Tab. 17: Profesní skupina respondentů (N=114)

	N	%	Kumulativní %
Podnikatelé	12	10,5	10,5
Řídící pracovníci	0	0	10,5
Vyšší odborníci	22	19,3	29,8
Nížší odborníci	14	12,3	42,1
Úředníci	8	7	49,1
Mistři	9	7,9	57
Kvalifikovaní dělníci	19	16,7	73,7
Nekvalifikovaní dělníci	22	19,3	93
Ostatní	8	7	100,0
Celkem	114	100,0	

V grafu struktury zaměstnanosti (obr. 8) je vidět struktura zaměstnanosti mužů a žen podle vykonávaného zaměstnání. Ženy se často v Irsku uplatňují ve službách a prodeji a též jako specialisté, muži pak zastávají práce jako techničtí a odborní pracovníci, specialisté a taktéž pracovníci ve službách či prodeji.

Obr. 8: Graf struktury zaměstnanosti mužů a žen zkoumaného souboru podle vykonávaného zaměstnání v Irsku u respondentů (N=114) (ISCO-CZ)

Faktory, které ovlivňují vstup na primární pracovní trh, jsou především úroveň vzdělání, kdy z 56 respondentů pracujících na primárním pracovním trhu, má 42,9 % z nich vysokoškolské vzdělání a 53,6 % středoškolské vzdělání s maturitou. Dalším významným faktorem je rekvalifikace či realizace institucionalizovaného vzdělání v Irsku, kdy u vysokoškolsky vzdělaných respondentů, kteří realizovali další vzdělání v Irsku, je úspěšnost vstupu na primární pracovní trh 87% a u středoškolsky vzdělaných 70%. Neméně důležitými faktory k dosažení zaměstnání na primárním pracovním trhu je i úroveň anglického jazyka.

Aby bylo statisticky zjištěno, které proměnné mají vliv na začlenění migranta na primárním trhu práce, byla nasbírání data z dotazníkového šetření testována testem nezávislosti vztahů mezi kategorickými proměnnými v kontingenčních tabulkách. Pearsonovým χ^2 testem nezávislosti byla zjišťována významnost vztahu mezi pěti kategorickými proměnnými: začlenění na primárním trhu práce, stupeň vzdělání, úroveň angličtiny, délka pobytu v Irsku, práce dle kvalifikace a práce v oboru. Cramerovým koeficientem kontingence byla měřena míra asociace. Bylo nalezeno šest statisticky významných vztahů. Nejvyšší hodnoty Cramerova koeficientu kontingence jsou u proměnných úroveň anglického jazyka, vzdělání v Irsku, práce v oboru a stupeň dosaženého vzdělání. Tyto veličiny mají tedy největší vliv na začlenění migranta na primárním trhu práce. Zbývající hodnoty byly menší než 0,3, a tudíž tyto míry asociace jsou slabé nebo zanedbatelné.

Tab. 18: Vztah mezi začleněním na primárním trhu práce a ostatními veličinami u respondentů:

Veličiny	X ²	df	Phi	Cramerovo V	Signific.
Stupeň vzdělání	11,148	1	0,313	0,313	0,001
Úroveň AJ	16,880	1	0,385	0,385	0,000
Vzdělání v Irsku	15,038	1	0,363	0,363	0,000
Práce dle kvalifikace	9,235	1	0,285	0,285	0,002
Práce v oboru	12,542	1	0,332	0,332	0,000

Z toho vyplývá, že množství kulturního kapitálu, kterým migranti disponují, charakterizované především stupněm dosaženého vzdělání, znalostí jazyka hostitelské země, či zkušenost s prací v oboru jsou velmi významnou proměnnou ovlivňující jejich šance na trhu práce v Irsku. Tyto šance jsou umocňovány jejich jazykovými i osobnostními schopnostmi. Neméně významný faktor je sociální kapitál v podobě sociálních kontaktů (sítí). Informátoři často zmiňovali, že dosažení zaměstnání na primárním pracovním trhu šlo přes známé kontakty (rodina, přátelé, krajané).

Kvalitativní přístup

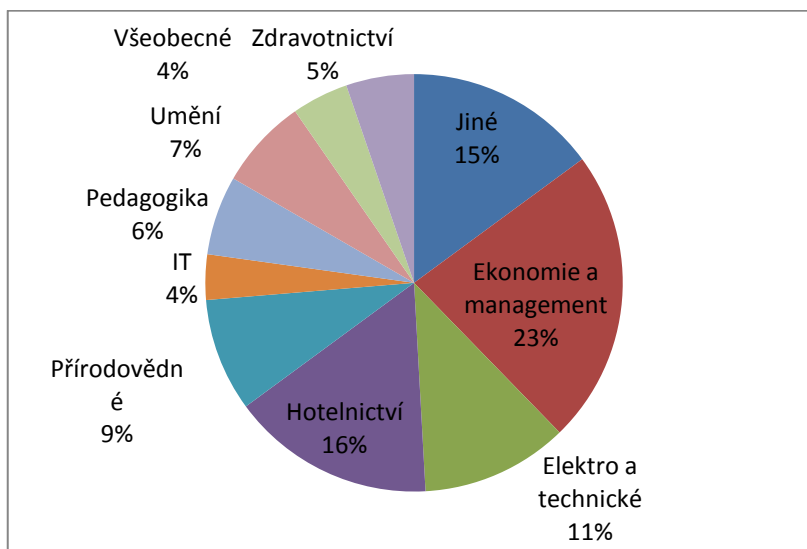
U informátorů se objevují stejné trendy, jako u respondentů. Pro vstup na primární pracovní trh je zásadní úroveň angličtiny, dosažené vzdělání v Česku a další vzdělávání v Irsku a pak především sociální kontakty. I zde polovina informátorů pracuje na primárním pracovním trhu a 46 % využila či využívá možnosti dalšího vzdělávání v Irsku. Přičemž uplatnění informátorů na primárním pracovním trhu po dosažení kvalifikačního certifikátu je 80%.

4.6.1.3 Zaměstnání dle kvalifikace a práce v oboru

Kvantitativní přístup

V rámci obecného představení vzorku respondentů byli respondenti též rozděleni do kategorií dle úrovně dosaženého vzdělání. Střední školu s maturitou má vystudováno 64,1 % respondentů, postgraduální vzdělání 28,9 % respondentů. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že 23 % respondentů v Irsku má vystudovanou ekonomii a management, 16 % hotelnictví, 11 % elektrotechnické vzdělání a pak další obory, které jsou uplatnitelné na irském pracovním trhu (IT, pedagogika, umění, zdravotnictví). Mezi jiné jsou pak zařazeny především řemesla (řezník, automechanik, kadeřnice apod.).

Obr. 9: Rozdělení respondentů podle vystudovaného oboru

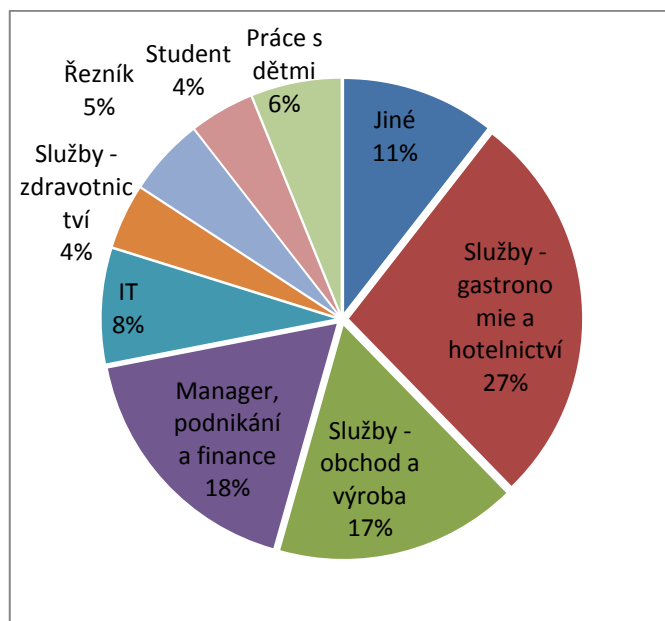

Obecně lze říci, že přistěhovalci mají často vyšší vzdělání ve vztahu k domácímu obyvatelstvu (Barett a kol., 2005). MacEinrí (2005) poukazuje na problematiku podhodnocování kvalifikovaných migrantů. Podle něj se ukazuje, že vysoce kvalifikovaní

imigranti nejsou zaměstnáváni na příslušném kvalifikovaném pracovním místě. Barrett (2005) to vysvětluje nedostatečnou úrovní anglického jazyka. Poukazuje na to, že přistěhovalci ze zemí EU-27 (mimo EU-15) vykazují větší míru ochoty přijmout pracovní místo na nižší kvalifikační úrovni, při hledání lepších pracovních míst (Barrett a kol., 2005). Jedna ze stanovených výzkumných otázek zní, zda Češi jsou podhodnoceni na irském pracovním trhu. Toto je zjišťováno několika indikátory: stupeň vzdělání Čechů, obor vzdělání, práce v oboru v Česku, práce v oboru v Irsku, práce dle kvalifikace, platové ohodnocení.

V oboru (vystudovaný, či obor, ve kterém pracovali již delší dobu, než odjeli do Irska) pracuje 44,7 % respondentů. Naopak 55,3 % respondentů pracuje v jiném oboru, než vystudovali. 64,9 % respondentů má práci dle kvalifikace. 15 respondentů uvedlo, že podniká v oboru. 65,8 % respondentů změnilo alespoň jednu práci během pobytu v Irsku. 37,7 % všech respondentů uvedli, že byli v Irsku alespoň jednou povýšeni v zaměstnání. 73% lidí, co pracovalo v Česku ve službách a prodeji, pracuje ve stejném odvětví i v Irsku.

Obr. 10: Rozdělení respondentů podle oboru zaměstnání

Kvalitativní přístup

Většina informátorů pracovala v době výzkumu dle jejich kvalifikace (65 %). Již méně informátorů v Irsku pracuje ve svém vystudovaném oboru (50 %). To může být z důvodu nedostupnosti oboru na pracovním trhu v Irsku nebo též z nezájmu informátorů o práci ve vystudovaném oboru. Někteří informátoři zmiňovali, že ve vystudovaném oboru nepracovali ani v Česku. Nicméně 88,5 % informátorů hodnotilo svoji spokojenost v práci jako vysokou.

„Nedělám v oboru, dělám floristku, ale na druhou stranu lepší práci bych si nemohla přát, hrozně mě to baví.“

(žena, 27 let, VŠ, zaměstnanec, Dublin, 2 roky v Irsku)

K celkové spokojenosti, dle výpovědí informátorů, ohledně zaměstnání přispívá i kvalitní kolektiv v práci, přátelskost Irů, schopný šéf, dobré platové ohodnocení, různé benefity (dovolená, proplácení přesčasů atd.) a možnost pracovního postupu (povýšeno v práci bylo za dobu v Irsku 81 % informátorů). Z 19 % informátorů, co nebyli za dobu v Irsku povýšeni, 40 % dělá od začátku vysoce kvalifikovanou práci a postup v rámci firmy, kde pracují, si nepřejí.

4.6.1.4 Platové ohodnocení:

Kvantitativní přístup

Platové rozmezí respondentů se pohybuje mezi 20 000-30 000 euro ročně. V roce 2016 dle CSO byla průměrná mzda v Irsku (na plný úvazek) 45 000 euro. Přičemž platy v gastronomii a hotelnictví se pohybují kolem 1400 euro za měsíc, zatímco softwarový inženýr si vydělá cca 3700 euro měsíčně.

Tab. 19: Platové ohodnocení respondentů (N=114)

Rozmezí platu ²⁷							
0	1-799	800-1500	1501-2000	2001-2500	2501-3000	3001-3500	> 3500
5	10	24	33	24	7	2	9

Kvalitativní přístup

Někteří informátoři uváděli dokonce plat 60 000-70 000 eur ročně. Podle údajů, které můžeme dohledat na CSO, by tak Češi dostávali „tabulkový“ plat. Nicméně přesto bylo dvěma informátory zmíněno, že Češi nejsou stejně ohodnocováni na trhu práce, jako Irové. Příběh jednoho z informátorů dobře popisuje platovou nerovnost na irském pracovním trhu.

„Přijedeš, říkáš si, jo, musím makat, musím se začlenit, a když po roce, roce a půl zjistíš, že třeba recepční, s úplně jiným vzděláním a v mnohem nižší platové třídě bere mnohonásobně více než ty, tak si uvědomíš, že tady něco není ok. Jako třeba ta práce v Sligo...byli tam například Slováci, kteří byli profesionální, technici a servisáci, dělali u armády, firma si jich cenila, a montéři, vážně šikovní kluci oproti těm irským klukům, elektromontéři, ty naši kluci znali tu profesi, měli zkušenost, zaučovali ty Iry a měli 1/3 nebo 2/3 platu, než jaký plat měli Irové. A firma se s nimi odmítla bavit, aby to dorovnala. A pak museli odejít a hledat si práci za jiných podmínek. Takže tady ta platová nerovnost je. A je to o tom, za těmi penězi si jít. Jo, já jsem se pak našel, že nemá cenu dělat práci inženýra, když za to ty peníze nejsou, takže jsem pak odešel a je pravda, že jsem do 4 týdnů tu novou práci s těmi podmínkami, co jsem chtěl, měl. Jel jsem zpátky do Corku, kde jsem dělal polovinu věcí než ve Sligu a měl jsem tady trojnásobný plat.“

(muž, 33, VŠ, podnikatel, Cork, 12 let v Irsku)

4.6.1.5 Diskriminace na trhu práce

Kvantitativní přístup

V dotazníkovém šetření uvedlo 66,7 % respondentů, že se nesetkali s diskriminací v Irsku. Ostatní uváděli, že se nejčastěji setkali s diskriminací v práci, nebo v jiných institucích.

Kvalitativní přístup

S diskriminací na trhu práce se setkala jen pár informátorů. Z toho dva informátoři se setkali s platovou diskriminací na primárním trhu práce. Jiný informátor zmínil

diskriminaci ohledně pracovních podmínek v práci. Nejlépe to ukazuje příklad tohoto informátora.

„No, tak jako diskriminace jako taková tam je pořád. Oni jako říkají, na všechny stejný metr. Ale není to pravda, Ir je vždycky Ir. A cizinec bude vždycky cizinec. Vždycky je na tom druhém místě. A projevuje se to denně. Třeba když řeknu mistrovi, že potřebuju nový nůž, tak dělá drahoty a nedostaneš ho. Když řekne Ir, tak mistr běží a ten nůž dostane hned. Nebo, oni jsou to takový malichernosti, ale řekneš mistrovi, potřebuju na záchod, a on tě třeba nechá čekat 15 minut. Ir řekne, že chce na záchod a okamžitě ho tam někdo střídá. Třeba přijdu o tři minuty déle k placu a hned na mě, kde seš, kde seš. A přijde Ir o deset minut pozdě a on na něj jen, „no, měl si dobrý oběd“ a v pohodě. Takže když mluvím s tím managementem, tak furt říkají, jak se všemi stejně jednají, ale není to pravda.“

(muž, 59 let, SŠ, zaměstnanec, Waterford, 16 let v Irsku)

Ukázalo se tedy, že na vysoce kvalifikovaných pozicích na primárním trhu práce se objevuje platová nerovnost. Stejně tak se objevuje nerovnost v pracovních podmínkách mezi irskými zaměstnanci a zaměstnanci cizinci a to jak na primárním pracovním trhu, tak i sekundárním pracovním trhu. Diskriminaci však zmínilo jen malé množství respondentů.

4.6.2 Motivace migrace

Jak už bylo několikrát zmíněno, uplatnění na trhu práce se odvíjí od kapitálového vybavení migranta, přičemž dostatečně velký kulturní, sociální a ekonomický kapitál vede často k uplatnění se na primárním pracovním trhu. Jedním z dalších klíčových faktorů, který určuje postavení migranta na trhu práce, je též motivace migranta, která jej dala do pohybu, jinak řečeno účel pobytu. Pokud hlavní motivací migranta bylo vydělání si nějakého objemu peněz, můžeme předpokládat, že po našetření této částky se bude migrant chtít vrátit zpátky do země původu. V Irsku tak plánuje být jenom dočasně. Pokud však účelem pobytu byla například rodina, je velká šance, že migrant bude chtít zůstat v hostitelské zemi natrvalo.

V případě, kdy se jedinci cítí neustále potenciálně (nebo mentálně) na odchodu, jim tento pocit znemožňuje skutečnou integraci. Takové imigranty v této práci autorka nazývá „dočasní migranti“, kteří mají v plánu se v budoucnosti vrátit do Čech. Nemalá část těchto migrantů má především ekonomický motiv migrace do Irska, chtějí si tedy vydělat co

nejvíce peněz v co nejkratším čase a poté se vrátit do Česka. Zaměstnání slouží především k dosažení určitého cíle (finanční částky). Podle Piora (2008, s.56-57) to znamená, že migranti jsou ochotni zastávat i podřadná zaměstnání na sekundárním trhu práce, které by ve své zemi původu odmítli, protože v hostitelské zemi je tato práce zbavená sociálních souvislostí. To ale neplatí pro migranty, kteří se v hostitelské zemi chtějí usadit natrvalo. Ti vnímají svůj pobyt jako permanentní a po čase mají ambice vykonávat zaměstnání jako domácí populace. Piore tedy poukazuje na to, že předpokládaná délka pobytu v hostitelské zemi určuje vztah migrantů k trhu práce.

4.6.2.1 Případová studie migrace v Dingle (kvalitativní přístup)

Příkladem „dočasných imigrantů“ mohou být Češi žijící v městečku Dingle. Dingle je turistické místo a cílovou destinací nejenom bohatších Irů, ale též turistů z USA a jiných západních zemí. Na velmi malé město je zde velký počet restaurací a ubytovacích zařízení. Dingle je sezónní místo, kdy sezóna začíná v březnu a končí v listopadu, během 4 zimních měsíců se v mnoha restauračních zařízeních nepracuje. To ovlivňuje i ráz migrace. Češi mířící do Dingle tak mají často především ekonomickou motivaci migrace. České migranty v Dingle můžeme rozdělit do tří typů. Dočasní, osadníci a pendleři.

Dočasní migranti jezdí do Dingle na 1-5 sezón. Po našetření dostatečného obnosu peněz se již do Dingle nevracejí. Pobyt v Irsku je jimi vnímán jako „zkušební“. Hlavním motivem migrace je tedy zvýšit svůj ekonomický a kulturní kapitál, který plánují využít zpět v zemi původu a tím dosáhnout vyššího sociálního postavení.

Osadníci jsou migranti, kteří měli původně stejný motiv, jako Dočasní, ale Irsko je natolik učarovalo a posléze změnilo, že se rozhodli v Irsku usadit. Faktory, které přispívají k usazení, jsou především sociální vztahy, konkrétně přátelé, partneři, rodina v Irsku. Důležitým faktorem je i délka pobytu v Irsku a životní úroveň Čechů v Dingle.

Pendleři je taková skupina migrantů, kteří po dobu několika let jezdí každý rok do Dingle pracovat na sezónu, často u stejného zaměstnavatele, ale zároveň na zimu nezůstávají v Dingle. Buďto na zimu odjíždějí do zimních krajin, nebo odlétají zpátky do Česka, kde během zimních měsíců také pracují (často také u stejného zaměstnavatele). Tito migranti tak permanentně žijí ve dvou zemích.

První a poslední skupina se vyznačuje klasickou pracovní migrací, kdy lidé pracují na sekundárním pracovním trhu a nemají ambice tento pracovní trh opustit. Zaměstnání

pro ně představuje především instrumentální nástroj k vydělání si dostatečného finančního obnosu. U těchto migrantů se předpokládá nízká míra integrace, avšak protože výzkum byl prováděn v únoru, nebylo možné s dotyčnými typy migrantů provést rozhovor či vyplnit dotazník. Obzvláště u třetí skupiny migrantů tudíž nevíme, zda jde o druh transnacionální migrace, cyklické migrace nebo jiné. Autorka tak doporučuje další výzkum v návaznosti na tuto práci.

Výzkumem tedy byla hlouběji prozkoumána pouze druhá skupina migrantů v Dingle, tedy Osadníci, kteří vlivem mnoha faktorů nakonec v Irsku zůstali a usadili se zde. Příběh jedné informátorky reprezentuje tuto skupinu a mnohé vysvětluje.

„Hale, já jsem sem přijela jenom na 4 měsíce na sezónní práci a pak jsem se vrátila zpět do Čech. A musím říct, že to byl teda pro mě šok. Sem zjistila, že v Čechách už vůbec nechci být. Sem přijela do té anonymní Prahy, kde jsou všichni strašně unavení a vystresovaní, jako hrozně mi chyběl ten lidský kontakt, tam se na tebe prostě nikdo nepodíval, a když se ti něco stane, tak si tě nikdo nevšímá. Takže já jsem tam tu zimu potrpěla, a čekala, až mi zavolají zpátky z Globalu (restaurace v Irsku), že pro mě mají práci. A to jsem ale už věděla, že pokud mi zavolají, tak už v Irsku zůstanu.“ Dále pokračuje: „Ty první tři roky jsem trávila především v české komunitě. Já sem jako tady bydlela se Španělkou a s Angličanem a oba tady žili už fakt dlouho. Ale vídala jsem se s Čechy každý den, po práci jsme chodili na pivo. Ale tenkrát ještě česká komunita nefungovala jak teď, my jsme byli dost otevření ostatním, takže s námi chodilo kalit strašně moc Irů. Ale furt to nebylo, že bych se nějak začleňovala do toho irského prostředí. To přišlo až druhý rok. Pak třetí rok jsem z té české komunity začala vycouvávat, protože jsem zjistila, že mi to nepomáhá, protože já jsem si vlastně český život přesunula sem. Že mi to nedávalo smysl, žít v Irsku uzavřená v české komunitě. A pak přišly děti. Pak už to bylo o tom, že jsem Čechy vídala jen v práci a pak jak jsem byla těhotná, tak už sem nechodila ani do té práce. A začlenit se do té irské komunity bylo strašně jednoduchý, protože jsem měla partnera Ira. Takže to bylo hrozně snadné, vlastně i s bydlením. Já jsem měla nachystané bydlení, už když jsem sem přijela. A když znáš lidi okolo, tak pak už je to všechno snadnější.“

(žena, 39 let, SŠ, zaměstnanec, Dingle, 16 let v Irsku)

To poukazuje na to, že trvalost nebo dočasnost pobytu se neodvíjí pouze od zaměstnání, jaké informátor vykonává, ale vždy se jedná o souhrn faktorů, které na migranta působí, a proto také dočasný či trvalý pobyt nemusí být v migračním procesu jasné a definitivní rozhodnutí. Ačkoliv migrant má původní plán se vrátit zpět do Česka, původní záměr nemusí být nikdy naplněn. Tento trend se nevyskytuje jenom v Dingle, ale v celém Irsku, pro dokreslení tak jsou uvedeny další příběhy.

„Ne, nikdy jsem se tu nechtěl usazovat, každý rok chci odjet zpět do ČR, ale drží mě tu ta pohodová práce a peníze, a ta setrvačnost.“

(muž, 42 let, VŠ, zaměstnanec, Dublin, 14 let v Irsku)

"Když jsem tu byl ten první rok, tak jsem tu nechtěl zůstat, ale když sem to tu pak viděl a jejich přístup, jak je to tu všechno jednoduchý, takže pak jsem tu zůstat chtěl ...Minulý rok jsem si udělal občanství."

(muž, 59 let, SŠ, zaměstnanec, Waterford, 16 let v Irsku)

„Původní záměr byl jet na rok, naučit se angličtinu, vydělat si peníze a vypadnout. Ale pak se mi tu dařilo, našla jsem si tu manžela a teď máme dceru, stavíme baráček a já provozuju vlastní podnik.“

(žena, 34 let, SŠ, podnikatel, Galway, 15 let v Irsku)

Někteří informátoři se vrací zpátky do Česka po konci trvání jejich hlavního účelu migrace do Irska. Například, pokud informátor/ka jedou do Irska za partnerem/kou, tak po rozchodu s tímto partnerem/kou se často vrací zpět do Česka.

4.6.2.2 Remittance:

Indikátorem, který velmi často ukazuje dočasnost či trvalost pobytu, jsou právě remittance. Remittance v podobě ekonomického, sociálního či kulturního kapitálu chápeme jako přenositelnou hodnotu, kterou migrant nabude v hostitelské zemi a přenesení do země původní. Nejčastěji jsou remittance chápány jako ekonomický kapitál, především v podobě finančních částek, které migrant posílá do země původu a to sobě, rodině nebo v podobě investic. Remittance však mohou být i nemateriální a jsou jimi chápány získané dovednosti

a znalosti v hostitelské zemi. Nejčastěji jde tedy o kulturní kapitál v podobě angličtiny a také sociální kapitál v podobě sociálních kontaktů v Irsku. Neméně důležité je také získané know-how ve specializovaných oborech.

Kvantitativní přístup

V rámci dotazníkového šetření byl výzkum zaměřen pouze na ekonomický kapitál, tedy na množství financí, které jsou posílány respondenty z Irska do Česka. Ukázalo se, že domů posílá finanční obnos, či jiné materiální věci, téměř 40 % všech respondentů. Nejčastěji posílají rodině finance bankovním převodem. Částka se pohybuje kolem 500 eur a obvykle je posílána dvakrát do roka.

Tab. 20: Jak často respondenti posílají finanční remitence domů do Česka?

Měsíčně	4 x ročně	2 x ročně	1 x ročně	1 x za 2 roky	1 x za 5 let	Jiné	N
13	4	15	8	0	0	5	45

Kvalitativní přístup

Co se týče informátorů, tak 26,9 % posílá nějaké finanční částky domů, avšak víc jak 70 % z nich vlastní v Česku nemovitosti a tak informátoři posílají peníze především na údržbu. Jedna informátorka uvedla, že si šetřili 16 let v Irsku a za tyto peníze si v Česku postavili dům. Ostatní informátoři nemají potřebu posílat peníze ani sobě ani rodičům, a to z důvodu, že se do Česka neplánují vracet a jejich rodiče prý tyto peníze nepotřebují. V zásadě tak informátoři nemají pocit, že by se jejich rodiny v Česku měli zásadně hůř, než oni v Irsku a tak nemají potřebu jim finančně vypomáhat.

Druhou věcí jsou pak sociální a kulturní remitence, které jsou pro informátory mnohem důležitější. Tyto remitence je mnohem těžší zjistit, protože se často projeví až po nějaké době žití zpátky v zemi původu, avšak jedna informátorka v době výzkumu zrovna z Irska odjížděla a popsala tak alespoň některé remitence, které si sebou přiveze.

„Převzala sem od nich vlídnost. Oni jsou totiž hodní a milí na každého, i když se jim ten člověk nelíbí. Oni používají hlášku, kill them with kindness, takže jsou prostě hodní a vlídní na všechny. Myslím si, že jsem se naučila dost pomáhat druhým, což v Čechách určitě

využiju, protože tam je to dost těžký, protože lidi si tam nepřejí. Takže doufám, že tohle všechno ve mně zůstane. Myslím si, že jsem se po irštila v hodně věcech.“

(žena, 28, VŠ, zaměstnanec, 5 let v Irsku)

Samotný pobyt v hostitelské společnosti je neustálým procesem učení, získávání kompetencí, kontaktů a sbíráním informací, přirozeně si tak každý migrant buduje sociální i kulturní kapitál, který má vysokou integrační sílu a to především ve smyslu motivace zůstat v Irsku, protože irská společnost již není cizí.

4.6.3 Přístup ke vzdělání

Jelikož jazykovému vzdělávání (jazykové kurzy) je věnovaná samostatná kapitola jazykové integrace, zde se práce zaměří na institucionalizované vzdělání, které respondenti a informátoři absolvovali v Irsku. V této části se práce zaměří především na vliv tohoto typu vzdělání na míru integrace.

Kvantitativní přístup

Bylo zjištěno, že z velké části respondenti do dalšího vzdělávání v Irsku neinvestují. Pouze 25,4 % respondentů zmínilo, že v Irsku získali vzdělání v rámci specializovaného kurzu. Nejčastěji toto vzdělání bylo motivováno zvýšením kvalifikace v oboru, ve kterém pracovali. To ukazuje i fakt, že více jak polovina respondentů, kteří si v Irsku zvyšovali vzdělání, měli již dosažené vysokoškolské vzdělání z Česka. Z toho 86,6 % si dodělávalo kurzy v Irsku ve stejném oboru, v jakém v Česku vystudovali vysokou školu. Z respondentů, kteří v Irsku zvyšovali svou kvalifikaci, 75 % z nich se uplatnilo na primárním pracovním trhu.

Kvalitativní přístup

U informátorů si vzdělání v Irsku doplnilo 46 %, z nichž 80% se poté uplatnilo na primárním pracovním trhu, nejčastěji v podobě založení si vlastního podniku Studium v Irsku bylo pro informátory nejenom investicí do kulturního kapitálu (angličtina, vědomosti), ale často se stalo zdrojem sociálního kapitálu.

Ojedinele se respondenti či informátoři setkali s možností rekvalifikačních kurzů nabízených v rámci zaměstnání. Problémem pro informátory se ukázalo také uznávání diplomů a možnosti práce dle své kvalifikace. S tímto se setkali převážně zdravotní sestry nebo pedagogové. Většinou tak zdravotní sestry začaly jako ošetrovatelky a až po absolvování rekvalifikačního kurzu našly uplatnění jako zdravotní sestry. V tomto případě je tedy pro dosažení práce dle své kvalifikace a vystudovaného oboru potřeba i finančního kapitálu. Uvádíme výpověď jedné respondentky, která při vyplňování dotazníku dále doplnila informace, na které dotazník nepřináší odpovědi:

„Zatím dělám ošetrovatelku a na zdravotní sestru si budu muset dodělat adaptační proces, ale co se týče jako uznávání diplomů, to je tady příšerný. Já když jsem dostudovala zdrávku, tak to bylo v době, kdy jsme ještě nebyli v EU. A přesto, že mám další dvě školy, tak to se do toho nezapočítává. Takže pokud mi schválí všechny moje školy, tak si budu dělat týdenní adaptační proces v nemocnici. Takže teď dělám ošetrovatelku, takže ve zdravotnictví jsem, ale ještě nejsem ta zdravotní sestra. Už rok a půl to trvá, aby mi to schválili. Je to prostě děsná administrativa. Tu žádost jsem podala, jakmile jsem nastoupila do nemocnice. Jenom ta registrace stojí 350 euro. No a pak si musíš oběhat všechny ty instituce, ale největší problém je jako s úředníky v Česku, ochota nulová. Takže prostě jsem musela několikrát do Česka, tu žádost sem vyplňovala snad milionkrát, no a když sem konečně sehnala všechno, tak mi napsali, že to musí poslat ministerstvo. No nakonec jsem to nějak všechno poslala, tak teď čekám na vyřízení.“

(žena, 32 let, SOŠ, zaměstnanec, Dublin, 3 roky v Irsku – respondentka)

Zatímco zdravotní sestry mají tendenci se svým povoláním žít i v Irsku, vystudování pedagogové naopak často končí na sekundárním pracovním trhu, protože uznávání diplomu je velmi drahé a složité:

„Kdybych chtěla pracovat v oboru, což je učitelství, tak bych si tady musela dodělávat nějaké papíry a to by mě stálo snad 2000 euro, jenom vyplnit ty licence. A celkově je to hodně těžké tady dostat práci podle diplomu, protože naše diplomy tady neuznávají. Jako kdybychom tu plánovali zůstat, tak bych si to asi dodělala, ale my tu plánujeme zůstat maximálně jeden rok.“

(žena, 27 let, VŠ, zaměstnanec, Dublin, 2 roky v Irsku)

Ukazuje se tedy, že pro některé vysokoškolsky vzdělané migranty je složité najít si práci v oboru a podle kvalifikace kvůli specifčnosti vzdělání, kdy například obor učitelství vyžaduje výbornou jazykovou kompetenci, hluboké znalosti irského prostředí a kultury a též několikaletou praxi v oboru.

4.6.3.1 Školství

Velmi zajímavou kapitolou je také rozdíl ve vzdělávání žáků mezi Irskem a Českem. Školský systém v Irsku oproti školskému systému v Česku, je z hlediska

integrace minorit a používání prvků multikulturní výchovy velmi účinný. Školský systém Irska primárně vychází z toho britského. Školní docházka je v Irské republice oficiálně povinná od 6 do 16 let. Většina populace se ovšem reálně zapojuje do systému školní docházky již od 4 let a končí v 18 letech či později. Mezi základní rysy charakterizující školy v Irské republice patří povinné nošení školních uniforem, povinný školní předmět náboženství (Religious Education), povinná výuka irského jazyka (zejména z hlediska kulturního a historického), oddělené vzdělávání chlapců a dívek na velké části základních a středních škol, a dále podpora dětí imigrantů formou školních bezplatných jazykových kurzů angličtiny.

Ačkoliv na všech irských školách probíhá výuka irštiny, jen minimum škol má ve svém vzdělávacím programu výuku některých předmětů v irském jazyce. To neplatí o oblastech v západní části Irska zvaných Gaeltacht, kde probíhá veškerá výuka v irštině. To může pro děti českých imigrantů představovat určité znevýhodnění, protože jsou na ně kladeny vysoké nároky v případě zvládnutí třech jazyků (čeština, angličtina a irština). Dopady popisuje příběh jedné informátorky:

„Když jsme přijeli teď naposledy zpátky z toho českého prostředí, tak děti šly rovnou do školy, a naskočily na tu irštinu, kterou syn začal tak nějak pobírat a normálně mi z toho začal koktat. A trvalo dva měsíce, než se to jako usadilo. Tak mě to vylekalo a říkala jsem si, že musím na ně přestat tlačit s tou češtinou.“

(žena, 39 let, SŠ, zaměstnanec, Dingle, 15 let v Irsku)

Zvládnutí irštiny není však kladeno pouze na žáky irských škol, ale též jejich rodiče. Informátorka z předchozího příběhu ještě dodává:

„Ale třeba s tím jazykem, tak teď narážím ve škole. Nemám ani nikoho, kdo by mi třeba pomohl překládat ty listy (formuláře) ze školy a tak. Protože to jsou přímo formuláře, které jsou z ministerstva, takže je musí mít v angličtině, ale oni mi je furt zasílají v irštině. Takže jsem je už několikrát žádala, ať mi to zasílají v angličtině, ale furt nic. Takže já se pak vždycky musím sejít s ředitelkou, nebo nějakou maminkou, aby mi to pomohly vyplnit. Jako naštěstí ta komunita tam je skvělá, takže já s těma ženskýma mám děti ve stejném věku a mám s nimi skvělý vztah. Jo, nedávno přišel dvoustránkový dopis, a druhý den mi ho jedna

kamarádka rovnou přinesla přeložený. Takže ta irská komunita na té vesnici je vážně skvělá.“

(žena, 39 let, SŠ, zaměstnanec, Dingle, 15 let v Irsku)

Specifikem irského školského systému je také bezplatná jazyková příprava dětí z rodin imigrantů. Tato výuka je organizována v rámci školy, obvykle v odpoledních hodinách, a je zaměřena jednak na procvičení komunikačních kompetencí, ale také na podporu zvládnutí problémů s učivem na irské škole. Díky tomu se děti imigrantů relativně snadno začleňují do systému irského školství a nedochází k jejich sociální izolaci. Irský školní systém navíc v posledních letech začleňuje do vzdělávacích programů prvky multikulturní výchovy, což podporuje stírání hranic mezi původním irským obyvatelstvem a dětmi zahraničního původu.

Naopak nevýhodu, kterou čeští rodiče shledávají v irském školském systému, je stále ještě povinná výuka náboženství. Poslední dobou však začínají vznikat i soukromé školy, kde se již náboženství vyučuje jen na bázi dobrovolnosti. To ukazuje i příběh jedné informatorky:

„Malá je pokřtěná, já jsem jí musela nechat pokřtít, to byl nátlak od rodiny irského přítele. Ale já jsem to udělala z důvodu, že by se nedostala na školu. Ale teď po pár letech se to taky změnilo, už jsou školy, které nejsou jen katolické, jsou to otevřené školy, které se jmenují Educate Together a nemáš tam náboženství, takže to je škola, kam jsem zapsala svou dceru. Tam to chodí formou loterie, že se losuje, kdo bude přijatý, a ona teda vyhrála, takže byla přijatá. A ona tam nebude mít to náboženství, jako že se tam nebude muset modlit atd. Takže máma (tchýně) je z toho špatná, že nebude mít biřmování a nebude ta princezna, ale dá se to udělat, připlatit si a pokud moje malá si to bude přát a bude to vyžadovat, tak já to zaplatím, ale chci, aby to chtěla ona.“

(žena, 34 let, SŠ, podnikatel, Dublin, 12 let v Irsku)

4.6.3.2 Česká škola

Zajímavý prointegrační nástroj českých imigrantů je vybudování české školy v Dublinu, kde se děti během sobotního vyučování učí češtinu, české realie a historii, nebo českou kulturu a zvyky. To slouží jako preventivní opatření druhé generace českých imigrantů před vykořeněním. Zároveň je zde znovu rozvíjen sociální kapitál migrantů a to

jak u dětí, tak i dospělých. Česká škola funguje od září 2014 a hlásí se k odkazu České školy bez hranic. Jak to v české škole funguje, popisuje jeden informátor:

„S holkami z české školy, jsem se setkal, když busta Václava Havla byla instalována do Parlamentu. Tak ta akce byla na ambasádě, takže pak byla v klubu Oděsa akce, tam byla i velvyslankyně a něco se tam dělo, já jsem přišel pozdě, tak nevím co, ale byly tam tyhle holky z české školy a řekl jsem teda, že jsem učil a oni, že shánějí učitele, takže bychom se mohli sejít. Tak jsme se sešli, a ony mi vysvětlily, co to obnáší. Tak jsem si to rozmyslel, protože jsem dlouho neučil, tak jsem zapomněl, jak náročná práce to je. Že člověk musí vycházet s dětmi, rodiči, kolegy. Ale hlavní důvod byl, že jsem nemohl zaručit, že budu mít v sobotu volno. Tam se dělají víkendy. No, ale po půl roce se to změnilo, a já jsem měl pak volno v soboty už pravidelně. A jim zrovna otěhotněla učitelka, tak jsem se zeptal, jestli někoho potřebují, a oni že jo. Tak jsem tam nastoupil, ale pak jsem toho litoval, protože jsem to dlouho nedělal. Sem si říkal, proč jsem si naložil takhle, vždyť mám úplnou pohodu. Se tady budu otravovat s dětmi. Ale pak jsem se do toho dostal, díky tomu, že jsem to i dělal. Takže pak to bylo dobrý. A taky je dobrý, že tam člověk potká spoustu zajímavých, chytrých lidí. Ty holky, co to vedou, jsou šikovný, chytrý. Což tady v Irsku je docela náročný se setkat s takhle zajímavými Čechy.“

(muž, 42 let, VŠ, zaměstnanec, Dublin, 14 let v Irsku)

4.6.4 Přístup k bydlení

Typ bydlení, ve kterém migrant bydlí a se kterým se spokojí, souvisí s tím, zdali svůj pobyt vnímá jako dočasný, nebo trvalý. Migrant, který plánuje v Irsku zůstat, bude chtít získat kvalitnější bydlení než migrant, který plánuje v Irsku být dočasně. Tato kvalita bydlení se však odvíjí dále od finančních možností migranta.

4.6.4.1 Způsob hledání bydlení

Kvantitativní přístup

Nejčastěji respondenti získávali bydlení přes známé krajany v Irsku (20,2 %), a také před odjezdem z Česka. Jako velmi nepoužívaná strategie se naopak ukázala možnost hledat si bydlení přes agentury nebo přes internet.

Tab. 21: Způsob hledání bydlení respondentů (N=114)

Hledání bydlení v Irsku	%
Jiné	33,3
Před odjezdem z ČR	14,5
Během prvních dní v Irsku	13,2
Přes známé krajany v Irsku	20,2
Přes známé Iry v Irsku	6,6
Přes pracovní agenturu	3,5
Internet	2,6
Zaměstnání	2,2
Rodina	3,9
Celkem	100,0

Kvalitativní přístup

Informátoři pak často hledali bydlení přes krajany, partnery, rodinné příslušníky a zaměstnavatele. Někteří Češi chtěli především od začátku pobytu v Irsku bydlet s Iry kvůli zlepšení angličtiny a rychlejší adaptaci v irském prostředí. Při hledání bydlení využívali dotazování internetové inzerce (daft.ie). Některé informátorky přijely jako au-pair a tak využívaly bydlení u „jejich“ rodin. Informátoři pak často zmiňovali, že nejdříve bydleli u svých známých krajanů, kteří pro ně byli také prvotním kontaktem v Irsku a po „rozkoukání se“ poté hledají bydlení sami:

„Jako když přijedeš do Irska a nemáš prostě nic, tak prostě napišeš lidem, který znáš. Můžu u tebe přespat, hledám bydlení, tak oni třeba měsíc, nebo měsíc a půl, tě tam třeba nechají. Sem se zabydlel u toho kamaráda, toho Slováka, než sem jako našel práci. A tu práci sem sehnal relativně rychle a ono to plat dostaneš až měsíc potom. No a tak tě nevyhodí, že jo. No, ale prostě přes daft.ie. To je jeden server, a když chceš byt, tak prostě na to koukáš a obcházíš byty.“

(muž, 29 let, VŠ, zaměstnanec, Dublin, 7 let v Irsku)

4.6.4.2 Velikost obce, kraj, ve které respondent bydlí a typ bydlení

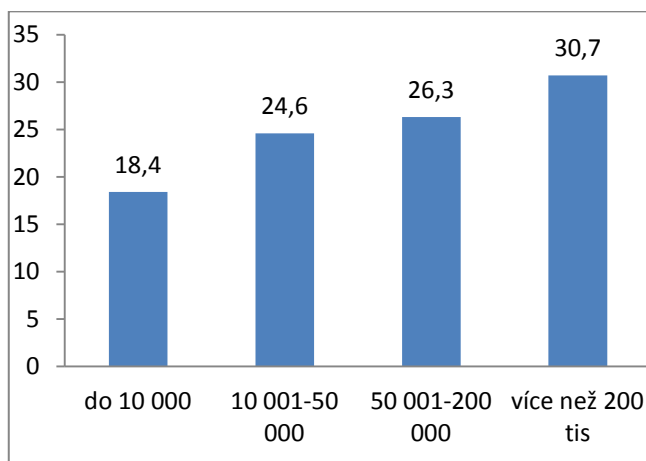
Kvantitativní přístup

Většina respondentů bydlela ve městě s více než 10 tisíci obyvateli (81,6 %). Zbytek respondentů obýval menší územní celky. 50,9 % jich bydlelo ve větších městech od 20 tisíc do 200 tisíc obyvatel, 18,4 % v menších městech do 10 tisíc obyvatel. Nejvíce respondentů (30,7 %) bydlelo ve městech nad 200 tis. obyvatel. Specifická struktura bydlení Čechů žijících na území Irska, ve prospěch hlavního města Irska, Dublinu a dalších velkých měst je dlouhodobým jevem, přičemž koncentrace cizinců bydlících či pracujících na území County Dublin pomalu klesá a naopak roste počet Čechů žijících v County Cork (Census, 2016).

Tab. 22: Rozdělení respondentů podle velikosti města

Město podle počtu obyvatel	N	%
do 10 000	21	18,4
10 001-50 000	28	24,6
50 001-200 000	30	26,3
více než 200 tis.	35	30,7
Celkem	114	100,0

Obr. 11: Rozložení respondentů podle velikosti města

Pro větší přehlednost v dalších statistikách počítáme s územními celky rozdělenými do 20 tisíc obyvatel a nad 20 tisíc obyvatel, přičemž ve větších městech nad dvacet tisíc

obyvatel, dále jen městech, žilo v době výzkumu 67,5 % respondentů a 76,9 % informátorů.

V tabulce 22 je vidět typ bydlení respondentů a informátorů, s tím, že podnájem silně převažuje nad vlastním bydlením v Irsku. Jak u respondentů, tak u informátorů se ukázalo být trendem sdílené bydlení, které je charakteristické pro bydlení ve velkých městech. Téměř 72 % respondentů žijících ve sdíleném podnájmu také žije ve velkém městě a u informátorů je to dokonce 100 %. Ve společném podnájmu pak informátoři žili nejčastěji s Čechy nebo jinými cizinci. S Iry žila jen malá část informátorů.

Tab. 23: Typ bydlení u respondentů a informátorů

Typ bydlení	Respondenti		Informátoři	
	N	%	N	%
Podnájem (sami, s rodinou)	23	20,2	6	23,1
Sdílený podnájem	78	68,4	12	46,2
Vlastní byt	3	2,6	3	11,5
Vlastní dům	5	4,4	5	19,2
Jiné	5	4,4	0	0,0
Celkem	114	100,0	26	100,0

Typ a kvalita bydlení se tak odvíjí především od finančních možností migranta. To ukazují i výsledky dotazníkového šetření, kdy formu sdíleného podnájmu uvedlo 70 % respondentů s platem do 2000 euro měsíčně, s platem nad 2000 euro měsíčně to bylo pouze 30%. Ačkoliv polovina respondentů pracuje na primárním pracovním trhu, řada z nich nedosahuje takových příjmů, aby si mohli dovolit vlastní bydlení. Z respondentů pracujících na primárním pracovním trhu, bydlí 60 % ve sdíleném podnájmu. Dalším faktorem, který ovlivňuje dosažení vlastního bydlení je také věk migranta, přičemž sdílené bydlení často preferují mladší migranti (průměrný věk 32,2 let). Do hledání bydlení se tak významně promítá i faktor sociálních sítí, a zda partner migranta je Ir. Klíčovým faktorem je také rodinná situace. To ukazuje i statistický vztah mezi kategorickými proměnnými typ bydlení, rodinný stav, děti a složení domácnosti, viz tabulka. Nejvyšší hodnota Cramerova koeficientu kontingence u Pearsonova χ^2 testu nezávislosti je u dvojice typ bydlení a složení domácnosti, existuje zde tedy statistická středně vysoká závislost. To ukazuje na to, že typ bydlení závisí na složení domácnosti. Respondenti žijící v Irsku s rodinou budou pravděpodobně chtít žít ve vlastním podnájmu, než v podnájmu sdíleném a naopak.

Tab. 24: Vztah mezi typem bydlení a vybranými charakteristikami

Typ bydlení a	X ²	df	Phi	Cramer	Signification
Rodinný stav	13,068	1	0,339	0,339	0,004
Děti	10,778	1	0,307	0,307	0,001
Složení domácnosti	33,008	3	0,539	0,538	0,000

Přestože někteří z dotázaných uvedli, že pro ně bylo obtížné najít si bydlení (53,5 % respondentů a 34,6 % informátorů), 85,1 % respondentů uvedlo, že jsou se svým bydlením spokojeni a u informátorů bylo spokojeno dokonce 84,6 % dotázaných. Spokojenost respondentů s bydlením ukazuje **tabulka 25**~~chyba! Nenalezen zdroj odkazů.~~, přičemž spokojeni byli především respondenti žijící na malém městě.

Tab. 25: Spokojenost respondentů s bydlením podle velikosti obce

VELIKOST MĚSTA	Spokojenost s bydlením				Celkem
	Spokojen	Spíše spokojen	Spíše nespokojen	Nespok ojen	
Velké město	29	33	11	4	77
	37,7%	42,9%	14,3%	5,2%	100,0%
Malé město	23	12	2	0	37
	62,2%	32,4%	5,4%	0,0%	100,0%
Celkem	52	45	13	4	114
	45,6%	39,5%	11,4%	3,5%	100,0%

Kvalitativní přístup

Typ bydlení, které migrant užívá a se kterým se spokojí, souvisí také s plánovanou délkou pobytu v Irsku. Například tento informátor v Irsku pobývá 11 let, ale stále svůj pobyt v Irsku vnímá jako dočasný a rozhodně by zde nechtěl zůstat natrvalo. Tráví celých 11 let ve sdíleném podnájmu a vlastní bydlení nehledá:

„Tady s tím bydlením je to tak, máš peníze, můžeš všechno. Prostě jdeš do agentury, dáš prachy a máš všechno. Jako teď je bydlení dost hrozné, na tom bytě je nás 5, ale mám svůj pokoj, obývací je uklizený, to už vydržím, když se stejně plánuju vrátit do Čech, takže ty dva roky to tu ještě vydržím.“

(muž, 34 let, SŠ, podnikatel, Dublin, 11 let v Irsku)

Kvalitativní šetření také doplňují poznatky kvantitativního šetření, kdy většina respondentů, mající děti, uvedla bydlení v podnájmu s rodinou, nebo vlastní bydlení.

Zatímco lidé, kteří uvedli, že jsou svobodní, často bydleli se spolubydlícími. U informátorů záleží nejenom na složení domácnosti, ale také na ekonomických možnostech jedinců. Z těch co jsou zaměstnání na primárním pracovním trhu, 75 % vlastní nemovitost.

„Tady ty baráky, když sem jede single člověk, tak si prostě tady nemůže dovolit pronajmout barák nebo byt. Musíš prostě s někým sharovat (sdílet). Takže to funguje, že si tu pronajmeš byt nebo barák ve více lidech a sharuješ účty a všechno. Ale je to i tím, že si ty baráky pronajmeš už vybavený. Ale je to pro jednoho člověka strašně drahý, tak polovina výplaty. Takže na bydlení bylo docela těžký si zvyknout.“

(žena, 34 let, SŠ, zaměstnanec, Cork, 13 let v Irsku)

Jiné příběhy ukazují, že špatné bydlení nebo nedosažení určitého standardu může vést dokonce k reemigraci do Česka, a to i po mnoha letech:

„Mně nevadí počasí, mám tady dobrou práci, přátele, ale jsou tady docela problémy s bydlením. Já třeba za pokoj s balkonem a s koupelnou, sdílím vlastně jenom kuchyni a obývací, platím 700 euro, což máme docela štěstí, protože majitel toho domu žije v Americe, takže neví, co se tu teď děje. Ale za tenhle samý pokoj, kdyby si řekl 1000 euro, tak mu to lidi rádi dají. To prostě nejde. A vzhledem k tomu, že mi teď bude 43 let, tak já nechci do konce svého života sdílet byt. Chci mít něco svého, ale na to, abych si tady pořídil hypotéku, ...tak to tady rozhodně nechci. No, a abych si pronajímal svůj jednopokojový byt za 1500 euro, tak to abych chodil do práce jen vydělávat na nájem. A to, i kdybych to platil na půl s partnerem, tak to prostě ne. Vlastně teď kamarádi se rozhodli odstěhovat z Irska, protože jim zvýšili nájem u dvoupokojového bytu z 1600 na 2000 euro měsíčně. A to ty peníze za to bydlení se nedají rovnat kvalitě. Takže to ani to bydlení se nedá za ty peníze najít. Protože ty byty tu nejsou, a když už teda nějaký byt člověk za tuhle cenu najde, tak je to tak zničené, všude samá plíseň. Nebo je to super moderní, ale prostě si to člověk nemůže dovolit. Jako a to je i ten důvod se vrátit. Protože my když budeme dva roky šetřit, tak jsme schopní ušetřit nějakých 30 tisíc a můžeme se do té Prahy vrátit, odstěhovat se tam a zkusit si tam být třeba rok.“

(muž, 33 let, SŠ, zaměstnanec, Dublin, 13 let v Irsku)

„Bydlení je celkově složité sehnat v Dublinu, ale my jsme měli na tyhle věci vždycky štěstí. Hlavně na začátku nám přítelův známý tady nabídl pokoj za 500 euro, což je hrozně málo a

pak jsme si našli tohle, což je teda tři plus jedna, krásný dům, platíme 1350 euro. Takže my vlastně dáváme půlku platu na bydlení, což mi přijde hodně. Všecko je tu strašně drahé, především nájem k poměru k platům. Ty platy tady zase nejsou tak vysoké. Pokud chceš mít slušný život, občas si někde zajít a mít nějaký ten životní standard, tak se tady nedá ušetřit. Někteří lidé sem jezdí šetřit, nevím, jak to dělají, nebo mají nižší standard, ale mě už není 18, chci už mít kde bydlet nebo tak a to mi tady chybí...Plánujeme tu být tak rok a pak zkusíme Prahu nebo Austrálii.“

(žena, 27 let, VŠ, zaměstnanec, Dublin, 2 roky v Irsku)

U kvalitativního šetření se ukázalo, že pro informátory je bydlení v Dublinu velmi drahé, ceny jsou přitom neadekvátní ke kvalitě daného bydlení. Levnější a kvalitnější bydlení pak hodnotí informátoři žijící v menších městech.

Obecně to vypadá, že jsou lidé na vesnici spokojenější, to je dáno i tím, že na vesnicích je mnohonásobně nižší nájem, lidé zde jsou více spjatí jak s českou, tak irskou komunitou a mnoho informátorů oceňuje přírodu, klid a větší bezpečnost.

4.6.5 Veřejné instituce a zdroje informací

Tato část práce se věnuje těm aspektům života migrantů v Irsku, které jsou spojeny s irskými veřejnými institucemi. Instituce jsou pro migranty klíčové, neboť jejich prostřednictvím migranti legalizují svůj pobyt a výkon práce v Irsku. V textu bude tedy převážně pojednáváno o zdrojích informací, které migranti využívají při vyřizování administrativy spojené s pobytem a prací v Irsku.

4.6.5.1 Zdroje informací

Kvalitativní přístup

Čeští imigranti nejčastěji k získání informací používají sociální sítě krajanů. Klíčový nástroj pro získávání informací je především internet a facebookové stránky českých komunit v jednotlivých irských městech:

„PPS číslo (Personal Public Service) dostaneš na základě toho, že máš práci (na základě kontraktu). Kontrakt ti samozřejmě nedají hned, musíš mít nejdřív zkušební dobu. Ty když nemáš PPS, tak tě vůbec nemusí do té zkušebky ani vzít. Já jsem naštěstí tu zkušebku neměl, vzali mě hned. Třeba ten účet v bance. Tam chtěli půl roku zpět doložit, že tady

bydlím. To jsem neměl, že jo. Byl jsem tady dva měsíce. Nebo nějaké zaručení. Takže z té mé firmy se majitel zaručil a to tam ještě znal v té bance nějakého manažera, takže to bylo v podstatě přes známý. Takže pokud člověk nemá alespoň trochu štěstí, tak je to těžší...Ale jde to všechno přes známé. Já jsem získal práci kvůli facebooku – Češi a Slováci v Corku, přes krajany někdo dohazoval. S bydlením to bylo podobně. Jediný co, tak ti vlastně pomůže ten internet, kde je všechno rozepsáno, jak na to. Kdyby nebyl, tak nevím, jak to dopadne.“

(muž, 32 let, SŠ, zaměstnanec, Cork, 2 roky v Irsku)

Ve většině případů však informátoři hodnotili irskou administrativu jako jednodušší a rychlejší než v Česku. Někteří dokonce zmínili, že není zatím zatížena byrokracií. Pro mnohé z nich také nebylo složité začít v Irsku podnikat. Obecně pak Češi vnímají Iry jako velmi nápomocný národ. Většina informátorů uvedla, že nemá problém se vyznat v irských úřadech a administrativě. Stejně tak i dotázaní respondenti, 75,6 % respondentů uvedlo, že se orientují dobře či velmi dobře v irských institucích.

„Přijdeš na úřad, tam sedí ženská, ta se na tebe směje: Je ty si vyplnil blbý formulář, no tak to nevádí, tak spolu vyplníme jiný. Vezme ti to, vyplní ti to, zeptá se: Máš nějakou kartičku, jasně, vyplníme. Takový vstřícný. V Česku přijdeš na úřad: Vyplnil si blbý formulář hajzle, tak běž znova! A čekej tu frontu znova. To je ta věc, která...to lidství, ten humanismus. To mě jako na tom baví. A nemyslím si, že bych byl nějak přehnaně humanistický nebo něco. Je to prostě to, že pomoci si, a pomoc jako druhému je normální. A tohle mi přijde, že tady v Irsku funguje na mnohem hlubší bázi, než jako v Česku.“

(muž, 29 let, VŠ, zaměstnanec, Dublin, 7 let v Irsku)

4.6.5.2 Zdravotní péče

V rámci strukturální integrace je pak jednou z klíčových oblastí právě přístup ke zdravotní péči. Zde se odpovědi informátorů značně liší. Informátoři se však shodují, že zdravotní péče v Irsku je velmi drahá. Mnozí informátoři tak jezdí za zdravotní péčí do Česka, kdy si prohlídky doktorů plánují v době jejich dovolené v Česku.

„Tady nejsou ambulantní specialisti. Tady jsou jen GP a ty tě rovnou pošlou do nemocnice. GP, to je vlastně specialista na všechno, těhotenství, když máš angínu tak tam jdeš, když máš zlomenou nohu tak jdeš k obvodákovi. Ale jako, u obvodáka zaplatíš 50

euro, který tě pošle do nemocnice, a pak už neplatíš. Když půjdeš do nemocnice rovnou, tak zaplatíš 100 euro. Ale jako pak máš péči zadarmo, oni ti řeknou, že si musíš koupit protézu a tamto a támhleto. A když tak si najít nějakou rehabku, ale tady je všechno placený. Tady máš u rehabky 70 euro za půl hodiny. A když tam máš jít 5 krát, tak to jsou hrozný částky. Pro ně třeba ne, ale pro mě nepředstavitelný.“

(muž, 37 let, VŠ, zaměstnanec, Galway, 11 let v Irsku)

"Já mám teď zdravotní problémy se zuby, ale jezdím to řešit do ČR. V Irsku je zdravotní péče fakt špatná. Vyplatí se koupit si letenku, na týden si vzít dovolenou a jet do ČR a i tak se mi to vyplatí. Furt to vychází ještě levněji. A hlavně český zdravotnictví je nejlepší na světě, nikde jsem nezažil lepší přístup.“

(muž, 29 let, VŠ, zaměstnanec, Dublin, 7 let v Irsku)

4.7 Kulturní dimenze integrace

Kulturní dimenze integrace zahrnuje osvojování si klíčových znalostí a kompetencí, které podporují integraci v ostatních dimenzích integrace. Lze předpokládat, že nejdůležitější je jazyková kompetence, tedy znalost jazyka země, ve které migrant pobývá. Více o důležitosti lingvistického kapitálu bylo popsáno v jazykové integraci. Podle Bosswicka a Heckmanna (2006) představuje kulturní dimenze integrace nabytí klíčových kompetencí většinové kultury a společnosti. Přitom přejímání prvků nové kultury nevylučuje zachování kultury země původu.

4.7.1 Jazyk

Kvantitativní přístup

Migranti, kteří jsou schopni se porozumět a rozumí psané i mluvené řeči, dosahují bezesporu vyšší úrovně integrace do všech struktur majoritní společnosti. S tím, že je anglický jazyk základním faktorem pro začlenění se do irské společnosti, souhlasí 100 % informátorů. Zatímco zvládnutí angličtiny hodnotí všichni respondenti i informátoři za základní faktor pro začlenění se do irské společnosti, irštinu se učí pouze 12,3 % respondentů a 11,5 % informátorů, především pak jimi jsou rodiče, kteří se učí irštinu společně se svými dětmi.

Aby mohl být vliv frekvence užívání angličtiny na míru začlenění respondentů do irské společnosti potvrzen či vyvrácen, byla zjišťována statistická závislost mezi těmito

dvěma ukazateli. Byl vytvořen index míry integrace podle vytvořené baterie škálových otázek v rámci všech čtyř dimenzí integrace (viz tab. 3). Faktorovou analýzou byly zjištěny proměnné, které nám nejvíce vypovídají o integraci (viz kapitola 5). Z těchto proměnných byl vytvořen součtový index tak, že byly brány vždy dva pozitivní krajní body škály (tedy jenom naprosto souhlasím a spíše souhlasím) pro každého respondenta. Tím bylo spočítáno, kolikrát jedinec odpověděl ve prospěch integrace. Index byl následně vytvořen podílem souhlasných odpovědí se všemi ostatními odpověďmi na danou proměnnou. Pro ukazatel frekvence užívání angličtiny, byla též vytvořena baterie otázek v rámci užívání angličtiny ve čtyřech různých oblastech života (viz. tab. 14) a též byly do indexu použity vždy dva krajní body (rozhodně souhlasím, spíše souhlasím) z pěti možných bodů na škále. Index byl vytvořen podílem souhlasných odpovědí s ostatními odpověďmi jako u indexu míry integrace. Autorka tak získala dvě spojitě proměnné, které se ukázaly být závislé – index míry integrace a index frekvence užívání AJ. Tyto měrné indexy spolu navzájem korelují (viz tab. 26). To znamená, že mezi proměnnými je závislost, která však dosahuje nízké síly korelace 0,317. Ukázalo se tedy, že frekvence užívání angličtiny v Irsku má vliv na úroveň integrace migranta, tento vliv však není nijak významný.

Tab. 26: Korelační tabulka ukazující závislost mezi frekvencí užívání angličtiny a mírou integrace (N=114)

		index_frekvence AJ	index_integrace
index_frekvenceAJ	Pearson Correlation	1	,317**
	Sig. (2-tailed)		,001
	N	114	114
index_integrace	Pearson Correlation	,317**	1
	Sig. (2-tailed)	,001	
	N	114	114

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

Poznámka: Korelace je signifikantní na 0,01 stupni volnosti, tedy 99 % hladině významnosti.

Potvrdila se nám tedy závislost integrace na častém používání angličtiny. Jazyk je tedy klíčovým faktorem pro integraci migrantů do majoritní společnosti.

Kvalitativní výzkum

Výzkumem se ukázalo, že většina Čechů v Irsku se vyznačuje bilingvností, to znamená, že žijí ve dvou, případně třech jazycích paralelně. To se nejvíce ukazuje u migrantů, kteří žijí ve společné domácnosti s Irem nebo cizincem. Tito dotázaní migranti používají jiný jazyk ve veřejné sféře a jiný jazyk v soukromé sféře. Ve veřejné sféře, především pak v zaměstnání, jsou migranti nuceni používat angličtinu, doma však mluví česky. Tito migranti se tak shodnou na tom, že jejich angličtina stále není tak dobrá, jak by si přáli. Naopak informátoři, kteří uvedli, že angličtinou mluví jak v práci, tak doma, popřípadě i s kamarády, tak také vykazovali velmi vysokou úroveň anglického jazyka:

„Já tady mám kamarádku ze základky, a když jsem tady žila už třetí rok v Dingle, tak jsem zjistila, že ona žije už čtvrtým rokem v Tralee. A když teda zjistila, že jsem tady v Dingle, tak sem za mnou začala častěji jezdit. Ale i když jsme spolu tady kecaly, tak u toho většinou seděl někdo z Dingle, takže jsme spolu kecaly anglicky. A vlastně, i když si píšeme zprávy, tak si píšeme v angličtině, protože je to rychlejší a protože už myslím/přemýšlím v angličtině, mně se zdají i sny v angličtině.“

(žena, 39 let, SŠ, zaměstnanec, Dingle, 15 let v Irsku)

4.7.2 Přístup k sociokulturnímu životu v Irsku

Tato část diplomové práce se zabývá zájmem o politické a společenské dění v IR. Jde především o pochopení a orientaci v systému a v institucích dané společnosti, přístup k informacím a především zájem o Irsko.

Kvantitativní přístup

Faktorovou analýzou byly zjištěny čtyři indikátory, které nám tvoří faktor sociokulturní život. Tento faktor je silný – jeho *eigenvalue* hodnota je 2,061 a vysvětluje 51,5% variance²¹. Zvolenými indikátory byly: přijetí irských zvyku, zájem o sociokulturní události v Irsku, aktivní účast na sociokulturním životě v Irsku a ovládání irštiny. Z analýzy byly zjištěny indikátory, které nám určují faktor sociokulturního života. Index faktoru sociokulturního života dosahuje hodnoty <-2,25;2,29>. Pro zjištění však faktorů, které míru sociokulturního života ovlivňují, bychom potřebovali více naměřených dat.

²¹ Faktor byl vybrán podle Kaiserova kritéria – faktor má *eigenvalue* vyšší než jedna. (viz Hendl 2006: 477)

Korelační analýzou nebyla zjištěna závislost mezi délkou pobytu a sociokulturním životem, ani mezi frekvencí užívání anglického jazyka. Proměnná sociokulturní život byla převedena na kategorickou proměnnou s hodnotami 1 = ano, 0 = ne. Test nezávislosti v kontingenční tabulce ukázal závislost mezi proměnnými: každodenní kontakt s Iry (0,187), frekvence AJ (0,160), plány do budoucna (0,191) a plat respondenta (0,136). Závislost je tedy zanedbatelná.

Kvalitativní přístup

Někteří informátoři uvedli, že se zajímají o sociokulturní a politický život v Irsku především z důvodu udržování a navazování sociálních kontaktů s domácí populací. Jak už bylo zmíněno ve strukturální dimenzi integrace, hlavním informačním zdrojem v Irsku, jak pro domácí populaci, tak pro cizince, je hospoda (ne kluby). Zájem o tato témata jsou však pouze v rovině komunikační a ne identifikační. Faktory, které zájem o sociokulturní a politický život přesouvají z jedné roviny do druhé, je buďto založení rodiny v Irsku, nebo zájem o získání irského občanství. Obojí však souvisí s plány zůstat v Irsku.

Informátoři často uváděli jako zdroje informací irský tisk, internet a irské kolegy v práci. Někteří informátoři hodnotili jako hlavní zdroj informací hospodu, kterou vnímali jako místo setkávání Irů.

„Když chceš tady žít, tak o Irsku musíš něco vědět. A tenkrát nebyly počítače, takže se chodilo do hospody a klábosilo, v té době tady Češi nebyli, takže se člověk dostal mezi Iry i jejich každodenní starosti.“

(muž, 59 let, SŠ, zaměstnaný, Waterford, 16 let v Irsku)

Kulturním životem pak žijí především informátoři žijící ve velkém městě. To ukazuje příběh jedné informátorky:

„Tady v tom Corku máš výstavy, koncerty, divadla, operu a tak. Jako tady se pořád něco děje. Jako Cork je na to super, tam i jak je ta univerzita, tak se děje hodně akcí, kino večer jako i alternativní kina, filmy. Máš tu hodně na výběr. No v tom Dinglu seš odkázaná na tu jednu hospodu a jako záleží především na sezoně. Jako Dingle je prostě od toho, najít si

tam práci, zadělat od března do října, listopady a pak odjet. Máš čtyři měsíce volno a pak nanovo.“

(žena, 34 let, SŠ, zaměstnaný, Cork, 13 let v Irsku)

Jako klíčový zdroj informací se jeví být internet, kde mnozí informátoři získávají zdroje informací od krajanů na sociálních sítích (facebook). Mnozí informátoři uvedli jako zdroj informací také českou ambasádu v Dublinu, která navíc pořádá výstavy a různé kulturní akce pro Čechy v Irsku. Neméně důležitou úlohu v informovanosti pak mají krajanské spolky, především pak sdružení českých a slovenských rodičů. Krajanské spolky pak mají kulturní faktor především v udržování tradic českých krajanů, a to pořádáním akcí například na Mikuláše, Velikonoce nebo dne dětí.

4.7.3 Volný čas

Kvantitativní přístup

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že 47,4 % dotazovaných má zájem o irskou kulturu, stejně tolik respondentů má zájem o sociokulturní události v Irsku (47,4 %). Avšak pouze 17,5 % je angažována v nějakých spolcích či sportovních klubech. Většině respondentů (70 %) přišlo začleňování do irské kultury velmi snadné nebo snadné.

Kvalitativní přístup

V rámci rozhovorů se ukázalo, že 46,1 % informátorů je zapojeno v nějakém sportovním klubu, či kulturním spolku, taneční skupině, hudební skupině nebo krajanských spolcích. Ukázalo se také, že někteří respondenti a informátoři pracují jako dobrovolníci, nebo se zapojují do aktivit charity v Irsku.

Většina informátorů se snaží hledat takovou zábavu, která nestojí moc peněz. Mnoho z informátorů provozuje takovou činnost, která má zároveň prosociální charakter. Zatímco v jiných oblastech je pro Čechy těžké navázat vztah s Iry, ve sportu naopak informátoři vnímají naprostou rovnost mezi členy týmu, protože týmy jsou často mezinárodně složeny. Mnoho informátorů, kteří původně přijeli do Irska za prací, se kulturně začalo angažovat až po nějakém čase, kdy se adaptovali jak v práci, tak sociokulturním prostředí:

„Já jako nevím, já jsem takový asociál v těch věcech. Já jako když mám něco na práci, tak je mi jedno, kde to je. Až pak, když přijela manželka, tak jsme začali trochu cestovat,

protože jsem na to neměl čas, jak sem tady dělal PhD. Sem byl furt zasekaný v nějakých projektech, a furt v práci, až pak jsem zjistil, že to není úplně nutný, tak jsme začali Irsko trochu objevovat. Sem se začal potápět, takže sem začal jezdit i víc k oceánu a užívat si to, že je Irsko fakt nádherný, především ta příroda. A dělat něco, cokoliv, když teda člověku nevadí, že je u toho mokrej. Ty outdoorové aktivity jsou tady trochu složitější než v Česku. Že častěji prší, ale když je člověk v oceánu, tak mu to nevadí, že jo. Takže jsem si tu přírodu tady začal užívat, zvlášť když jsem pak začal surfovat, protože tady u oceánu je to sice studený, ale ty vlny jsou fakt pěkný. A nejsou tady skoro žádní lidi, takže po čase jsem si začal užívat Irsko kvůli Irsku, nejenom kvůli práci. “

(muž, 37 let, VŠ, zaměstnaný, Galway, 11 let v Irsku)

Někteří informátoři do Irska jeli především kvůli irské kultuře, konkrétně hudbě a irským tancům. Všichni informátoři, kteří do Irska jeli kvůli irské hudbě nebo tanci se po nějakém čase také začali aktivně angažovat v kulturním životě. Pro informátory hraní irské hudby a tancování irských tanců znamenalo další akumulaci kulturního i sociálního kapitálu.

„A ještě jsem se zapojila vlastně hudebně. Já sem tady chodila na ty irský session, ale nikdy jsem se s těmi hudebníky moc nebavila. Jsem si tam prostě sedla a poslouchala. Ona je tam taková uzavřená komunita. No a před Vánoci to bylo všechno takový otevřenější, tak sem si tam k nim sedla a říkala jsem „já si teď k vám takhle sednu a odposlouchám si to a po Vánocích se k vám přidám.“ Tak všichni jo jo, půjčili mi noty a ukázali mi, kde se můžu učit. Tady kousek je jeden bar, kde se ty melodie hrají hodně pomalu a můžeš se tam takhle ty písničky naučit. “

(žena, 28 let, VŠ, zaměstnaný, Dublin, 5 let v Irsku)

Zájem o relaxaci a volný čas, popřípadě koníčky, sport a kulturu podle informátorů není závislý na délce pobytu, mnozí informátoři si začali vyhledávat jejich koníčky v Irsku hned po příjezdu. Nicméně se ukázalo, že na zapojení se do kulturního života má vliv postavení na trhu práce, konkrétně pracovní doba, ne však výše příjmů a dalším faktorem je rodina, přičemž volný čas se zužuje na čas trávený s rodinou.

4.7.4 Slavení svátků a zvyků v Irsku

Kvantitativní výzkum

V dotazníkovém šetření se ukázalo, že 71,9 % respondentů aktivně přijalo irské svátky za své. Nicméně to neznamená, že přestali slavit svátky české. Pouze 17,5 % respondentů uvedlo, že české svátky neslaví. Naopak více jak polovina respondentů (52,6 %) slaví české svátky v Irsku, a to buďto se svojí rodinou, nebo s ostatními krajany v Irsku. Dodržování českých tradic a zvyků vypovídá o snaze udržení si kulturní identity země původu. Naopak přijetí tradic a zvyků hostitelské země vypovídá o nabývání identity nové. Tento fakt, dvojí identita, také ukazuje na potenciální transmigraci Čechů žijících v Irsku.

Tab. 27: Dodržování českých a irských svátků v Irsku u respondentů (N=114)

Slavím české svátky v Irsku				
	Respondenti		Informátoři	
	N	%	N	%
Ne, neslavím.	20	17,5	3	11,5
Ano, české svátky jezdím slavit do Čech.	14	12,3	12	46,1
Ano, české svátky slavíme s rodinou v Irsku.	27	23,7	7	26,9
Ano, české svátky slavíme společně s ostatními krajany v Irsku.	33	28,9	3	11,5
Ano, české svátky slavíme s ost. krajany a cizinci společně v Irsku.	10	8,8	0	0
Ano, české svátky slavíme společně s krajany, cizinci a Iry v Irsku.	10	8,8	1	4
Celkem	114	100,0	26	100,0
Irské svátky jsem vzal za své				
Ano	72	63,2	5	19,2
Ne	35	30,7	20	76,9
Nevím	7	6,1	1	3,9
Celkem	114	100,0	26	100,0

Kvalitativní přístup

U informátorů se ukázalo, že irské svátky a zvyky aktivně slaví pouze 19,2% z nich. Většina to zdůvodňovala tím, že Irové pořádně žádné svátky nemají, a když, tak je neslaví. Jediné, co všichni informátoři zmínili, byl svátek Sv. Patrika, kdy většina z nich se jde podívat na průvod, ale aktivně se neúčastní. Kromě pár informátorů, kteří zmínili, že se v Irsku naučili pít pivo Guinness a irskou whisky, tak většina žádné irské zvyky nepřevzala. Dokonce ani v rodinách se neukázalo nijak vysoké procento slavení irských tradic, spíše naopak se ukázalo silné dodržování tradic českých.

„Jako třeba když je na Halloween nějaká párty, tak si vezmeme masky, ale nepřijala jsem to za své. Třeba Vánoce slavíme český. Jiná situace bude asi pak s malým, jak to budeme dělat. Ale to uvidíme. To se pak tomu všechno přizpůsobí. Ale my jako samostatná jednotka s manželem, tak my slavíme český svátky. Na Vánoce rybu, salát. Setkáváme se na svátky s českými přáteli. Takže Vánoce slavíme v Irsku, ale většinou 25., 26. 12. letíme domů a jsme tam na Silvestra. Velikonoce jsem osobně nikdy ráda neměla, takže ty neslavíme. A třeba Patrika neslavíme.“

(žena, 34 let, SŠ, podnikatel, Dublin, 12 let v Irsku)

„Velikonoce byly vždycky tady. Jo malovali jsme párkrát vajíčka a několikrát jsme byli i v Dublinu, tady je nějaký spolek, teď nevím přesně, jak se to jmenuje, nějaký folklorní soubor, oni teda tancují a o těch Velikonocích dělají různé workshopy a malování vajíčka, takže tak a letos poprvé domů na Velikonoce. Takže konečně děcka uvidí, co je to šmigrust (oblévačka).“

(žena, 40 let, VŠ, podnikatel, Dublin, 12,5 let v Irsku)

Ukázalo se, že stejně jako u jiných indikátorů integrace, i zde hraje velkou roli rodina. Informátoři, kteří v Irsku mají rodinu, ať už manžela Ira nebo děti, vykazují silnější tendenci aktivního zapojování se do irské společnosti:

„Jako určitě to respektuju, ale my jsme ani v Čechách nebyla rodina jako moc tradiční. Takže já to v sobě nemám, jako ty zvyky ctít, ale snažím se. A na Sv. Patrika se oblíknu do zeleného, hodím na sebe zelenou mikinu a s manželem (Ir)jdeme do průvodu. Už sem tady pořádala i charitativní akce, do charity se hodně zapojuju. Jako především tady mají ty křesťanské zvyky. Jako jediný mě štve, že se trochu stydí za tu svoji kulturu, to keltství. Snaží se být hrozně světový, přehnaně moderní. Prostě chtějí být mermomocí jinde.“

(žena, 34 let, SŠ, podnikatel, Galway, 15 let v Irsku)

„Jako jo no, ale ono to s těmi dětmi přijde tak přirozeně. Oni jsou Irové, že jo, takže vyrůstají ve škole, takže když je nějaká školní akce, tak se toho účastníme. Je tady ten Patrick's day a vlastně tady na tý vesnici je pořád něco.“

(žena, 39 let, SŠ, zaměstnanec, Dingle, 15 let v Irsku)

O svátek Svatého Patrika projevíli zájem téměř všichni informátoři. Zajímavé také je, že informátoři, kterým se v Irsku narodilo dítě, často volili jména pro děti irská a ne česká.

České Vánoce jezdí informátoři slavit do Čech, jiné české svátky moc neslaví (12), někteří jezdí však do Čech jenom na Vánoce a ostatní české a irské svátky slaví se svou rodinou v Irsku (6), 1 informátorka slaví české i irské svátky v Irsku s rodinou a do Čech skoro nejedí. 1 informátor uvedl, že české i irské svátky slaví se svými kamarády Iry, cizinci a Čechy v Irsku, i ten občas jezdí na Vánoce domů. Jiní informátoři uvedli, že ani české ani irské svátky v Irsku nedodrží (3), 2 z nich ovšem občas jezdí domů na Vánoce. Další 3 informátoři uvedli, že slaví české svátky společně s českou komunitou v Irsku. Víc než 80 % informátorů uvedlo, že slaví české Vánoce a nejčastěji na Vánoce (25. 12.) a jezdí za rodinou do Česka.

„Jinak na Vánoce, pokud jsem nebyl v irské rodině, tak Vánoce vždycky v Česku. Bud'to létám dva dny předem, anebo už na Mikuláše, abych si to aspoň trochu užil. Takže Vánoce v Irsku neslavím, třikrát jsem byl tady v irské rodině, což je super, ještě vzhledem k tomu, že to bylo u moře, tak to bylo super, ale jestli to bylo vánoční? Tak to vánoční nebylo, a to tady mají problém všichni Češi a Slováci, že se tady v Irsku nedokážou naladit na tu vánoční atmosféru. Tady je jenom narvaný, narvaný, narvaný nákupní centrum, pořád jenom nakupovat, nakupovat, nakupovat, žrát, ožrat se, jako vánoční koledy v kostele mají, to jsem chodil na koncerty, protože moji zákazníci byli faráři a dávali mi ty lístky zadarmo. Na veřejnosti se nic neděje, žádný oslavy. Dekorace jako jo, to jsou všude samé světla, ale vánoční trhy? Nic, to je tragédie, prostě všichni létají do toho Česka a na Slovensko. No, ale jako živý stromeček mám – to tady na mě všichni čumí jak na idiota. Minulý rok jsem dělal Vánoční párty, to jsem měl doma 20 lidí z Brazílie. Takže všechno jako dobrý, ale český Ladovský Vánoce to nejsou. Český klid a pohoda to není. To se prostě nedá ničím nahradit. Mám kamarádku, která má irského manžela a ta říká: Když chci český Vánoce, tak se musím zamknout na záchodě a pustit si tam českou Popelku. A ta je tady 15 let a říkala, že tady Vánoce nikdy nebyli a nebudou, že tady se to nějak té zemi vyhýbá.“

(muž, 33 let, SŠ, zaměstnanec, Dublin, 13 let v Irsku)

Citát vystihuje situaci téměř všech informátorů, a to takovou situaci, že žijí v Irsku, ale stále se cítí být Čechy. Proto i vyhledávají krajanskou společnost, účastní se českých kulturních akcí nebo sledují česká média (rádio a seznam). Zatímco u informátorů se česká

identita projevovala téměř u všech, u respondentů pouze u poloviny z nich. V další kapitole se identitou českých migrantů bude práce zabývat podrobněji.

4.8 Interaktivní dimenze integrace

V této kapitole budou více popsány společenské vazby Čechů žijících v Irsku. Autorka práce jak u respondentů, tak u informátorů zkoumala především národnostní strukturu sociálních sítí, a to tak, zda jejich sociální kontakty jsou tvořeny krajany, ostatními cizinci nebo Iry. To, zda jsou sociální kontakty tvořeny spíše Iry, nebo spíše krajany či cizinci, ovlivňuje řada okolností, především pak jazykové znalosti, pracovní prostředí, rodinné vazby či zájem o irskou kulturu a zájem o začlenění se do irské společnosti. Bylo zjištěno, že společenské vazby také ovlivňuje vnímání Čechů Iry.

4.8.1 Navazování sociálních kontaktů

Kvantitativní přístup

Většině respondentů (78 %) přišlo navazování vztahů jako velmi snadné nebo snadné. Mnozí z nich uvedli, že navazování vztahů v Irsku bylo též integrační strategií. Přičemž 64 % z nich uvedlo, že strategií začleňování do irské společnosti byl kontakt s krajany, a 58 % uvedlo jako strategii začleňování kontakt s Iry. Většina respondentů (71 %) také uvedla, že jim kontakt s krajany nijak nebránil v integraci. Možná i proto, že téměř 95 % respondentů uvedlo, že jsou v kontaktu s Iry každý den.

Nejčastější strategie získávání sociálních kontaktů u respondentů bylo přes *společenské akce* (33,3 %), *v zaměstnání nebo při studiu* (37,3 %), *přes známé nebo přátele* (17,1 %) a menší množství *přes internet a sociální sítě* (3,5 %), *dětské instituce* (2,6 %) a *jiné* (3,5 %).

Kvalitativní přístup

Časté strategie seznamování byly u informátorů zejména přes *popíjení piva v hospodě* (8) a přes kolegy *v práci* (8). Někteří zase začali dělat sport, který měli rádi i v Česku, a *přes sport se také seznámili s mnoha lidmi* (9) a především si díky sportu našli přátele (6). To samé platí u dalších zájmů (koníčků). Informátorky maminky pak uvedly, že nejčastěji mají známé ze školek, škol a jiných dětských institucí. Nejčastějším trendem informátorů bylo získávání kontaktů *přes českou komunitu v různých městech* (9), nebo

přes známé či kamarády *svého stávajícího partnera, který byl z Irska* (9). Další informátoři také zmínili *facebook a různé stránky*, kde se lze seznámit (3).

4.8.2 Vztah s irskou majoritou

Kvantitativní přístup

Ukázalo se, že vztahy s irskou majoritou ovlivňuje znovu angličtina, dále například výskyt krajanů v okolí. Počet sňatků, jako indikátor nemůžeme použít, kvůli malému vzorku. Avšak 13 % respondentů si vzalo za muže/ženu jedince irského občanství.

Kvalitativní přístup

Společenské vazby s domácí populací určují především jazykové dovednosti informátorů. Někteří dotazovaní preferovali kontakt s Iry právě kvůli rozvoji svých jazykových znalostí, poznání irské kultury a mentality. Přitom se ukázalo, že vztahy s Iry hrají významnou roli v počátečním adaptačním období, kdy migranti poznávají sociokulturní prostředí Irska. U informátorů se ukázalo, že k dobrým vztahům s domácí populací přispívají známí a přátelé Irové, nebo příbuzenské vazby s Iry (manžel/manželka). Přátele mezi Iry uvedli ti informátoři, kteří se stranili české komunitě, i to poukazuje na vliv jazykové znalosti k utváření kvalitních přátelských vztahů. Ukázalo se též, že k tvorbě přátelství s Iry bylo potřeba ztotožnění se s jejich mentalitou. Mnozí informátoři uvedli, že důležitým faktorem je pochopení irského humoru. Informátoři, kteří uvedli, že mají přátele mezi Iry, také uvedli, že mají stejnou mentalitu jako Irové a milují irský humor a subjektivně vnímají ztotožnění se s irskou společností a naopak jim nesedí česká mentalita. To dokazuje i příběh jedné informátorky:

„Baví mě, když dělám vtipy a lidé se smějí. Mně sedí ten jejich humor a myslím, že jsem stejná, že mi to vyhovuje. Jsem od přírody stydlivá a vyhovuje mi, že si dám tu masku, nadhodím ten úsměv, a oni vlastně taky mají tu masku, takže se za to schovávají jako já. Oni mají tu masku a já a všichni to víme, ale je nám líp, protože víme, že se všechno lépe zvládne s tím humorem, že se to lépe nese. Naopak vždycky když se vracím do Čech, tak ta nálada tam na mě působí tak, že tam nedokážu žít. Já sem třeba v Irsku neměla ani jednu depresi. Mám pocit, že když sem vyšla v Čechách ven, tak tam mě lidi ubili, zatímco tady mě vždycky nabili...Já myslím, že mě přijali dřív, než já jsem přijala je...Jsem se tady začlenila více jak v Čechách.“

(žena, 34 let, SŠ, podnikatel, Galway, 15 let v Irsku)

Nicméně přestože většina informátorů považuje Iry za přátelský a společenský, polovina informátorů Iry nepovažuje za své přátele, *ale spíše za známé* (13). Přitom mají přátele především mezi českou a slovenskou komunitou. Mnozí informátoři však uvedli, že jsou mezinárodně založení a nerozlišují, zda jejich kamarádi jsou cizinci, Češi či Irové.

4.8.3 Přátelství v Irsku

Kvalitativní výzkum

Informátoři uváděli, že Irové jsou velmi přátelští, rádi si popovídají nebo pomůžou, ale je to pro ně spíš slušnost, než aby to mysleli jako navázání hlubšího vztahu:

„Ty vztahy s Iry mi vždycky přišly takové neosobní a musím říct, že žádný hluboký vztahy sem tu neměla a nemám, ale mám tu jednu kámošku Češku.“

(žena, 28, VŠ, zaměstnanec, Dublin, v Irsku 5 let)

„Jejich koncept přátelství je úplně jiný než v Česku. Například, když jsem se stěhoval, tak se spousta českých kamarádů nabídlo, že mi přijde pomoci. Irský přístup je, to je strašně stresful období, až budeš mít hotovo, my tě vezmeme na večeři. Jako pro mě je přístup kamarádství č. 1 a ne číslo 2. Jako v nouzi bych se určitě neobrátil na Iry.“

(muž, 33 let, SŠ, zaměstnanec, Dublin, v Irsku 13 let)

Někteří Češi naopak považují za přátele v Irsku především Iry. Přitom zvolili strategii *se nevidat s Čechy* (8). Informátorky uvedly, že se *spřátelily s Iry především přes jejich partnera/manžela, který byl Ir* (6). Ukázalo se tedy, že vliv na interakci s komunitou měla počáteční strategie, tedy s kým migrant od začátku pobytu v Irsku navazoval vztahy.

„Já se bavil hlavně s Iry (práce), začal jsem pracovat na vesnici (zlatí lidé), pokud ty je budeš brát, budou oni brát tebe, Čechy tady v okolí neznám.“

(muž, 31 let, SŠ, zaměstnanec, Limerick, v Irsku 13 let)

Další kategorií jsou Češi, kteří nedělají rozdíly a mají přátele jak mezi Čechy a Slováky, *tak Iry a tak i cizinci* (8).

„My jsme hodně mezinárodní. My jsme nikdy netíhli tady k té české komunitě. Máme to takovou směsku, většinou kolegy z práce a lidi z volejbalu.“

(muž, 37 let, VŠ, zaměstnanec, Galway, v Irsku 13 let)

4.8.4 Kontakty s krajany/vztah s českou komunitou

Kvalitativní výzkum

Jako adaptační strategií ze začátku pobytu se u informátorů ukázalo vytváření cizineckých či českých komunit, které pomáhají snižovat pocity odcizení a sociální izolace v novém prostředí. Cizinecké komunity se u informátorů vytvářeli především v práci, kde většina informátorů zmínila, že pracovala převážně v cizineckém pracovním kolektivu, především v restauračních zařízeních. Mnozí z nich uvedli, že to pro ně bylo klíčové pro osvojení si anglického jazyka, protože se před ostatními cizinci nestyděli mluvit anglicky jako před Iry. Kontakty z práce či ze školy se později přenesly i do soukromého života a kolegové z práce/ ze školy tak často u informátorů jsou i přáteli v soukromém životě. Vazby mezi informátory a cizinci často posilují podobné problémy a zkušenosti. Cizinecké a krajanské vazby jsou tak prostorem pro sdílení zkušeností, předávání informací a zdrojem kontaktů. Přitom tyto vazby jsou nejsilnější mezi krajany, které sbližuje pocit vzájemné sounáležitosti a podobné zkušenosti s adaptací v Irsku. V české komunitě také našli místo ti informátoři, kterým nesedí irská mentalita, a tudíž nedokázali se začlenit v irské společnosti v rámci sociálních vztahů.

Přestože to zpočátku vypadalo, že Češi jsou samostatné jednotky a nevytváří v Irsku komunity, z výzkumu vyplynuly jiné poznatky. Nejenže Češi vytvářejí komunity ve fyzickém prostoru, ale také vytvářejí komunity i v online prostoru, konkrétně na facebooku, kde lze najít stránky Čechů, spojené s každým větším irským městem (například Češi a Slováci v Dublinu, Češi a Slováci v Galway apod.). V Dublinu se krajané slučují též v krajanských spolcích, úředně neregistrovaných organizacích, ale i oficiálních organizací jako např. Česká škola Dublin. Za zmínku také stojí české restaurace, kde se Češi například společně chodí dívat na mezinárodní sportovní utkání.

O české pospolitosti vypovídají především kvalitativní data výzkumu, kdy 88,5 % informátorů uvedlo, že mají nějaké kontakty s krajany v Irsku. 26,9% informátorů uvedlo, že se s krajany nepotkávají ani je nevyhledávají, ale mají třeba jednoho dobrého kamaráda Čecha v Irsku. 53,8% informátorů uvedlo, že se baví jak s Čechy, tak cizinci a tak i s Iry. Neukázal se případ, kdy by se informátor bavil jenom s krajany, naopak 11,5 % informátorů se baví pouze s Iry a cizinci. U 7,6 % informátorů se ukázalo, že se společnosti jak krajanů, tak Irů vyhýbají.

Přestože Češi mezi sebou udržují kontakt, ukázalo se, že se nesestěhovávají ani neshlukují, co se týče bydlení, naopak podle informátorů *jsou roztroušeni po celém městě*. Pokud Češi žijí ve společné domácnosti, jedná se především o bydlení s rodinou. Téměř dvě třetiny informátorů pak žijí s ostatními cizinci nebo Iry.

Kvantitativní přístup přináší podobné výsledky výzkumu. U respondentů více než polovina žije s cizinci nebo Iry. Také více než polovina respondentů odpověděla, že v jejich blízkosti nežijí Češi. Češi v Irsku tedy nevytváří enklávy nebo segregovanou lokalitu. Vztah s krajany je tedy čistě na bázi interaktivity, tedy na bázi sociálních sítí.

Je zajímavé, že se ukázaly rozdíly ve vnímání české komunity podle místa bydliště. Podle výpovědí informátorů lze předpokládat, že v menších městech je česká komunita pospolitější. Jak funguje česká komunita v Galway, ukazuje výpovědi jedné informátorky:

„No, já jak sem bydlela s těmi Čechy, tak oni vždycky něco zorganizovali, nějakou párty a tak, takže sem se pohybovala především s nimi. Navíc v té čtvrti, kde jsme bydleli, nás Čechů a Slováků bydlelo hodně, takže vždycky grilovačka, nebo párty doma – se dělaly párty doma, než aby se jelo do města, tak to jsme se baby hodně scházely a s Iry jsem se vídala v práci no. Takže s Iry, když máme třeba staffpárty, tak to jo.“

(žena, 38 let, SOŠ, zaměstnanec, Galway, 7 let v Irsku)

Tento příběh ukazuje, že kontakty s krajany nejsou využívány jenom v počáteční adaptační fázi. Po získání kontaktů z domácí populace, kontakt s českou komunitou neslabne. Avšak téměř všichni informátoři vypověděli, že se baví jak s Čechy, tak s Iry. Ukázalo se tedy, že informátoři jsou často multikulturní a navazování přátelských vztahů dle národností nerozlišují.

4.9 Identifikační dimenze integrace

Tato kapitola sleduje, nakolik se čeští migranti cítí být součástí irské společnosti a nakolik Irsko vnímají jako svůj domov. Autorka tak sleduje míru sounáležitosti Čechů s irskou společností. Migdal (2004:14) rozděluje sounáležitost na dvě složky, formální (občanství) a neformální (národní identita). Autorka se u informátorů zaměřila na obě tyto složky.

4.9.1 Domov

Kvantitativní výzkum

Nejlépe lze subjektivní ztotožnění s irskou společností zkoumat skrze místo, kde se migrant cítí jako doma. U dotazovaných se vnímání domova značně lišilo. Většina (72,8 %) respondentů se cítí v Irsku doma. Z těchto necelých 73 % respondentů, chce v Irsku do budoucnosti zůstat 51,8 % z nich. Ukázalo se, že vliv na to, zda se Češi v Irsku cítí doma, mají faktory jako délka pobytu v Irsku, úroveň jazyka (angličtiny) nebo to, zda Češi mají v Irsku rodinu (děti/manžel).

Kvalitativní přístup

Podle analýzy shluků byli informátoři rozděleni dle svých výroků do čtyř kategorií, podle vnímání domova. Přitom Irsko jako svůj domov nevnímalo pouze 11 % informátorů. Při analýze vnímání domova informátorů tak byly určeny tyto čtyři kategorie, viz tab. 28.

Tab. 28: Rozdělení informátorů podle vnímání domova

Kategorie	Indikátor	%
Kategorie 1	Irsko domov, kde žiji. Česko domov původem.	51,7
Kategorie 2	Irsko jen přechodné místo pobytu. Domov v Česku.	22,3
Kategorie 3	Domov nemá geografické místo. Domov význam sociální.	15,0
Kategorie 4	Domov není ani v Česku, ani v Irsku. Je někde jinde.	11,0

První skupina informátorů (52,7 %) vnímá obě země jako svůj domov, Irsko jako domov, kde žijí a Česko jako domov, kde se narodili, odkud pochází.

„Jako tou Českou vždycky budu, ale cítím se tady tak zapracovaná, že se tu určitě cítím více doma jako než v Česku. A určitě zůstanu tady v Irsku, jako teď ani nemám na vybranou s dětmi.“

(žena, 39 let, SŠ, zaměstnanec, Dingle, 15 let v Irsku)

Avšak tuto skupinu lze ještě podřadit na ty informátory, kteří s Českem udržují úzkou vazbu, a na ty, kteří na druhou stranu vazby s Českem oslabili. S tím i pojící se vlastní identifikaci se zemí původu, kde se již cítí jako na „návštěvě“. Někteří informátoři dokonce popsali, že po návratu z Irska do Česka vždycky zažívají obrácený kulturní šok. Oslabení vazeb se zemí původu je dáno i zpřetrháním osobních vztahů a sociálních sítí v zemi původu.

„Beru Irsko jako domov. Sem třeba i letěl domu na 3 týdny a dám třeba jen dva a pak už odletím. Nevím, už je to takový...(odmlka). Za prvý, když přijedu, tak musím zůstat buď u mámy, nebo po kamarádech, takže takový to přesouvání. Ono u té mámy, za dva za tři dny

už je to takový...není to růžový. Každý je zvyklý na to svoje. Je to jiný, takže jako...tam přijedeš, vidíš ty kámoše a po dvou týdnech už má každý to svoje, chodí do práce, mají děti, každý má ty svoje životy. Takže týden jako na dovolenou v Česku je fajn, ale domov mám tady. Tady mám byt, pavouky, přátele, práci. Takže teď plánuju zůstat tady, ale jako, rodiče stárnou, nevíš, co bude, takže možná se budu muset vrátit do Čech.“

(muž, 33 let, SŠ, zaměstnanec, Dingle, 13 let v Irsku)

Jiní informátoři (22,3 %) vnímají Česko jako svůj domov a Irsko je pro ně jen přechodné místo pobytu. Mohou v Irsku žít mnoho let, ale stále myslí na návrat.

„Já od začátku věděl, že sem jedu jen na krátko, že se chci vrátit, takže až budu chtít něco změnit, tak se asi vrátím do ČR.“

(muž, 42 let, VŠ, zaměstnanec, Dublin, 14 let v Irsku)

Pro některé informátory (15,0 %) byl domov významem sociálním, tedy že doma je tam, kde jsou lidé, ke kterým má jedinec emocionální, příbuzenské či blízké vazby.

„Jako cítím se doma tam, kde je Vojta a Hanka, a to kde to je, je jedno. Protože sem nějakou dobu byl v Americe, kde se mi hrozně líbilo, a tam bych se cítil jako doma, tady v Irsku se mi taky hodně líbí a v Česku se mi taky hodně líbí, to tam mám rád a rád tam jezdím. Takže ten domov mám tam, kde je moje rodina, ale není to svázáno s žádným místem, prostředím nebo zemí. Je to takový jiný.“

(muž, 37 let, VŠ, zaměstnanec, Galway, 11 let v Irsku)

Poslední skupinou jsou informátoři, kteří Irsko nepovažují za svůj domov (11 %). Za svůj domov však nepovažují ani Česko a domov vnímají jako místo „někde jinde“.

„Třeba ve stravování jsem stále Češka, ale zase sleduju irský tisk a poslouchám irské rádio, takže sleduju novinky v Irsku. Ale vím, že do Čech se nikdy vrátit nehodlám a v Irsku je na mě moc zima. Takže teď zkusím jinou zemi. Přemýšlela jsem o Španělsku.“

(žena, 27 let, SŠ, zaměstnanec, 1,5 let v Irsku)

Souhrnně lze říci, že kromě sociálního vymezení domova se u dotazovaných také objevovalo geografické vymezení (země původu), kulturní (zvyky, tradice), časové (kde teď pobývá) a teritoriální (vlastní bydlení). Domov tak pro mnohé informátory není pouze jedním místem určení, ale je vnímán mnoha způsoby. Vnímání domova také ovlivňují

moderní technologie, kdy člověk může zůstat v kontaktu s lidmi ze země původu. To může vést k dvojí identitě migrantů, neboť jim komunikační technologie umožňují udržovat vztahy v obou zemích.

4.9.2 Občanství

Občanství vymezuje rozpoznatelnou hranici. Pokud ji migrant překročí, změní se vztah mezi jednotlivcem a kolektivem v daném státě a změní se status jedince, tedy práva, povinnosti a identity ve veřejném životě dané společnosti. Občanství často určuje dovršení procesu integrace. Získáním občanství migrant vnímá sebe jako součást společnosti, do jejichž struktur byl během procesu integrace postupně přijat. Občanstvím se jedinec identifikuje s určitou skupinou na národní bázi (Bosswick a Heckmann, 2006: 11).

Chápání občanství u informátorů je však spojováno spíše s nabýváním práv a dovršením procesu sebeurčení v irské společnosti. Většina informátorů však o irském občanství zatím neuvažuje, protože pro ně nemá takový význam, vzhledem k tomu, že Česko je též členem Evropské unie, která v mnoha oblastech stírá hranice mezi občany jednotlivých evropských států. Mnozí informátoři vyjádřili pocit rovnosti mezi nimi a Iry právě z důvodu vědomí evropské sounáležitosti.

Pouze pár informátorů vyjádřilo zájem o irské občanství, a to z důvodu nové možnosti českých občanů nabývat dvojí občanství. Někteří informátoři vyjádřili zájem o irské občanství z důvodu obav možného vystoupení Česka z EU. Irské občanství by jim tak zároveň zajišťovalo i občanství evropské. Z dotazovaných informátorů získal irské občanství pouze jeden z nich, výhodu spatřuje především v proplácení dvojího důchodu. Většina informátorů však v irském občanství neshledává žádné výhody, naopak to pro ně znamená „900 euro a dva roky čekání.“ Zájem o irské občanství je nízký i z důvodu, že pouze část informátorů se zajímá o politické dění v Irsku, a to i přesto, že v Irsku mají přistěhovalci ze států EU právo volit v evropských a komunálních volbách.

Ukázalo se také, že Češi nevnímají dosažení občanství jako míru hodnocení jejich sounáležitosti s irskou společností. I ti informátoři, kteří se cítí v Irsku jako doma, cítí se být irskou společností velmi dobře přijati a cítí se být plně integrováni do irské společnosti, tak o irské občanství zájem neprojevali. Možným vysvětlením tak je nepřijetí plně irské identity. Pravděpodobnějším důvodem je nepotřebnost irského občanství, protože získáním irského občanství by se nic nezměnilo na jejich životě v Irsku.

„Cítím se tu jako doma, mám ráda ty lidi, Dublin, Irsko, přírodu, moře...Ale nepřemýšleli jsme nad tím, že bychom chtěli být Iry, ono to ani nejde. Oni jsou jiní. Vždycky ta společnost je jiná, jako jsou jiní Češi, a my jsme Češi, my ze sebe ani nechceme dělat Iry. My jsme pyšní na to, že jsme Češi a vždycky Čechy budeme, a i tady toho malého prcka budeme učit češtinu a budeme se mu snažit předat, odkud pochází. Ale nesnažili jsme se stát Iry, ono to ani nejde.“

(žena, 34 let, SŠ, podnikatel, Dublin, 12 let v Irsku)

4.9.3 Identita

Subjektivní ztotožnění s irskou společností bylo zkoumáno skrz pociťování národní či občanské identity informátorů a také podle vztahu dotazovaných k irštině. Vztah k irštině byl vybrán z důvodu toho, že Irové svojí identitu neopírají pouze o občanství a subjektivní pocit „irství“, ale také o příslušnost ke katolické církvi a znalost irštiny.

Zjišťování identity probíhalo otázkou na informátory „kým se cítíte být?“ Tato otázka ukázala, že informátoři se cítí být především Evropany, mnozí z nich se necítí být totiž ani Čechy ani Iry. Někteří informátoři zmínili, že se cítí lépe v Irsku, ale původem se cítí být stále Čechy. Ukázalo se tedy, že pro informátory v Irsku je velmi složité na tuto otázku odpovědět a sami těžko určují svojí identitu. Sounáležitost k určitému národu však lze odkrýt otázkou, kde by chtěli vychovávat své děti. Ukázalo se, že z 19 informátorů, kteří přemýšlí o dětech nebo děti již mají, chce 63,1 % vychovávat děti v Irsku, 21,1 % v Česku a 15, 8 % někde jinde. U respondentů tato otázka nebyla zkoumána, avšak ti, kteří mají děti (32), tak 46,9 % dětí má irské občanství²².

Zjišťování identity bylo také pomocí otázky „zda se učí irštinu?“ Ukázalo se, že irštinu se učí 26,9 % informátorů. To, zda se respondenti a informátoři učí irštinu, určuje pak především jejich lokalita bydliště, kdy na vesnici se irština používá častěji než ve velkých městech. Znalost irštiny se však nezdá být zásadní pro začlenění do irské společnosti.

Další otázka se týkala subjektivního pocitu informátorů, zda se cítí být součástí irské společnosti. 50 % se cítí být plně začlenění v irské společnosti, 34,6 % se cítí být součástí jak irské tak české společnosti a 15,4 % informátorů se necítí být součástí ani irské ani české společnosti.

²² Irské občanství nabývá jedinec narozením, pokud se narodil po 1. lednu 2005 a alespoň jeden z rodičů strávil na území ostrova Irsko alespoň tři ze čtyř let (INIS, 2018).

4.10 Kontakt se zemí původu

Kontakt se zemí původu, tedy Českem, je důležitým indikátorem transnacionální migrace. Vazby, které jedinec neustále udržuje v zemi původu, mu zároveň umožňují si uchovat svou původní identitu. To však není v rozporu s utvářením identity nové v zemi cílové. Jedinec může tak žít plnohodnotný život v obou zemích.

4.10.1 Sociální vazby v Česku

Kvantitativní přístup

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že většina Čechů jezdí do Česka alespoň jednou ročně (82,1 %), z toho 58,8 % respondentů jezdí do Česka nejméně 2 krát ročně. Podobné výsledky vyšly i u informátorů, kdy většina informátorů jezdí do Česka minimálně dvakrát ročně, především pak na Vánoce a na letní prázdniny.

Tab. 29: Frekvence návštěv ČR a frekvence kontaktu s ČR přes ICT u respondentů (N=114)

Frekvence návštěv ČR	Méně než 1* ročně	Jednou ročně	Dvakrát ročně	Více než 2* ročně	Jinak	Celkem
<i>N</i>	6	30	45	22	11	114
<i>%</i>	5,26	26,32	39,47	19,30	9,65	100,00
Kontakt s ČR přes ICT	Mobilní telefon s rodinou	Sociální síť s rodinou	Celkem % (N=228)	Mobilní telefon s přáteli	Sociální síť s přáteli	Celkem % (N=228)
Týdně až 4* měsíčně	86	77	71,50	59	77	59,65
1* měsíčně až ročně	12	4	7,01	10	22	14,04
Nikdy	4	12	7,01	16	4	8,77
Jinak	12	21	14,48	29	11	17,54
<i>Celkem</i>	114	14	100,00	114	114	100,00

Poznámky: ICT = informační a komunikační technologie

V dotazníkovém šetření 86 % respondentů uvedlo, že je v kontaktu se svojí rodinou týdně nebo dle χ^2 testu nezávislosti proměnných v kontingenčních tabulkách, se ukázala závislost mezi častou návštěvností Česka u respondentů a postavením na trhu práce, přičemž do Česka častěji cestují respondenti, kteří jsou na primárním trhu práce. Vliv na frekvenci návštěvnosti Česka u respondentů má také to, zda respondenti mají děti. Neukázal se vliv věku respondentů, ani platové ohodnocení respondentů

Tab. 30: Závislost proměnných na návštěvnosti země původu respondentů

Veličiny	X^2	df	Phi	Cramerovo V	Signifikance
Postavení na primárním trhu práce	2,168	1	0,313	0,238	0,041
Děti	9,910	1	0,295	0,295	0,007

Poznámky: Signifikantní na 95 % hladině úspěšnosti.

Kvalitativní přístup

Stejně jako respondenti i informátoři jsou velmi často v kontaktu se svojí rodinou v Česku, minimálně každý týden. Méně již se svými přáteli. Zatímco ke komunikaci s rodinou informátoři volí především mobilní telefon, ke kontaktu s přáteli naopak volí spíše sociální síť (facebook).

Mnozí informátoři navštěvují Česko každý rok. Ukázalo se, že frekvence návštěvnosti Česka závisí na ekonomickém faktoru a také na profesi. Lidé na primárním pracovním trhu navštěvují Česko častěji než lidé na sekundárním pracovním trhu. To je dáno nejenom vyšším finančním ohodnocením, ale především možností výběru dovolené. Informátoři pracující na sekundárním pracovním trhu se častěji zmiňovali, že čerpání dovolené je korigováno zaměstnavatelem. Navíc informátoři na sekundárním pracovním trhu častěji pracovali o víkendech a svátcích.

Velmi často navštěvovali Česko informátoři, kteří mají děti v Irsku. Hlavním důvodem toho bylo předávání české kultury a identity. To ještě více nahrává tvrzení, že Češi si udržují svoji kulturu a českou identitu.

4.10.2 Plány do budoucnosti

Plány do budoucnosti jsou důležitým ukazatelem potenciální plánované doby pobytu. V integračním procesu je plánovaná doba pobytu velmi důležitý faktor. Jedinec, který přemýšlí o návratu, nebude mít tak velkou motivaci k integraci jako jedinec, který plánuje v Irsku žít dlouhodobě. Pro lepší rozkrytí toho, co ovlivňuje migrační rozhodování, byly v kvantitativním výzkumu zjišťovány i důvody potenciální reemigrace.

Kvantitativní přístup

Tab. 31: Plány do budoucnosti ohledně dalšího pohybu u respondentů (N=114)

	Zůstat v Ir	Zpět do ČR	Jinam	neví	V Ir v ČR	Celkem
N	54	24	21	13	2	114
%	47,3	21,1	18,4	11,4	1,8	100,0

Dotazníkové šetření ukázalo zajímavé výsledky. Z celkového počtu respondentů (N=114) odpovědělo 47,3 %, že momentálně plánují zůstat v Irsku, 21,1 % respondentů plánovalo v nejbližší době Irsko opustit a vrátit se do České republiky, 18,4 % respondentů se plánuje přestěhovat do jiné země, 11,4 % respondentů nedokázalo odpovědět, protože nevěděli, co je v nejbližší době čeká, a 1,8 % respondentů odpovědělo, že žijí život v Irsku i v Česku. Je zajímavé, že tyto plány do budoucnosti byly původními strategiemi respondentů pouze u 40 % z nich. Na změnu délky pobytu oproti původnímu plánu mělo vliv několik faktorů. Nejčastěji prodloužení pobytu v Irsku zapříčinilo spokojenost s životem v Irsku, nalezení partnera v Irsku, spokojenost v práci či přátelé v Irsku. Naopak častými důvody návratu do Česka byla rodina nebo přítel/kyně v Česku. Podle tabulky 32 se ukazuje, že hlavním důvodem návratu respondentů z Irsku je rodina. Hlavním důvodem zůstat v Irsku je naopak lepší život.

Tab. 32: Důvody respondentů ovlivňující plánovanou délku pobytu v Irsku (N=114)

Důvody	Reemigrace zpět do ČR		Zůstat v Irsku	
	N	%	N	%
Nevyplněno	69	60,9	63	55,3
Rodina	25	21,7	0	0
Studium	2	1,7	4	3,5
Práce	4	3,5	8	7,0
Přátelé	3	2,6	5	4,4
Přítel/kyně	11	9,6	13	11,4
Lepší život	0	0	21	18,4
Celkem	114	100,0	114	100,0

Kvalitativní přístup

Polovina informátorů uvedla, že plánují zůstat v Irsku. Přitom téměř všichni uvedli, že to nebyl jejich původní plán a většina z těch, kteří plánují v Irsku zůstat se tak rozhodli z důvodu nalezení životního partnera. Dalším častým důvodem bylo zalíbení života v Irsku. Část informátorů (38,5 %) plánuje návrat do Čech, a to buď v blízké době, nebo za dva roky. Důvodem návratu často byl rozchod s irským přítelem (30 % informátorů), nespokojenost s životem v Irsku (40 %) a pracovní nabídka v Česku (30 % informátorů). Našli se i tací informátoři, kteří plánují vyzkoušet k žití ještě jinou zemi (11,5 %).

4.11 Transmigrace

Zatímco se dříve předpokládalo, že integrací (začleňováním) migranta do společnosti přijímacího státu se oslabí vazby se zemí původu, transnacionální migrace ukazuje opak (De Haas, 2010; 247). Někteří transmigranti udržují vazby se zemí původu po celé generace, aniž by se do ní natrvalo vraceli. To vyvrací myšlenku, že integrací přistěhovalců v zemi cílové se postupně přeruší kontakty a vazby na zemi původu (De Haas, 2010; 249). Do úplně nového světla se tak staví celý integrační proces, kdy transmigranti mají několik identit. Z výpovědí respondentů i informátorů je zjevné, že vnímají svoji identitu jak českou, tak evropskou. Ačkoliv u sebe nepozorují vnímání sebe jako Ira/Irky, přesto vnímají Irsko jako svůj domov. Téměř všichni dotazovaní udržují četné kontakty se svým původním domovem. K tomu přispívá rozvoj komunikačních a informačních technologií, kdy většina informátorů i respondentů uvedla, že se svoji rodinou jsou v kontaktu každý týden přes mobilní telefon nebo online sociální sítě. Ačkoliv podle Giddense (2003) právě globalizované sociální vztahy tlumí aspekty národního cítění, u dotázaných respondentů a informátorů se toto tvrzení nepotvrdilo.

Kvantitativní přístup

Většina respondentů uvedla, že má české národní cítění, je často v kontaktu s rodinou v Česku a slaví české svátky. Zajímavé však bylo zjištění, že jen v malém množství sledují česká média.

Tab. 33: Míra kontaktu s Českem jako indikátor transmigrace (N=114)

	ANO	NEVÍ	NE	N	% ANO
Kupuji si české potraviny	3	14	96	114	2,6
Mám české národní cítění	59	31	24	114	51,8
Zajímám se o českou politiku	30	26	58	114	26,3
Jsem členem české organizace	11	1	102	114	9,6
Jsem v kontaktu s ČR týdně (rodina)	98	14	2	114	85,9
Zasílám remittance	45	0	69	114	39,5
Slavím české svátky	83	11	20	114	72,8
Sleduji česká média	20	23	71	114	17,5
%	43,6	15,1	55,3	100,0	38,25

Kvalitativní přístup

Na transnacionální migraci ukazuje i fakt, že ačkoliv většina informátorů žije dlouhodobě v Irsku, necítí potřebu získání irského občanství. Z reflexí respondentů a informátorů se ukázalo, že migrant může v hostitelské zemi žít, mít k Irsku i k irským obyvatelům pozitivní vztah, mít zde rodinu, ale přesto vnímat sounáležitost s jinou skupinou – s Čechy.

U informátorů se také ukázala snaha budovat vztah k Česku i u jejich potomků, především prostřednictvím jazyka a častými návštěvami Česka. Téměř všichni informátoři uvedli, že své děti učí češtinu a téměř všichni informátoři jezdí slavit Vánoce do Česka. Respondenti a informátoři v Irsku si tedy zachovávají svoji identitu nejenom udržováním češtiny, ale též slavením českých svátků (Vánoce, Mikuláš, Velikonoce), častými návštěvami Česka, ale také udržováním kontaktů s rodinou či přáteli v Česku. Vytváří tzv. diasporickou identitu. To znamená, že původní identitu neztrácejí, vazbami s domovem ji mohou udržovat a posilovat. Potvrzuje se zde tedy koncept transnacionalizace, tedy podle toho, jak ho vnímá Szaló (2007), že migranti opuštěním domova nepřicházejí o to, co v zemi původu nabyli. Na transmigraci ukazují i další faktory.

Většina informátorů uvedla, že se nechtějí vracet do Česka, že se v Irsku cítí jako doma a že by rádi v Irsku založili rodinu a vychovávali zde své děti. Přesto se však informátoři cítí být Čechy a také mají častý kontakt s Českem. Především se však český původ snaží předat další generaci. Tyto faktory ukazují na dvojí identitu, která je hlavním indikátorem transmigrace.

Migrace tak již nemůže být chápána jako proces, v rámci kterého člověk zpřetrhá všechny vazby s původním domovem. Migranti jsou podle výzkumu schopni neustále udržovat sociální vazby napříč prostorem i časem, vytvářejí diasporickou identitu a tím pádem mohou mít dva domovy. Ukázalo se tedy, že primárním typem migrace Čechů do Irska je transmigrace.

5. Míra integrace Čechův Irsku

Statistické měření:

Výzkumná otázka této diplomové práce si pokládá za cíl vysvětlit, jaká je míra integrace respondentů do irské společnosti. Je nutné podotknout, že práce nepracuje s přirozeným výběrem vzorku. Výsledky jsou tudíž možné interpretovat pouze na daný vzorek.

V tabulce 34 je součet odpovědí respondentů na jednotlivé výroky. Již z tabulky můžeme vidět, že odpovědi se kloní k souhlasu s výroky a tudíž by se mohlo na první pohled zdát, že respondenti žijící v Irsku jsou spíše integrováni než neintegrováni. Takové tvrzení je nicméně příliš obecné.

Aby bylo možné s daty dále pracovat, je potřeba se ujistit, že dané výroky nám opravdu měří integraci. Pro ověření správného nastavení výroků měřících integraci byla zvolena faktorová analýza (FA). Poté budeme chtít vytvořit jednotný index integrace, který měří míru integrace.

Tab. 34: Míra integrace (N=114)

	Určitě ANO	Spíše ANO	Více ANO	Více NE	Spíše NE	Určitě NE	Index
Irské zvyky a tradice ctím	25	17	39	14	13	6	0,219
Změnil jsem stravovací návyky	14	28	29	9	17	17	0,123
Angličtina komunikativní	37	28	15	24	6	4	0,326
Zájem o události v Irsku	11	20	23	17	19	24	0,094
Každodenní kontakt s Iry	85	12	11	4	2	0	0,746
Aktivní zapojení do spol. života	48	17	26	9	8	6	0,421
Partner/ka Ir/Irka	15	0	0	0	0	99	0,132
Učím se irštinu	2	4	7	8	10	83	0,017
V Irsku se cítím doma	49	20	17	13	9	6	0,430
Orientace v institucích bez problému	32	27	28	16	7	4	0,280
Má profese odpovídá mé kvalifikaci	40	9	13	7	5	40	0,351
Jsem spokojen s bydlením	54	14	27	10	5	4	0,474
%	31	14	17	10	7	21	100
%		62			38		100

Příprava před analýzou

Před analýzou bylo důležité zjistit, zda všechny položky škály jdou stejným směrem, tedy od nejsilnějšího souhlasu s tvrzením po nejsilnější nesouhlas s tvrzením, s tím, že 1 je naprostý souhlas a 6 neprostý nesouhlas.

Reliabilita škály

Před vytvořením indexu integrace je nutno zkontrolovat vnitřní reliabilitu položek, ze kterých bude složen. K tomuto účelu byla použita Cronbachova alfa. Ukázalo se, že mnoho výroků (proměnných) nekoreluje s ostatními položkami, proto byly vyřazeny a nebudou zahrnuty do indexu integrace. Do další analýzy tak vstupuje pouze pět proměnných. Hodnota Cronbachova alfa (0,710) v našem případě ukazuje, že položky můžeme použít k vytvoření indexu integrace. Korelace je všude vyšší než 0,4.

Tab. 35: Reliabilita škály míry integrace

	Průměr škály*	Variance škály* ⁱ	Korigovaná položka - n korelace	Umocněná více-násobná korelace	Cronbach ovo alfa*
Aj komunikační	9,7018	15,503	,447	,208	,670
Aktivní spol. život	9,7632	13,598	,562	,357	,620
V IR jsem doma	9,9737	15,212	,463	,227	,664
Zájem o události	8,4825	13,420	,488	,246	,658
Kontakt s Iry denně	10,6754	17,903	,414	,222	,689

Poznámky: Korelace musí být vyšší, než 0,3, při korelaci nižší než 3 je závislost velmi nízká

* Po odstranění položky

Pro zjištění toho, co míru integrace ovlivňuje, můžeme dále **vypočítat index míry integrace**. Index byl vypočítán tak, že byly faktorovou analýzou zjištěny faktory, které charakterizují /podmiňují integraci. Pro zjištění toho, které indikátory k sobě statisticky patří, byly indikátory posouzeny **Explorační faktorovou analýzou**, aby bylo nalezeno, které položky integraci vysvětlují. Z položek, které nám měří integraci, je poté možné vykonstruovat index integrace.

Nejprve je třeba ověřit, zda jsou naše položky pro tuto proceduru vhodné. K tomu nám poslouží hodnota Kaiser-Meyer-Olkinovy míry (dále jen KMO míry) vhodnosti položek (0,739), která ukazuje, že naše data můžeme pro faktorovou analýzu použít. Stejný závěr nám plyne i z tabulky, která ukazuje hodnoty KMO míry pro jednotlivé položky – všechny splňují podmínku, že jejich korelace je větší nebo rovna 0,7.

Tab. 36:: Míra vhodnosti položek (anti-image korelační matice)

	korelační koeficient
Mám zájem o sociokulturní události v Irsku.	,761
Mám komunikační úroveň anglického jazyka	,754
Jsem v každodenním kontaktu s Iry.	,723
Aktivně se zapojuji do společenského života s Iry.	,705
V Irsku se cítím jako doma.	,775

Interkorelační matice (tabulka 37) nám ukazuje vzájemné vztahy mezi jednotlivými položkami škály. Z hodnot korelací pohybujících se od silných až po nízké můžeme předvídat existenci jednoho faktoru, k jejichž extrakci přistoupíme následně.

Tab. 37: Interkorelační matice

Interkorelační matice					
Aktivní život	1,000				
V Irsku jsem doma	,339	1,000			
Zájem o události	,400	,254	1,000		
Aj komunikativní	,314	,343	,375	1,000	
Kontakt s Iry denně	,457	,212	,264	,232	1,000

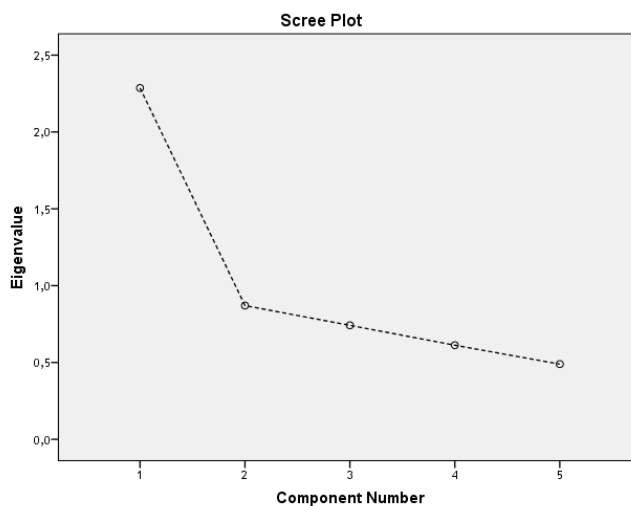
Extrakci faktorů jsme provedli skrze metodu hlavních komponent, viz.- tabulka 38. Metoda byla použita, aby byl snížen počet proměnných. Metodu hlavních komponent (PCA) a její rozšíření faktorovou analýzu používáme k nalezení umělé proměnné (dále komponenty), které dostatečně vysvětlují původní variabilitu. „Tyto nově vytvořené proměnné jsou lineární kombinací původních měřitelných proměnných. Formálně můžeme popsat variabilitu původních proměnných lineární kombinací jednotlivých faktorů, ale obsahově se jedná o jinou interpretaci. Pracujeme totiž s komponentami, které nejsou přímo pozorovatelné proměnné, jako je tomu u regrese. Vztah mezi původní proměnnou a novým faktorem se popisuje pomocí korelačního koeficientu, který se nazývá faktorová zátěž“ (Savera, 2012).

Tab. 38: Extrakce faktorů z naměřených proměnných

Komponent	Výchozí Eigenvalues		
	Celkem	% variance	kumulativní %
1	2,286	45,725	45,725
2	,870	17,407	63,131
3	,742	14,834	77,966
4	,612	12,247	90,213
5	,489	9,787	100,000

První faktor je výrazně silnější než zbylé – jeho *eigenvalue* hodnota je 2,286 a vysvětluje 45,7% variance²³. Dominanci prvního faktoru potvrzuje i *scree plot* (graf – obr. 12).

Obr. 12: Scree plot – dominance faktoru 1

Následně byly zjišťovány faktorové zátěže jednotlivých položek, tedy korelace položek (a jak silně) se kterými faktory korelují.

²³ Faktory byly vybrány podle Kaiserova kritéria – faktor má eigenvalue vyšší než jedna. (viz Hendl 2006: 477)

Tab. 39: Matice komponent před odebráním položky

	Komponent
	1
Aktivní život	,765
V Irsku doma	,620
Zájem o události	,686
Aj komunikativní	,666
Kontakt s Iry denně	,635

Výstup z faktorové analýzy (tabulky č. 38) ukazuje pouze jeden dominantní faktor. Pro vytvoření indexu míry integrace je však potřeba, aby první faktor vysvětlil varianci alespoň z 50 %. Proto byla vyřazena položka s nejmenší hodnotou korelace, a to *Každodenní kontakt s Iry* (viz.- tabulka č. 39). Pro potřebu diplomové práce je tedy potřeba udělat faktorovou analýzu znovu, tentokrát jenom se čtyřmi položkami.

Nejdříve zjišťujeme, zda jsou položky vhodné pro analýzu. Hodnota Kaiser-Meyer-Olkinovy míry vhodnosti položek (0,714) je sice menší, než před odebráním položky, ale i tak jsou položky pro analýzu vhodné. Korelační koeficienty jednotlivých položek jsou uvedeny v tabulce č. 4.

Tab. 40: Míra vhodnosti položek (anti-image korelační matice) po odebrání položky

	korelační koeficient
Mám zájem o sociokulturní události v Irsku.	,711
Mám komunikační úroveň anglického jazyka	,733
Aktivně se zapojuji do společenského života s Iry.	,699
V Irsku se cítím jako doma.	,715

Interkorelační matice ukázala hodnoty Kaiser-Meyer-Olkinovy míry 0,6. Dalším krokem je extrakce faktorů viz.- tabulka č. 41.

Tab. 41: Extrakce faktorů po odebrání položky

Komponent	Výchozí Eigenvalues		
	Celkem	% variance	kumulativní %
1	2,065	51,636	51,636
2	,729	18,213	69,849
3	,681	17,031	86,880
4	,525	13,120	100,000

Variance prvního faktoru vysvětluje více než 50 % ostatních faktorů. V Matici faktorových zátěží lze vidět, že každá položky má vyšší hodnoty, než je 0,7.

Tab. 42: Matice komponent (faktorových zátěží)

	Komponenta
	1
Aktivní sociokulturní život	,703
V Irsku doma	,748
Zájem o socioekonomické události	,707
Komunikativní anglický jazyk	,716

Faktorové zátěže se pojí s proměnnými. Lze říct, že faktor integrace je dán aktivním společenským životem v Irsku, pocitem Irska jako domova a zájmem o sociokulturní události v Irsku. Pojí se také s tím, zda jedinec má angličtinu na komunikativní úrovni. Z faktoru integrace již lze vytvořit index integrace. Index dosahuje hodnot -1,56 až 3,23. U vysokých plusových hodnot indexu lze říct, že tam se integrace neprojevila, naopak u vysokých záporných hodnot je integrace nejvyšší. U hodnot, které se blíží nule, tam budou hrát roli v integraci další proměnné.

V této diplomové práci je cílem zjistit ty indikátory, které ovlivňují míru integrace respondentů. Data z výzkumu však nevykazují normální rozdělení, naopak vykazují tendence k slučování do kategorií. Ze všech naměřených proměnných tedy v dalším kroku vytvoříme kategorie a budeme zjišťovat šance jednotlivých kategoriálních proměnných na úspěšnou integraci. Index integrace tedy bude rozdělen do 3 kategorií, integrován (menší než nula), méně integrován (nula až jedna), neintegrován (větší než jedna).

Tab. 43: Index integrace rozdělen do kategorií podle míry integrace

	N	%	Kumulativní %
Integrován	49	43,0	43,0
Málo integrován	49	43,0	86,0
Neintegrován	16	14,0	100,0
Celkem	114	100,0	

Z tabulky vidíme, že počet jednotek ve třetí kategorii (neintegrován) je nízká. Proto kategorie málo integrován a neintegrován sloučíme do dvou. Vznikne tak dichotomická proměnná, která bude nabývat hodnot 0 a 1. Bude potřeba zde rekódovat proměnnou, aby do další analýzy vstupovala s tím, že jedna znamená integrován, nula neintegrován.

Logistická regrese

Na začátku celého procesu se doporučuje prozkoumat vztah mezi vysvětlovanou proměnou a každou vysvětlující proměnou zvlášť. V našem případě máme kategoriální proměnné, a proto provedeme test nezávislosti v kontingenční tabulce.

Tab. 44: Ukazuje závislost mezi mírou integrací a dalšími ukazateli

Závislost mezi mírou integrace a	X ²	d	p	Cramer	Signifikantní
Každodenní kontakt s Iry	9,028	2	0,281	0,281	0,003 ⁱⁱ
Irské zvyky jsem vzal za své	9,199	2	0,284	0,284	0,010
Změna stravovacích návyků	8,521	2	0,273	0,273	0,014
Frekvence AJ	4,985	1	0,209	0,209	0,026
Plat respondentů vyšší než 2000 E	4,823	1	0,206	0,206	0,028
Orientace v institucích	6,475	2	0,238	0,238	0,039
Spokojenost s bydlením	5,452	2	0,219	0,219	0,065
Věk respondentů	2,805	2	0,157	0,157	0,246
Zapojení na primárním trhu práce	2,803	2	0,157	0,157	0,246
Úroveň vzdělání	2,777	2	0,156	0,156	0,249
Lokalita	1,245	1	0,104	0,104	0,265
Krajané v okolí	2,574	2	0,150	0,150	0,279
Plány do budoucnosti	2,330	2	0,143	0,143	0,312
Délka pobytu v Irsku	1,454	2	0,113	0,113	0,483
Pohlaví	1,204	2	0,103	0,103	0,548

Poznámka: Signifikantní na 90% hladině významnosti.

Ukázalo se, že závislost na míře integrace vykázaly proměnné: *každodenní kontakt s Iry*, *Irské zvyky jsem vzal za své*, *Změna stravovacích návyků*, *frekvence užívání anglického jazyka*, *orientace v institucích*, *spokojenost s bydlením* a *ekonomická zaopatřenost v podobě měsíčního platu vyššího než 2000 euro*. Tyto závislosti se však jeví ve všech případech jako slabé, do analýzy však zařazeny nebudou. Pro logistickou regresi je nezbytné, aby mezi nezávisle proměnnými nebyla korelace.

Datový soubor pro logistickou regresi obsahuje vždy dichotomické kategorické proměnné. Vzhledem k malému vzorku respondentů bylo zapotřebí kategorie sloučit tak, že souhlasné odpovědi škálových otázek jsou označeny jako 1 a nesouhlasné odpovědi jako 0. Index integrace byl též sloučit do dvou kategoricky proměnných, kdy hodnoty indexu menší než nula jsou rovny jedné (1=souhlas) a hodnoty větší než nula jsou rovny nule (nesouhlas). To znamená, že hodnota 1 znamená integrován a nula neintegrován.

Snahou bylo vygenerovat model, kterým lze předpovědět, zda bude jedinec integrován na základě zvolených indikátorů. Za daný problém je proměnná integrace závislá, ostatní proměnné nezávislé. Mezi proměnnými byly dělány korelace, abychom vyloučili závislosti mezi proměnnými.

Do logistické regresní analýzy tedy budou vstupovat tyto proměnné:

1. závisle proměnná: index_integrace (0 neintegrace, 1 integrace)
2. nezávisle proměnné:
 - plat (0 menší než 2000 euro, 1 větší než 2000 euro) – dichotomická
 - frekvence_aj (0 je malá komunikace v angličtině a 1 častá komunikace v angličtině)²⁴
 - uroven_vzdelani (0 střední a nižší vzdělání, 1 je vysokoškolské vzdělání) - dichotomická
 - delka_pobytu (0 je pod deset let života v Irsku, 1 znamená nad deset let života v Irsku) - dichotomická
 - Studium v IR (0 ne, 1 ano) – dichotomická

Nastavení logistické regrese v programu SPSS.

Pro analýzu jsem zvolila přednastavenou metodu Enter. Do analýzy vstupuje ze 114 případů všech 114. Použijeme test poměrem věrohodnosti, jehož testová statistika je rozdílem deviací nulového modelu a modelu s k regresory. Test ukázal signifikaci, můžeme tedy model použít. Jde o vytvoření takového modelu, který bude obsahovat co nejmenší množství proměnných (resp. jejich kombinací) a přitom bude ještě dostatečně dobře vysvětlovat zkoumaná data. Postup logistické regrese je dostupný v **příloze 3**. Z modelu se ukázalo, že vliv na integraci má výše platu respondenta a frekvence používání angličtiny. Respondenti s vyšším platem než 2000 euro mají 2 krát větší šanci se integrovat a respondenti používající často angličtinu mají tuto šanci 5 krát vyšší než respondenti, kteří angličtinou mluví méně často. Avšak z důvodu malého počtu vstupních dat je potřeba interpretovat výsledky opatrně, protože u obou nezávisle proměnných je interval spolehlivosti velmi široký.

²⁴ Proměnná frekvence:aj byla vypočítána z indexu frekvence angličtiny, jako součtový index škálových otázek. Škálové otázky se ptaly na užívání angličtiny či češtiny v jednotlivých oblastech života. Index frekvence angličtiny byl dále rekódován, přičemž hodnoty nad 50 % znamenají častou komunikaci v angličtině, hodnoty včetně a pod 50 % znamenají malou frekvenci užívání angličtiny.

Oproti našim předpokladům, že na integraci má vliv délka pobytu, úroveň vzdělání nebo absolvování terciárního vzdělávání v Irsku, se vliv nepotvrdil. Tyto indikátory tedy integraci nepodmiňují.

Podíváme-li se pozorněji na nabíraná data, je zde tento trend dobře vidět. Vysokou integraci vykazují i respondenti, žijící v Irsku teprve 5 let, na druhou stranu respondenti žijící v Irsku více než deset let vykazují integraci nízkou. Stejně tak je to i u stupně vzdělání a dalších veličin. Vzorek respondentů je příliš malý. Navíc i doplnění kvalitativním výzkumem ukázalo, že každý jedinec je jiný a tudíž nelze respondenty obecně kategorizovat. Nemůžeme tedy tvrdit, že by platily jakési obecné vzorce, podle kterých respondenti dosahují integrace. To mohlo být dáno i nevhodně zvolenými indikátory, které dostatečně neměří míru integrace. Variabilita faktorů tvořící index integrace dosahovala necelých 52 %.

Obecně o výzkumném vzorku můžeme říct, že podle indexu integrace, který je složen z faktorů, které nám toho nejvíce říkají o integraci, je považováno 43 % respondentů za integrované, 43 % respondent za málo integrované a 14 % respondentů je neintegrovaných.

Ukázalo se také, že měřit tak komplexní jev, jako integraci, je kvantitativním způsobem velmi nepřesné. Dotazníkovým řešením nám uniká mnoho dalších indikátorů a faktorů, které nejsme schopni dotazníkem obsáhnout. Kvalitativní šetření se tak ukazuje pro měření míry integrace migrantů jako přínosnější empirická metoda.

5.1 Vliv transmigrace na míru integrace

Faktorovou analýzou jsme zjistili, které indikátory tvoří faktor transmigrace. Ukázalo se, že největší procento variability tohoto faktoru tvoří indikátory české národní cítění, kontakty ČR a slavení českých svátků. Z tohoto faktoru byl vytvořen index, který byl dále posuzován korelační analýzou s indexem integrace. Neukázala se žádná závislost mezi proměnnou transmigrace a proměnnou integrace. Ukázalo se, že tyto dva jevy podle našich dat spolu nesouvisí. Transmigrace tedy nemá vliv na míru integrace.

Kvalitativní přístup

Kvalitativní přístup ukázal, že informátoři v Irsku jsou téměř všichni integrovaní do irské společnosti. Hlavním indikátorem se zde jeví především jejich subjektivní pocit začlenění ve společnosti, vnímání Irska jako domova, vnímání vícere identity, ale

především sociální kontakty a jazykové kompetence. U mnohých informátorů nebylo důležité, zda se pohybují na primárním pracovním trhu nebo sekundárním pracovním trhu. Naopak se ukázalo být klíčovým faktorem dosažení komunikativní úrovně angličtiny, vazba jak na krajany, tak na domácí populaci a především nabývání ekonomického kapitálu nebo zakládání rodin v Irsku. Většina informátorů plánuje v Irsku zůstat, důvodem tak většinou bývá obecně rodina v Irsku anebo lepší život v Irsku. Jak je tento lepší život definován nevíme, ale téměř všichni informátoři se shodli na tom, že jsou v Irsku příjemnější a přátelštější lidé, že je tam nižší zátěž byrokracie a obecně více lidský přístup.

6. Shrnutí

Důvody migrace:

Jak informátoři, tak respondenti uvedli, že hlavním důvodem odchodu z Česka byla potřeba změny života, konkrétně potřeba odejít z Česka. Irsko bylo vybráno jako cílová destinace především z důvodu atraktivity, vysoké životní úrovně a ekonomického boomu v podobě vysoké poptávky na pracovním trhu a vysokých mezd a hlavně také díky tomu, že se jedná o anglicky mluvící zem, která je v Evropě. Migraci Čechů do Irska také pomohlo přistoupení Česka do EU a proimigrační politika Irska, která novým státům otevřela v roce 2004 vstup na pracovní trh. O tom svědčí výpovědi mnohých informátorů, kteří tvrdí, že v roce 2004 nebyl problém sehnat v Dublinu práci a že vstup do EU byl impulsem k migraci. Zásadním faktorem odchodu Čechů do Irska pak byli sociální sítě v Irsku.

Adaptace:

Jak respondenti, tak informátoři uvedli, že se ve většině případů chtěli integrovat do irské společnosti hned po příchodu do Irska. Můžeme předpokládat, že na zájem o integraci do společnosti měly vliv jak pozitivní pocity přijetí irskou společností, tak i osobní pocity po příchodu do Irska. Pozitivní první dojmy po příchodu do Irska uvedlo 89 respondentů (N=114) a 21 informátorů (N=26), což je téměř 80 % u obou skupin dotazovaných.

Jazyková integrace:

Přestože je komunikativní angličtina vnímaná jako základní potřeba pro život v Irsku, jen malé procento respondentů a informátorů využívalo institucionalizované vzdělávání anglického jazyka. Na kurzy angličtiny chodilo pouze 14,9 % respondentů, u informátorů 15,4 % z nich. Nejčastěji jako strategii učení jazyka tak migranti volili sledování TV, kontakt s Iry nebo jinými cizinci a socializace na kulturních akcích, především pak v irských hospůdkách.

Uplatnění na trhu práce:

Množství kulturního kapitálu, kterým migranti disponují, charakterizované především dosaženým vzděláním a znalostí jazyka hostitelské země, je velmi významnou proměnnou ovlivňující jejich šance na trhu práce. Neméně významný faktor je sociální kapitál v podobě sociálních kontaktů (sítí).

Ačkoliv menšina z dotázaných pracuje v Irsku ve vystudovaném oboru, naopak většina dotázaných hodnotila svoji práci dle jejich kvalifikace (65 % respondentů a 65 % informátorů). Většina informátorů uvedla, že byli v Irsku někdy v nějakém zaměstnání povýšení, u respondentů to uvedlo pouze 37,7 %. U informátorů a respondentů se problém tzv. „overqualification“, kdy vysoce vzdělaní migranti vykonávají na trhu práce v Irsku zaměstnání nevyžadující vzdělání, projevil pouze u dvou informátorů, kteří měli vystudovanou vysokou pedagogickou školu, a u 9 respondentů, z čehož 5 mělo vystudovanou vysokou pedagogickou školu a další 4 ekonomiku. Respondenti byli zaměstnání na sekundárním pracovním trhu, i když měli vystudovanou vysoko školu. Obecně se však nepotvrdilo, že by respondenti/ informátoři na irském pracovním trhu vykonávali nekvalifikované námezdní práce. Naopak většina informátorů šla do Irska s vědomím, že budou mít dobré uplatnění na trhu práce. Například informátoři i respondenti s vystudovanou hotelovou školou si hledají práci často v turistických

střediscích jako je Galway a Dingle, nebo ve velkých městech, kde je stále vysoká poptávka po hotelovém a restauračním personálu (Dublin, Cork). Významným faktorem pro vstup na primární pracovní trh je pak zvládnutí angličtiny a stupeň vzdělání, popřípadě zkušenost s prací v oboru.

Češi z hlediska ekonomické aktivity nejsou na trhu práce v Irsku podhodnocováni, protože pracují v zaměstnáních dle své kvalifikace a polovina pracuje i ve svém vystudovaném oboru. Ohledně platů však Češi jsou podhodnoceni. Především na vysoce kvalifikovaných pozicích na primárním trhu práce se objevuje platová nerovnost. Stejně tak se objevuje nerovnost v pracovních podmínkách mezi irskými zaměstnanci a zaměstnanci cizinci.

Ukázalo se, že postavení na trhu práce nemusí ovlivnit délku pobytu. Respondenti a informátoři také zaměstnání nebrali pouze jako nástroj k dosažení ekonomického kapitálu, ale především k dosažení kulturního kapitálu, především v podobě jazykového kapitálu a tím i zvýšení své ceny na trhu práce. Zda tyto kapitály využijí posléze na pracovním trhu v Irsku nebo Česku, záleží na mnoha dalších faktorech, které ovlivňují dočasnost či trvalost pobytu. Samotný pobyt v hostitelské společnosti je neustálým procesem získávání kompetencí, kontaktů a sbíráním informací, přirozeně si tak každý migrant buduje sociální kapitál, který má vysokou integrační sílu a to především ve smyslu motivace zůstat v Irsku, protože irská společnost již není cizí.

Vzdělání:

Vzdělání, jako jedno z klíčových oblastí integrace, se ukázalo jako významný hráč na poli pracovní integrace v hostitelské společnosti. S klesajícím věkem a rostoucím vzděláním rostou šance na trhu práce v Irsku. Ukázalo se také, že významným faktorem k dosažení zaměstnání na primárním trhu práce je další vzdělávání migrantů v Irsku, v podobě různých kurzů či vysokoškolského studia. Plné pracovní integraci brání některé překážky, jako jazyková bariéra, problémy s uznáváním kvalifikace nebo platová diskriminace ze strany irských zaměstnavatelů. Výsledkem překonání těchto překážek je plná integrace na pracovní trh v Irsku.

Školství v Irsku lze hodnotit jako proinkluzivní, kdy koncepce multikulturní výchovy umožňuje českým dětem se úspěšně začlenit do irské společnosti. Bariérou pro žáky irských škol může být irština jako výukový jazyk, nicméně dle výpovědí informátorů

se ukázalo, že školy jsou v tomto ohledu nápomocné. Obzvláště si čeští rodiče-informátoři cení vztahu pedagoga a žáka, který je více otevřený a přátelský, než v Česku.

Bydlení:

Dotázaní v kvantitativním i kvalitativním výzkumu bydleli převážně ve větších městech (více než 20 000 obyvatel). Nejčastějším typem bydlení pro respondenty a informátory v Irsku je sdílený podnájem (68,4 %). Společné bydlení má především ze začátku významnou roli v adaptačním období, kdy ještě nejsou dostatečně rozvinuty sociální sítě. Tuto formu bydlení také upřednostňují především mladí migranti, kteří nemají jasné plány do budoucnosti ohledně setrvání v Irsku. Vlastní bydlení, nebo samostatný podnájem u dotazovaných pak ovlivňuje mnoho faktorů, mezi něž patří plánovaná délka pobytu, finanční příjmy, rodina (především děti), sociální sítě, věk a délka pracovní kariéry, popřípadě práce na primárním pracovním trhu. Pořízení vlastního bydlení je významným krokem na cestě k dlouhodobému či trvalému pobytu v Irsku, neznamená však automatické usazení v Irsku.

Informovanost

Nejčastěji Češi získávají informace přes internet, sociální sítě a českou ambasádu. Velkou roli v informovanosti zde hraje facebook a stránky komunit v jednotlivých městech. Neméně důležitou roli hrají také sociální kontakty, kdy mnoho sociokulturních i politických se řeší v práci, u piva v hospodě nebo v zájmové skupině (sport, kultura, cestování).

Interaktivní dimenze

Ukázalo se, že Češi mají kamarády jak mezi cizinci, taky Čechy a Iry. První kontakt často je přes české krajany, kteří jedinci pomáhají během procesu adaptace. S nabytím kulturního kapitálu se řady kontaktů rozšiřují i na domácí populaci. Ačkoliv většina informátorů má v Irsku mnoho známých, již málo z nich považuje Iry za své přátele. Naopak jsou zde silné vazby s ostatními cizinci.

Kulturní dimenze

Do kulturní dimenze patří především integrace v rámci jazyka. Ačkoliv začátek v Irsku znamená pro respondenty i informátory těžký boj ohledně jazyka, po pár měsících většina dotazovaných získala potřebnou komunikativní angličtinu. Ukázalo se, že osvojení si jazykových kompetencí je důležité i pro další začlenění v rámci sociokulturního života.

Sociokulturní život v Irsku ovlivňují faktory jako frekvence užívání angličtiny, motivace zůstat v Irsku nebo ekonomická situace. Především se migranti do sociokulturního života zapojují z důvodu udržování a navazování sociálních kontaktů s domácí populací. Jak už bylo zmíněno ve strukturální dimenzi integrace, hlavním informačním zdrojem v Irsku, jak pro domácí populaci, tak pro cizince, je hospoda (ne kluby). Zájem o tato témata jsou však pouze v rovině komunikační a ne identifikační. Faktory, které zájem o sociokulturní a politický život přesouvají z jedné roviny do druhé, je podle informátorů buďto založení rodiny v Irsku, nebo zájem o získání irského občanství. Obojí však souvisí s plány zůstat v Irsku. Sociokulturní život v Irsku přitom nemusí být chápán pouze jako proces osvojování si kulturních kompetencí Irska, ale může to být zároveň sociokulturní život v rámci české komunity, jak ukazují informátoři.

Ukázalo se, že dotazovaní mají blízko jak k české, tak irské kultuře. To se ukázalo především na tom, že slaví jak české, tak irské zvyky. Irská kultura ani náboženství jim nečiní problém. Naopak se ukazují sympatie s irskou kulturou. Většina informátorů se vyjádřila, že české svátky jezdí slavit do Čech. I tento fakt poukazuje na transmigraci.

Identifikační dimenze

Otázka identity u informátorů nebyla jednoznačná. Ukázalo se, že informátoři vnímají svojí identitu především jako smíšenou a evropskou. Nejvíce informátorů vnímá sebe jako Čechy, ale jako svůj domov vnímají Irsko.

Touha po občanství se u informátorů neukázala, to by z důvodu takového, že vzhledem k Schengenskému prostoru a neomezeného pohybu po státech EU není irské občanství potřeba.

Vnímání domova bylo velmi podobné jako vnímání své identity. Většina informátorů se vnímala být Čechy, domov však nejčastěji vnímala v Irsku. Stejně tak jako častý kontakt s ČR to poukazuje na to, že jsou informátoři a respondenti transmigranti.

Kontakt s Českou republikou

Ukázalo se, že informátoři i respondenti mají častý kontakt s Českem. Mnozí z nich k tomuto kontaktu využívá moderní informačně telekomunikační technologie. Nejčastějším nástrojem tohoto kontaktu byl mobilní telefon a sociální sítě. Jak informátoři, tak respondenti navštěvují Česko poměrně často. Společným rysem se pak ukázalo ježdění do Česka na Vánoce. Ačkoliv si informátoři i respondenti udržují Českou identitu, zároveň většina z nich Irsko vnímá jako svůj domov a v Irsku plánují zůstat. To ukazuje i fakt, že respondenti ani informátoři neposílají remittance. Tyto ukazatele nám říkají o respondentech a informátorech, že jsou transnacionálními migranty s tím, že délka pobytu v Irsku není ani jim samotným jasná. Mnozí z nich jsou v mobilitě flexibilní.

7. Závěr

Cílem této práce bylo podat ucelený pohled na Českou migraci do Irska. Tento cíl jsem se snažila naplnit analýzou polo-strukturovaných dotazníků (kvantitativní metoda výzkumu) a též analýzou polo-strukturovaných rozhovorů (kvalitativní metoda výzkumu). Výzkumné otázky byly zjišťovány na vzorku respondentů (N=114) a na menším vzorku informátorů (N=26). První výzkumnou otázkou jsem se snažila popsat a zhodnotit typ české migrace do Irska. Ptala jsem se, *proč Češi migrují do Irska a o jaký typ migrace se jedná?* Jak bylo výše popsáno a vysvětleno, respondenti i informátoři z mého kvantitativně i kvalitativně orientovaného vlastního výzkumu nevykazovali jevy pracovní migrace. Ačkoliv mnozí informátoři zmínili, že do Irska jeli původně vydělat si peníze po ukončení studia v Česku, po poznání života v Irsku se však často rozhodli v Irsku zůstat. Nejde tedy o klasický model podle Piora (1979), že po nakumulování dostatečných finančních zdrojů, se migranti vrací zpět do země původu. Naopak se ukázalo, že informátoři i respondenti v Irsku nemají tendenci šetřit ani posílat peníze (sobě či rodině) do Česka. Jejich hlavním motivem tedy nejsou finance. O tom svědčí i důvod setrvání v Irsku, kdy většina respondentů zmínila lepší život. Naopak odchod z Irska se ukázal především z důvodu rodinných. **Nepotvrdila se tedy první hypotéza práce, že motivy migrace jsou ekonomické.** Více než ekonomické motivy se ukázaly motivy, které autorka nazvala motivy osobního růstu, mezi nimiž jsou především faktory jako: zlepšení angličtiny, získání zkušeností, cestování a poznávání irské kultury.

Ukázalo se však, že respondenti a informátoři vykazují tendence být transmigranty. O tom svědčí jejich častý kontakt s Českem, vnímání své identity jako české a také

dodržování českých zvyků a svátků a předávání české kultury dalším generacím. Ukázalo se tedy, že Češi jsou transmigranti. Většina z respondentů i informátorů však vnímá Irsko za svůj domov a vracet se do České republiky nechťejí. **Potvrdila se tak druhá hypotéza práce, že transmigrace nemá vliv na míru integrace**, tudíž kontakt s Českou republikou nebrání intenzivnímu začleňování se do irské společnosti. Naopak uchovávání české kultury mezi českou komunitou v Irsku se jeví jako preventivní opatření proti vykořenění u druhé generace. Aby tento výrok mohl být potvrzen, je nutné vyčkat několik let na podobné zkoumání integrace u druhé generace daných migrantů.

Druhá výzkumná otázka chtěla zjistit, ***jak jsou Češi integrováni na trhu práce a v ostatních oblastech***. Obecně lze říci, že postupným zvyšováním kulturních a sociálních kompetencí se zvyšuje možnost začlenění migrantů do struktur dané majoritní společnosti. Celou integraci provází potřeba jazykové kompetence. Angličtina umožňuje začlenění jak v interaktivní dimenzi integrace, kdy je klíčovým faktorem schopnost komunikovat v daném jazyce, tak v kulturní a strukturální dimenzi, kdy jde především o přístup k informacím. Vysoká úroveň angličtiny ale ovlivňuje i identitu, kdy jedna informátorka se zmiňovala, že již přemýšlí jenom v angličtině a v angličtině se jí zdají i sny. Klíčovými faktory pro dosažení integrace jsou tedy kontakty jak s domácí populací, tak s ostatními Čechy a cizinci, dále časté užívání angličtiny, zapojování se do sociokulturních aktivit a zájem o socioekonomické události v Irsku. U respondentů a informátorů se **potvrdila i třetí hypotéza, která tvrdila, že s nabytím sociokulturního kapitálu se zvyšuje šance na začlenění do společenských procesů**. Ale například i ekonomické stránka, kdy zajištění existenčních potřeb umožňuje migrantovi se rozvíjet ve volnočasových aktivitách, které se v kvalitativním šetření ukázaly jako klíčové pro spokojenost s životem v Irsku (well-being).

Pro zajištění existenčních potřeb je klíčové uplatnění se na trhu práce. Z mého výzkumu se ukázalo, že respondenti i informátoři se pohybují na obou úrovních pracovního trhu, a to jak na primárním, tak sekundárním. Přitom se však potvrdilo, že je možný postup ze sekundárního trhu práce na primární. Faktory ovlivňující vstup na primární pracovní trh jsou úroveň jazyka a stupeň vzdělání. Tyto faktory byly zjištěny χ^2 testem o nezávislostech. Důležité jsou i zkušenosti a dovednosti, kdy většina respondentů a informátorů pracujících na sekundárním trhu práce zmiňovala, že po získání komunikativní angličtiny buďto hledali práci rovnou na primárním trhu práce, nebo byli brzy povýšeni v jejich práci na sekundárním trhu práce.

Důležité je však také zohlednit faktor sociálních sítí, který je klíčový z důvodu interakce v rámci určité skupiny. Tento faktor pomáhá především rozvíjet jazykové kompetence. V rámci rozvíjení jazykových kompetencí hrají roli také přátelské vztahy. Respondent/ informátor si tak vytváří základnu (přátel) pro využití jazyka, ale především pro získávání informací. Potvrdilo se, že především v adaptačním procesu jsou sociální sítě klíčové. **V integračním procesu jsou především nástrojem pro získání kulturních kompetencí, konkrétně jazyka, silnějších vazeb jako přátelství nebo dokonce napomáhají partnerství. Tím jsme potvrdili čtvrtou hypotézu, že sociální sítě jsou klíčové pro nabývání kompetencí k integraci.**

Integrace se ukázala tedy jako přirozený jev, který doprovází život respondentů a informátorů v Irsku. Na vzorku našich respondentů a informátorů lze vidět, že migrace je spíše o poznávání nových možností jedince, využívání jedincova potenciálu a hledání životní spokojenosti. V této práci se ukázalo, že migrace poslední dobou mění svůj charakter a hranice vnímání migrace „za lepším životem“ jako pouze ekonomické migrace je posunuta k migraci za uplatněním svého potenciálu. Přičemž sociální kontakty se zde zdají být velmi důležité z důvodu získávání doporučení pro vykonávání kvalifikované práce na primárním pracovním trhu.

Sociální kontakty umožňují tak migrantovi navázat spojení s domácí populací. Toto propojení by však nešlo bez zapojení druhé strany – domácí populace samotné. Přijetí irskou společností bylo téměř všemi respondenty a informátory hodnoceno pozitivně. Právě pocit, kdy se člověk cítí být přijat, vytváří dobré podhoubí pro integraci. Obzvláště intenzita vztahů a kontaktů s Iry vytváří prostor pro aktivní společenský život.

V této práci (mém výzkumu) **se neprokázala pátá hypotéza, že doba pobytu souvisí s mírou integrace.** Délka pobytu nesouvisela ani s tím, jak se migrant ztotožnil s Iry. Naopak byli informátoři, kteří se cítili v Irsku jako doma již po roce pobytu. Našli se však i informátoři žijící v Irsku 11-14 let, kteří místo ztotožnění se s irskou společností se od irské společnosti distancovali.

Dalším důležitým závěrem této práce je, že míru integrace nelze přesně hodnotit „hromadně, skupinově“. Každý jedinec byl začleněn do irské společnosti jiným způsobem. Pro práci s migranty je tedy potřeba jak k měření integrace, tak k procesu integrace samotnému, přistupovat individuálně. Proto předpokládám, že pro hodnocení a posuzování integrace migrantů je vhodné volit kvalitativní výzkum, ve kterém je možné se doptávat na skutečnosti a okolnosti, které nám umožňují vidět začlenění migranta do majoritní společnosti z vyšší complexity.

Obecně lze říct, že výzkumné cíle práce byly splněny. Tato práce nelze zobecňovat na celou irskou populaci, avšak ve zkoumaném vzorku bylo nalezeno mnoho vzájemných vztahů faktorů, které nám lépe vykreslují pojem integrace.

8. Literatura:

Knižní zdroje:

BADE, J. (2005): Evropa v pohybu: evropské migrace dvou staletí. Translated by Alexej Kusák. Vyd. 1. Nakladatelství Lidové noviny, Praha.

BARŠOVÁ, A., BARŠA, P. (2005): Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku. Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, Brno.

BAŠTÝŘ, I. a kol., SLANÝ, A. (2005): Sociální důsledky vstupu České republiky do Evropské Unie. Typy zahraniční pracovní migrace a jejich ekonomická motivace. Masarykova Univerzita, Brno.

BOSSWICK, W. HECKMANN, F (2006). Social integration of immigrants: Contribution of local and regional authorities. Dublin: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. Dublin.

BRÁZOVÁ, V., TRBOLA, R. (2011): Migrace a rozvoj: rozvojový potenciál mezinárodní migrace. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Praha.

CASTLES, S., MILLER, M. J. (2009): The Age of Migration. The Guilford Press. New York.

ČERNÍK, J. (2007): Czech Republic. In: A Triandafyllidou a R. Propas, European Immigration. A Sourcebook. Hampshire. Ashgate.

DRBOHLAV, D. (2015): Ukrajinská pracovní migrace v Česku. Migrace-remitence-rozvoj. Karolinum, Praha.

DRBOHLAV, D. (2001): Mezinárodní migrace obyvatelstva - pohyb i pobyt (Alenky v říši divů). In: Šišková, T. (ed.) Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století. Portál, Praha

ERIKSEN, T. H., (2007): Antropologie multikulturních společností: rozumět identitě. Triton, Praha.

FREIDINGEROVÁ, T., ENDRŠTOVÁ, V., SKALICKÁ, P., SOBOTKOVÁ, P., SVATÁ, K., ZEMANOVÁ, B. (2015): Bohouš a Dáša: Tváří v tvář migraci. Člověk v Tísni, o.p.s., Praha.

HECKMANN, F. (2000): Integration Research in a European Perspective. Workshop on Demographic and Cultural Specificity and Integration of Migrants. Bingen, Germany.

GAWRECKÁ, M. (2014): Středoevropská migrace v 19. století a jejich národnostní a kulturní aspekty. Slezská Univerzita. HÚV. Opava.

GIDENS, A. (2003): Důsledky modernity. SLON, Praha.

HORVÁTHOVÁ, J. (2002): Interkulturní vzdělávání: příručka nejen pro středoškolské pedagogy: projekt Varianty. Edited by Veronika Kamenická - Jan Buryánek. Člověk v tísni, společnost při ČT, o.p.s. v nakladatelství Lidové noviny, Praha. 518.

HENDL, J. (2005): Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Portál. Praha.

HENDL, J. (2009): Přehled statistických metod zpracování dat: Analýza a metaanalýza. Portál, Praha.

- LAWLESS, R (1996): Co je to kultura. Votobia. Olomouc.
- McFADYEN, C. (2008): Getting on: From Migration to Integration: Chinese, Indian, Lithuanian, and Nigerian Immigrants's Experience in Ireland. Dublin: Immigrant Council of Ireland.
- MIGDAL, J. S. (2004): Boundaries and belonging: States and societies in the struggle to shape identities and local practices. Cambridge University Press, Cambridge.
- MYRDAL, G. (1957): Rich Lands and Poor. Harper and Row, New York.
- PALÁN, Z. (2002): Lidské zdroje: výkladový slovník: výchova, vzdělávání, péče, řízení. Academia, Praha.
- PENNIX, R. (2005): Integration of migrants: Economic, social, cultural and political dimensions. In The new demographic regime: Population challenges and policy responses. University of Amsterdam.
- PIORE, M.J. (2008):
- RÁKOZCYOVÁ, M., TRBOLA, R. (2009): Sociální integrace přistěhovalců v České republice. Slon, Praha.
- ROUBÍČEK, V.(1997): Úvod do demografie. CODEX Bohemia, Praha.
- SZALÓ, C. (2007): Transnacionální migrace. Proměny identit, hranic a vědění o nich. CDK, Sociologická řada, svazek č. 5, Brno.
- ŠLOSARČÍK, I. (2015): Irsko a krize. Politika a ekonomika Irské republiky v letech 2008-2014 a jejich evropské souvislosti. Karolinum, Praha.
- WINKLER, J., ŽIŽLAVSKÝ M., KDS. (2004): Český trh práce a Evropská strategie zaměstnanosti. Masarykova univerzita, Brno.

Odborné články:

- AGER, A., STRANG, A. (2008): Understanding Integration: A Conceptual Framework. Journal of Refugee Studies, 21, 2, 166–191.
- ALBA, R., NEE, V. (1997): Rethinking Assimilation Theory for a New Era of Immigration. International Migration Review, 31, 4, 826 – 874.
- BARRETT, A. (2009): EU enlargement and Ireland's labour market, IZA Discussion Paper No. 4260, June 2009.
- BAUMAN, Z. (1998): Europe of Strangers. University of Oxford. Transnational Communities Programme. 32.
- BELL, S., ALVES, S., DE OLIVEIRA, E., ZUIN, A. (2010): Migration and Land Use Change in Europe: A Review. Living Rev. Landscape Res., 4, 2, 49.
- BERGER, S., MICHAEL, J. P. (1980): Dualism and Discontinuity in Industrial Societies. Cambridge.
- BERNARD, J., MIKEŠOVÁ, R. (2014): Sociální integrace imigrantů na rozhraní mezi dočasnou migrací a trvalým usazením. Sociologický časopis /Czech Social Review, 50, 4, 521–545.
- BERRY, J. W. (2001): A Psychology of Immigration. Journal of Social Issues, 57, 3, 615–631.

BORJAS, J. G. (2005a): Native Internal Migration and The Labour Market Impact of Immigration. *Journal of Human Resources*, 41, 2, 221-258.

BORJAS, J. G. (2017): Published: The labor supply of undocumented immigrants, *Labour Economics*, 46, 1, 1-13.

BOTLÍKOVÁ, M., PELLEŠOVÁ, P., BOTLÍK, J. (2016): Atraktivita území jako faktor pohybu obyvatelstva. *Sborník příspěvků*.

BYRNE, D., MCGINNITY, F., SMYTH, E., DARMODY, M. (2010): Immigration and school composition in Ireland. *Irish Educational Studies*, 29, 3, 271-288.

CARRERA, S., ATGER, A. F. (2011): Integration as a two-way proces in the EU? Centre for European Policy Studies. Justice and Home Affairs.

DE HAAS, H. (2010): Migration and Development: A Theoretical Perspective. *Int Migr Rev*, 44, 1, 227–264.

DE HAAS, H., FOKKEMA, T. (2011): Pre and post Migration Detreminants of Socio-Cultural Integration of African immigrants in Italy and Spain. *Intenational migration*.

DRBOHLAV, D. (1994): Hlavní Důvody a Důsledky Mezinárodní Migrace Obyvatelstva. *Sborník ČGS*, 99, 3, s. 151-162.

DRBOHLAV, D. (1999): Geografické aspekty v rámci interdisciplinárního výzkumu migrace obyvatelstva. In: *Geografie – Sborník ČGS*, 104, 2, 73-88.

DRBOHLAV, D. (2001): Mezinárodní migrace v České republice v kontextu evropských integračních procesů. In: *Regionální vývoj: Specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie*. Hampl, M (ed.). Praha, Přírodovědecká fakulta UK, 99-126.

DRBOHLAV, D. (2002): Migratory Trends in the Czech Republic: „Divergence or Convergence“ vis-a-vis the Developed World? *Migracijske i etničke teme*, 18, 2–3, 167–176.

DRBOHLAV, D. (2011): Imigrace a integrace cizinců v Česku: Několik zastavení na cestě země v její migrační proměně z Davida na téměř Goliáše. *Geografie*, 116, 4, 401-421.

DRBOHLAV, D. (2012): Patterns of Immigration in the Czech Republic, Hungary and Poland; A Comparative Perspective. In Okolski, M. (ed.). *European Immigrations; Trends, Structures and Policy Implications*. Amsterdam: Amsterdam University Press (IMISCOE Research), 179–209.

DRBOHLAV, D., UHEREK, Z. (2007): Reflexe migračních teorií. *Geografie – Sborník ČGS*, 112, 2, 125-141.

ELLIS, M., ALMGREN, G. (2009): Local Contexts of Immigrant and Second-Generation Integration in the United States. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 35, 7, 1059-1076.

ENTZINGER, H., BIEZEVEL, R. (2003): Benchmarking in Immigrant Integration. European Research Centre on Migration and Ethnic Relations (ERCOMER), Rotterdam. Europe Home Affairs.

ESSER, H. (2001): Integration und ethnische Schichtung. *Arbeits papiere Nr. 40*. Mannheim: Mannheimer Zentrum für Europäische Sozialforschung.

- FANNING, B., MUTWARASIBO, F. (2007): Nationals/non-nationals: immigration, citizenship and politics in the Republic of Ireland. *Ethnic And Racial Studies*, 30, 3, 439-460.
- FŇUKAL, M., ŠRUBAŘ, M. (2008): Nucené migrace vyvolané rozpadem Jugoslávie a jejich dopad na migrační politiku vybraných Evropských zemí (1991-2006). *Slovanské historické studie*, 33, 8, 119-171.
- HORÁKOVÁ, M. (2006): Zpráva o vývoji pracovní migrace 1993-2006. VÚPSV, v.v.i. Praha. *International Migration Review*, 44, I, 227-264.
- JANKŮ, K. (2006): Moderní migrace. Stěhování se zvláštním významem. *Sociální studia*. Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, 1/2006, 13-27.
- JANSKÁ, E. (2007). Adaptace/integrace imigrantů do majoritní společnosti: druhá generace cizinců a jejich rodičů v Česku. *Geografie – Sborník České geografické společnosti*, 112, 2, 142-160.
- KULU-GLASGOW, I. (1992): Motives and Social networks of Interantional Migration within the Contex to the Systems Approach: A Literature Review, 3. Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute, Den Haag.
- KUŠNIRÁKOVÁ, T., ČIŽINSKÝ, P. (2011): Dvacet let české migrační politiky: liberální, restriktivní, anebo ještě jiná? *Geografie*, 116, 4, 497-517.
- LEE, S. E. (1966): A Theory of Migration. *Demography*, 3, 1, 47-57.
- MASSEY, D. S., ARANGO, J., HUGO, G., KUOAOUĆÍ, A., PELLEGRINE, A., TAYLOR, J. E. (1993): Theories of International Migration. A Review and Appraisal. *Population and Development Review*, 19, 431-466.
- MASSEY, D. (2005): Labor Market Segmentation and the Earnings of German Guestworkers, 24, 5, 489-512
- MASSEY, D. S. (1988): Economic Development and International Migration in Comparative Perspective. *Population and Development Review*, 14, 3, 383-413.
- MACÉINRÍ, Piaras and Allen White. 2008. "Immigration into the Republic of Ireland: a bibliography of recent research", *Irish Geography*, 41(2), 151-179.
- MESSINA, M. A. (2008): The Politics of Migration to Western Europe: Ireland in comparative Perspective. *West European Politics*, 32, 1, 1-25.
- MOUNTZ, A., WRIGHT, R. (1996): Daily Life in the Transnational Migrant Community of San Augustin, Oaxaca and Poughkeepsie. New York. *Diaspora*: 5, 3, 403-428.
- POPOVOVÁ, M. (2009): Pracovní migrace v České republice po vstupu do Evropské unie. *Současná Evropa*, 2, 3-19.
- PORTES, A. (1995): Economic sociology and the sociology of immigration: a conceptual over view. *The economic sociology of immigration*. Russell Sage Foundation. NY. s. 41.
- PORÍZKOVÁ, H. (2009): Privilegovaní "druží" aneb sociální integrace cizinců z vyspělých zemí. In: *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. SLON, Praha, 46-84 (71).
- PRCHÁZKOVÁ-ILINITCHI, C. (2010): Vybrané teorie migrace a jejich význam, při vytváření migračních politik. *Acta Oeconomica Pragensia (AOP)*, 18, 6, 1-24.

RUSH, M. (2005): Managing the Immigration and Employment of Non-EU Nationals in Ireland. The Policy Institute.

RUSH, M. (2009): Migration Information Source - Ireland: From Rapid Immigration to Recesion. Migration Policy Institute.

STOJANOV, R., STRIELKOWSKI, W., DRBOHLAV, D. (2011): Labour Migration and Remittances: Current Trends in Times of Economic Recession. *Geografie*, 116, 4, 375–400.

UHLÍŘ, D. (1993): Mezinárodní migrace v Evropě se zvláštním zřetelem k migraci „Východ-Západ“. *Sborník ČGS*, 98, 3, 145-155.

VAN DE POELE, M., ROBROCK, A., SCHMITZ, P. E., TORRINHA, P., COJANU, G., DE WEVER, W., KAZLAUSKAITÉ, G., MIYATA, CH. (2014): Study on the feasibility of the creation of a to control the external borders of the Union, *ESBG. Unisys*, 3, 111.

VERTOVEC, S. (1999): Conceiving and Researching Transnationalism. *Ethnic and Racial Studies*, 22, 2, 447 – 462.

VERTOVEC, S. (2009): Transnationalism. London & New York: Routledge, s. 205.

VERTOVEC, S. (2010): Transnationalism and identity. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 27, 4, 573-582.

Výzkumné a vědecké práce:

DVOŘÁKOVÁ, M. (2006). Mezinárodní migrace v ČR. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Brno.

FRANC, A. (2011): Zahraniční studenti češtiny v České republice (Příspěvek k problematice migrace a studentů-migrantů v českém prostředí). Dizertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta, Praha.

HOLIČOVÁ, A. (2008): Mezinárodní pracovní migrace do Irska, Německa a České republiky. Diplomová práce. Karlova Univerzita v Praze. Filozofická fakulta. Praha. 119 s.

HORÁKOVÁ, M. (2004): Migrace v České republice před vstupem do EU. VÚPSV, v.v.i. Praha.

IOM. (2011): Glossary on Migration, International Migration Law. International Organization for Migration, Switzerland, Geneva.

JANSKÁ, E. (2002): Adaptace cizinců v České republice. Disertační práce. Praha: Přírodovědecká fakulta UK.

KALIVODA, L. (2007): Politický a ekonomický vývoj Irské republiky ve 20. století – Irský hospodářský zázrak. Diplomová práce. Přírodovědecká fakulta Masarykovy Univerzity v Brně, s. 83.

MARŠÍKOVÁ, A. (2013): Emigrace z Československa a pocit zrady: Národ vs. rodina. Č. Bud. Diplomová práce (Mgr.). Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích. Pedagogická fakulta.

MATUŠTÍKOVÁ, A. (2016): Pracovní migrace občanů České republiky do Irska se zaměřením na jejich návrat zpět – případová studie. Bakalářská práce. Filozofická fakulta Západočeské Univerzity v Plzni.

PLUHAŘ, M. (2014): Proces transnacionální migrace Čechů v irském Dublinu-Češi mezi dvěma národně-státními prostory. Bakalářská práce. Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci.

SAMEK, D. (2012): Česko-Irské kulturní styky v druhé polovině dvacátého století. Centre for Irish Studies, Charles University, Prague, s. 63.

ŠPLÍCHALOVÁ, D. (2009): Ekonomické důsledky migračních toků se zaměřením na prostor EU. Praha. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů, s. 94.

VAVŘEČKOVÁ, J. (2005): Prognózy migračního potenciálu České republiky po rozšíření Evropské unie a metody jeho dopadu. Aplikované právo, 1, s. 85.

VAVŘEČKOVÁ, J. (2006): Sledování migračního pohybu českých občanů do států EU-15 s důrazem na země s otevřeným trhem práce pro české občany. VÚPSV, Praha.

VAVŘEČKOVÁ, J. (2006b): Migrace odborníků do zahraničí a potřeba kvalifikovaných pracovních sil. VÚPSV, Praha.

VAVŘEČKOVÁ, J., MUSIL, J., BAŠTÝŘ, I. (2007): Počty a struktury českých migrantů v zahraničí a ekonomická motivace k zahraniční pracovní migraci (se specifickým zaměřením na migranty ve Velké Británii). VÚPSV, v.v.i., Praha.

RABUŠIC, L., BURJANEK, A. (2003): Imigrace a imigrační politika jako prvek řešení české demografické situace? VÚPSV, v.v.i., Praha.

Internetové zdroje:

BBC. (2009): EU free movement of labour map. BBC News, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3513889.stm> (cit. 10. 5. 2016)

BRUFF, I. (2007): Role migrantů pracujících v odvětví IT v Irsku, <http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/role-migrantu-pracujicich-v-odvetvi-it-v-irsku-komplikovana-a-promenliva-souvislost-mezi-nedostatkem-kvalifikovane-pracovni> (cit. 22. 2. 2017)

CSO. (2010): Agricultural Labour Input, http://www.cso.ie/en/media/csoie/releasespublications/documents/agriculture/2010/aglabinput_2010.pdf (cit. 9. 9. 2016)

CSO. (2016): Earnings and Labour Costs Annual, <http://www.cso.ie/en/releasesandpublications/er/elca/earningsandlabourcostsannualdata2015/> (cit. 11. 9. 2017)

CSO. (2017): Population and Migration Estimates – April 2017., <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/er/pme/populationandmigrationestimatesapril2017/> (cit. 11. 9. 2017).

ČSÚ. (2016): Zaměstnanci a průměrné měsíční mzdy podle sfér hospodářství, https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=MZD03-A&z=T&f=TABULKA&skupId=850&katalog=30852&pvo=MZD03-A&evo=v537 !_MZD-LEG4_1&c=v551~8 __RP2015 (cit. 11. 9. 2017).

DRBOHLAV, D. (2014): Cesta migranta. <http://geography.cz/sbornik/wp-content/uploads/2012/01/g11-4-2drbohlav.pdf> (cit. 6.8.2016).

DBEI. (2018): Workplace and skills. Department of Business, Enterprise and Innovatin, <https://dbei.gov.ie/en/What-We-Do/Workplace-and-Skills/> (cit. 16. 6. 2018).

- ESSAYS. (2013): Ireland is a truly multicultural state. <https://www.ukessays.com/essays/economics/ireland-is-a-truly-multicultural-state.php?vref=> (cit. 22. 6. 2018).
- ETZO, I. (2008): Internal migration: a review of the literature. University Library of Munich, <http://ideas.repec.org/p/pramprapa/8783.html> (cit. 3. 3. 2017).
- EUROSTAT. (2015): Non-national population by group of citizenship, [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Non-national_population_by_group_of_citizenship_1_January_2014_\(%C2%B9\)_YB15.png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Non-national_population_by_group_of_citizenship_1_January_2014_(%C2%B9)_YB15.png) (cit. 20. 8. 2016).
- EUROSTAT. (2014): Main countries of citizenship and birth of the foreign, foreign-born population http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/3/37/Main_countries_of_citizenship_and_birth_of_the_foreign_foreign-born_population%2C_1_January_2014_%28%C2%B9%29_%28in_absolute_numbers_and_as_a_percentage_of_the_total_foreign_foreign-born_population%29_YB15.png (cit. 20. 8. 2016).
- EUROSTAT. (2015): Statistika migrace a migrující populace, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics/cs (cit. 12. 5. 2017).
- EUROSTAT. (2016): People in the EU – statistics and demographic changes, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=People_in_the_EU_%E2%80%93_statistics_on_demographic_changes&oldid=254241 (cit. 8. 5. 2016).
- GOLA, P. (2016): Hodinová minimální mzda v EU v roce 2016. Finance. Dostupné na: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/463583-hodinova-minimalni-mzda-v-eu-v-roce-2016/> (cit. 11. 9. 2016).
- GREENWOOD. (2017): How Ireland's economy rebounded after the financial crisis. Market and Economic. <https://www.blog.invesco.us.com/irelands-economy-rebounded-after-financial-crisis> (cit. 27. 6. 2018).
- HENNESSY, M. (2012): Immigrant Council welcomes lifting of work restrictions on Bulgarians, Romanians, <http://www.thejournal.ie/immigrant-council-ireland-dropping-of-work-restrictions-on-bulgarians-and-romanians-530657-Jul2012/> (cit. 28. 6. 2018).
- INIS. (2018): Immigration permission. <http://www.inis.gov.ie/en/INIS/Pages/Immigration%20information> (cit. 24. 6. 2018).
- MAHONEY, D. (2007): Ireland gets a lesson in integration, <https://www.nytimes.com/2007/10/25/world/europe/25iht-irish.4.8055015.html> (cit. 23. 7. 2016).
- MVCR. (2016): Ministerstvo vnitra České republiky. Cizinci s povoleným pobytem. Informativní přehledy cizinců se zaevidovaným přechodným či trvalým pobytem na území České republiky, <http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d> (cit. 8. 9. 2016).

OECD. (2015): How's Life in Ireland? Better Life Initiative, <https://www.oecd.org/statistics/Better%20Life%20Initiative%20country%20note%20Ireland.pdf> (cit. 8. 9. 2016).

OECD. (2009): Average personal income tax and social security contribution rates on gross labour income. https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=TABLE_I5 (cit. 11. 9. 2016).

PPS. (2016): Department of Social Protection; PPS No. <http://www.welfare.ie/en/Pages/Personal-Public-Service-Number-Statistics-on-Numbers-Issued.aspx> (cit. 8.9.2016).

STALKER, P. (1994): The Work of Strangers. A survey of international labour migration. http://staging.ilo.org/public/libdoc/ilo/1994/94B09_267_engl.pdf (cit. 5. 8. 2016).

UNDESA. (2017): Definitions: Migrant. <https://refugeesmigrants.un.org/definitions> (cit. 6. 9. 2016).

USI. (2011): Understanding Slavery Initiative. Thetransatlantic slave trade. http://www.understandingslavery.com/index.php?option=com_content&view=article&id=369&Itemid=145 (cit. 6. 8. 2016).

VALENTOVÁ, E., FALTOVÁ, M. (2010): Komparace systémů fungování cizinecké správy a dohledu nad pracovním trhem ve vybraných státech Evropské unie, <http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/komparace-systemu-fungovani-cizinecke-spravy-a-dohledu-nad-pracovnim-trhem-ve-vybranych-statech-evropske-unie> (20. 8. 2017).

VARIANTY (2016): Vývoj imigrační politiky. <https://www.varianty.cz/slovnicek-pojmu/25-migrace> (cit. 16. 6. 2017).

BRUFF, I. (2017): Migranti nejsou proměnné: kritika literatury o migraci a souvisejícího politického vývoje. http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/IBruff_Migrantinejsou-promenne.pdf (cit. 22. 6. 2017).

VAVŘEČKOVÁ, J., JANATA, Z. (2005): Migrační potenciál po vstupu ČR do EU. http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_189.pdf (cit. 16. 1. 2016)

OAMP (2015): Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2014. Ministerství vnitra ČR. <http://www.psp.cz/doc/pdf/00/11/53/00115331.pdf> (cit. 22. 11. 2017)

Přednášky:

DRBOHLAV, D.: *Mezinárodní migrace*. (přednáška) Praha: PřF UK, 12. 10. 2015.

DRBOHLAV, D.: *Mezinárodní migrace*. (přednáška) Praha: PřF UK, 26. 10. 2015.

JÁNKÁ, E. : *Geografie mezinárodní migrace a integrace*. (přednáška) Praha: PřF UK, 13. 11. 2015.

SEIDENGLANZ, D.: *Humánní geografie*. (přednáška) Brno: PřF MU, 2. 12. 2004.
